

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

novembre 2010

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

novembre 2010

Direcció: Andreu Sansó Rosselló
Director General d'Economia

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Maria Antònia Lladó López
Mª Angeles Morales Oliva
Javier Olivares Castillo
Francisco José Priego Ruiz
Pedro Roldán Bennasar
Álvaro Sánchez Pérez
Martí Siquier Sastre

Monogràfic:

Clemente Polo
Elisabeth Valle

Direcció General d'Economia
Conselleria d'Economia i Hisenda
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2171-4231
DL PM 1.214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	2
Resum executiu	3
I. Entorn	5
1. Internacional _____	5
2. Unió Europea _____	9
3. Espanya _____	11
II. Illes Balears	13
1. Agropesquer _____	15
2. Indústria i energia _____	19
3. Construcció _____	23
4. Serveis _____	25
4.1. Comerç _____	26
4.2. Turisme. Hosteleria _____	26
4.3. Turisme. Transport i comunicacions _____	31
4.4. Intermediació financiera _____	35
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries _____	37
4.6. Altres serveis _____	38
5. Mercat Laboral _____	39
5.1. Ocupació _____	39
5.2. Costos laborals _____	41
6. Preus _____	42
7. Demanda _____	44
7.1. Consum _____	44
7.2. Turisme. Consum no residents _____	45
7.3. Inversió _____	46
III. Medi ambient	48
IV. Monografia	56
Una matriu de comptabilitat social per a l'economia balear 2004 <i>Clemente Polo i Elisabeth Valle</i>	
Índex de taules i gràfics	63
Notes i abreviatures. Agraïments	64

Cronologia

Juliol

- 1 Pujada del tipus d'IVA i finalització de les ajudes del Pla 2000 E
- 30 IBESTAT publica l'Enquesta de Població Activa. En el segon trimestre de 2010, l'ocupació cau un -0,3% i l'atur puja un 12%.

Agost

- 3 La Tesorería General de la Seguretat Social publica l'afiliació mitjana del mes de juliol. A les Illes Balears la caiguda interanual és del -2,2%
- 17 IBESTAT publica l'Índex d'activitat del sector serveis del mes de juny. La xifra de negocis puja un 12% interanual

Setembre

- 27 IBESTAT publica el nombre d'hipoteques constituïdes al mes de juliol. El nombre total de finques hipotecades augmenta un 27,5% respecte l'any 2009
- 27 IET publica EGATUR. Les Illes Balears són líders en despesa turística a l'agost (1.774 milions d'euros)
- 29 Convocada vaga general a nivell estatal
- 30 Presentació a les Corts Generals del Projecte de Pressuposts Generals de l'Estat per a l'any 2011

Octubre

- 10 Inauguració de l'Hospital Universitari de Son Espases
- 11 AENA publica el nombre de passatgers arribats als aeroports. A les Illes Balears augmenta un 6,4% interanual en el mes de setembre
- 13 Autoritat Portuària publica les estadístiques de setembre. Més d'un milió de creuristes arriben a les Illes Balears en els 9 primers mesos de l'any (increment interanual del 29%)
- 14 IBESTAT publica l'IPC del mes de setembre. La variació interanual és del 1,9%. La més alta des de finals de 2008.
- 15 El Ministeri de l'habitatge publica que els preus del metre quadrat d'habitatge lliure. A les Illes Balears cau un -5,9% interanual en el tercer trimestre
- 21 al 24 Hàbitat Rehabilitació 2010. "XVIII Saló de la construcció, mobiliari i decoració"
- 20 Dia Mundial de l'Estadística
- 26 Presentació de la publicació "Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2009"

Resum executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat (en %)

	Anual			Trimestral					
	2007	2008	2009	2009 (a)				2010 (e)	
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
Zona €	2,8	0,5	-4,1	-5,3	-5,5	-3,8	-1,7	1,1	2,4
Espanya	3,6	0,9	-3,7	-3,8	-4,5	-4,0	-2,6	-0,9	0,2
Balears	3,0	1,2	-2,7	-1,5	-2,9	-3,4	-3,2	-2,4	-1,3
Mallorca	3,2	1,3	-2,8	-1,4	-2,9	-3,4	-3,2	-2,5	-1,6
Menorca	1,4	0,4	-3,2	-1,9	-3,4	-3,7	-3,9	-3,1	-2,0
Pitiüses	2,7	1,4	-2,2	-1,3	-2,4	-2,8	-2,4	-1,3	0,4

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda, INE, Eurostat
p: provisional a: avanç e: estimació

A partir de la segona meitat de 2010, l'economia internacional es caracteritza per una pèrdua de l'impuls en la recuperació econòmica, si bé l'expansió continua. Els Estats Units promouen polítiques fiscals i monetàries expansives, i s'injectaran en els mercats gairebé 40.000 milions d'euros en inversions amb la finalitat de cercar l'efecte multiplicador. Les mesures preses a Europa han incrementat el dèficit públic i, conseqüentment, ha augmentat el deute acumulat. L'objectiu d'estabilitat pressupostària obliga a una reducció de la despesa pública que vagi encaminada al sanejament financer. Països emergents com la Xina, Brasil o la Índia, s'han vist menys afectats per la crisi. Davant la contracció del comerç internacional, els països de l'orient llunyà han invertit doblers públics en les seves economies amb l'objectiu de promoure una demanda interna que compensi les caigudes de la indústria exportadora.

A la zona euro es pateixen les conseqüències de les balances fiscals desequilibrades per part d'alguns països que, arran de la crisi de deute de Grècia, han vist com la confiança dels mercats s'havia reduït considerablement. Així, el Banc Central Europeu rebaixa les tensions creades per la incertesa i el 2010 flexibiliza novament les seves operacions de liquiditat. A més, la UE acorda un fons d'assistència preventiu de prop de 750.000 milions d'euros amb la finalitat de garantir la solvència dels països amb problemes.

La comptabilitat nacional d'Espanya estima un creixement negatiu d'una dècima pel segon trimestre de 2010 comparat amb el de 2009. El Ministeri d'Economia i Hisenda preveu que l'any que ve el consum privat s'estabilitzi i el PIB augmenti per sobre del punt percentual. Dels components de la demanda, únicament la inversió es troba en taxes negatives (-7%), mentre que el consum i el comerç exterior repunten en la primera meitat de l'any. Des del punt de vista de l'oferta, el sector industrial i els serveis recuperen el creixement positiu en el segon trimestre de l'any, mentre que el sector primari i la construcció continuen en recessió. L'afiliació a la Seguretat Social cedeix un -1,3% al setembre, fet que fa augmentar l'atur registrat (8,3%).

L'economia balear tanca el primer semestre de 2010 amb una taxa negativa de creixement d'un 1,3%, la qual cosa representa un alentiment en el ritme de caiguda. Aquest fet es fa palès en la variació intertrimestral, que és positiva en el segon trimestre (+0,2%), després de cinc períodes consecutius de caigudes. Destaca el dinamisme de l'arxipèlag pitiús, que presenta un creixement interanual de quatre dècimes i on els principals indicadors econòmics superen els nivells registrats l'any passat. Menorca encara presenta caigudes respecte del 2009, però sembla que es tocà fons a principi d'enguany. Mallorca és l'illa amb una velocitat de recuperació més moderada.

Es preveu que el sector agropesquer tanqui l'any amb una taxa de creixement negativa igual a la registrada el 2009 (-0,4%). En l'àmbit europeu destaca la forta pujada dels preus dels cereals a tots els mercats. El volum de vendes de fruita i d'hortalisses fins a l'agost disminueix un -5% interanual, mentre que els preus s'encareixen. Respecte del mercat exterior, tant el volum d'exportació de la patata com el de vins i licors mostren un cert alentiment el segon trimestre de l'any. Disminueix el sacrifici de bestiar en la primera meitat d'any, tant en els escorxadors de les Illes Balears (-3%) com en els de la resta d'Espanya. En canvi, el nombre d'agricultors i ramaders ecològics creix, alhora que ho fa la demanda dels seus productes. Quant a la producció pesquera, les captures augmenten en el segon trimestre però minva el preu mitjà del peix.

En el segon trimestre de 2010 la caiguda interanual del VAB industrial és del -3,1%, davallada menys negativa que la de trimestres precedents. Les principals macromagnituds del sector mostren retraïments, especialment la producció, que registra una caiguda d'un -5,4% (IPI del mes d'agost), mentre que al conjunt espanyol ja s'han recuperat les taxes positives. Altres indicadors, com ara l'energia elèctrica facturada o les exportacions de béns, també es troben a nivells inferiors als de l'any passat.

La construcció continua sent el sector econòmic que presenta més atonia en l'escenari balear. En el segon trimestre

cedeix gairebé set punts percentuals respecte del 2009, i els principals indicadors mantenen les taxes negatives. Sols el sector immobiliari incrementa l'activitat en la primera meitat del 2010, impulsada per la baixada del preu de l'habitatge i per l'avançament de les compres atès l'acabament dels ajuts fiscals a les rendes més elevades a partir de 2011. Els indicadors avançats del sector, com són ara els projectes visats o la licitació pública, fan preveure un tancament del 2010 encara en negatiu.

Els serveis s'acosten a les taxes de creixement positives el 2010, en gran part gràcies als bons resultats de la campanya turística, que contagien el dinamisme a la resta de branques. L'hoteleria i el transport presenten increments importants en el volum de vendes respecte de l'any passat, i l'ocupació remunta les caigudes de principi d'any. Així, es preveu que el còmput global de l'any 2010 presenti una variació del VAB positiva.

Al mes d'agost, la branca del comerç a les Illes Balears presenta una variació interanual de la xifra de negocis del 4,1%, una dècima superior a la d'Espanya, tot i que a l'ocupació encara és negativa. El revifament de l'activitat se centra en el comerç a l'engròs, perquè l'activitat del comerç al detall manté les taxes negatives. Així, l'índex de vendes al detall de l'INE presenta a l'agost una taxa de creixement pràcticament nul·la (-0,6%) respecte del mateix mes de l'any anterior.

El turisme presenta un balanç positiu en el tercer trimestre de 2010, i s'ha revertit la tendència a la baixa amb què s'inicià l'any. El nombre de turistes que visiten les Illes Balears s'incrementa els mesos d'estiu respecte de l'any anterior, cosa que es tradueix en major despesa turística i en una millor ocupació dels establiments turístics (hotels, apartaments i allotjaments rurals). Cal destacar que juntament amb aquest increment de les pernoctacions es produeix una baixada generalitzada dels preus, per tal d'atreure més visitants. Les destinacions competidores de les illes a la Mediterrània també mostren una millora en les dades turístiques de la campanya de 2010.

El transport també mostra un canvi de tendència en el tercer trimestre de l'any i torna a taxes positives de creixement respecte de 2009. El nombre de passatgers arribats per via aèria s'incrementa significativament a l'estiu, després de l'abrupta caiguda esdevinguda al mes d'abril a causa de l'erupció del volcà islandès. Quant als passatgers arribats per via marítima en línia regular, no presenten una recuperació tan marcada com els anteriors, però deixen de disminuir en termes interanuals. Finalment, els passatgers arribats en creuers a les Illes Balears continuen un trimestre més a l'alça, amb taxes de creixement de dos dígits.

El sistema financer espanyol s'ha d'adaptar al procés de reestructuració que va finalitzar al juny, principalment reduint costos davant els menors ingressos, fet que es tradueix en la disminució gradual del nombre d'oficines i treballadors. Malgrat l'escenari de menor activitat econòmica, els indicadors de morositat s'estabilitzen (cauen els efectes impagats i el nombre d'empreses en concurs), després de trimestres de pujades significatives.

El mercat laboral presenta un cert retard a l'hora de reflectir les millores en l'activitat econòmica. El nombre d'afiliats a la Seguretat Social al mes de setembre continua sent inferior

(-1,4%) a l'afiliació del mateix mes de l'any passat, i les Pitiüses són les úniques illes que mostren un increment positiu (un 4% interanual). En el mateix sentit, l'atur registrat al setembre és un 6,3% superior al de 2009, taxa significativament més baixa que les de principi d'any. El 2010 s'elimina el diferencial que presentaven l'increment salarial i la inflació.

La taxa de variació interanual del mes de setembre de l'índex de preus de consum (IPC) per a les Illes Balears continua la tendència creixent i se situa entorn del 2%. Els principals grups que augmenten i tenen un major pes en l'índex són begudes alcohòliques i tabac i transports. Quant a la inflació subjacent, la seva variació interanual és de l'1,1%, igual que la del conjunt estatal. La inflació estimada per a la zona euro al mes de setembre és d'un 1,8%.

El consum final de les Illes a Espanya durant el segon trimestre del 2010 presenta creixements interanuals positius a conseqüència de l'anticipació de les compres a la pujada d'IVA, efectiva a partir de dia 1 de juliol. El tipus de béns que més creixen són els durables. La previsió per al tercer trimestre és negativa a causa del canvi fiscal i de l'eliminació dels ajuts del Pla 2000 E.

Durant el segon trimestre del 2010, la inversió privada segueix una tendència de decreixement, tot i que el ritme negatiu s'alenteix. La inversió en béns d'equipament mostra signe positiu, mentre que la de la construcció i altres productes segueixen amb caigudes. Les mesures que s'han vist obligades a engegar les administracions públiques per contreure el dèficit han fet que la inversió pública també es vegi minvada.

El PIB es una eina insuficient per mesurar el benestar. En aquest sentit, l'OCDE i la Comissió Stiglitz-Sen-Fitoussi treballen per mesurar més acuradament el creixement econòmic i el progrés social. La comunicació de la Comissió "Europa 2020, una estratègia per un creixement intel·ligent, sostenible i integrador" tracta del desenvolupament d'una economia basada en el coneixement, la innovació i la utilització eficient dels recursos. Cal establir una valoració real de les funcions del medi ambient per a la societat. Arran del monogràfic del butlletí de novembre de 2009 "Mesurar l'economia balear amb òptica ambiental: anotacions preliminars i proposta de treball" de Carles Manera i Ivan Murray, s'analitzen alguns indicadors proposats per mesurar l'impacte ambiental en l'economia: consum relatiu d'aigua, producció de residus sòlids, contaminació, consum d'energia, intensitat energètica, índex de desenvolupament humà, índex de pressió humana i consum de ciment. El creixement econòmic de les Illes Balears esdevindrà sostenible quan les institucions i els agents socials redueixin notablement els coeficients d'impacte ambiental i millorin l'eficiència en l'ús dels recursos i l'energia.

El monogràfic d'aquest butlletí presenta els resultats de l'estimació de la matriu de comptabilitat social (SAM) per a les Illes Balears de l'any 2004. Partint del marc input-output, es descriu el flux circular de la renda atenent la seva distribució entre les Illes, classificades segons el sustentador principal. També s'expliquen dues aplicacions de la SAM: el model de comptabilitat social i el model d'equilibri general aplicat. Finalment, les conclusions resumeixen els trets més destacats de l'article.

I. ENTORN

1 Internacional

En la primera meitat del 2010 es registren els primers símptomes de recuperació econòmica a escala mundial. Tot i això, la modesta revifada dels principals indicadors convida a la precaució a l'hora de pronosticar comportaments futurs. L'any 2009 representà un descens important en els nivells d'activitat econòmica dels principals països desenvolupats, fet que conduí els governs respectius a emprendre inversions públiques per contrarestar la pèrdua de dinamisme i dotar d'infraestructures que permetessin el creixement del teixit productiu i l'increment de la competitivitat. La incipient recuperació actual, juntament amb les tensions als mercats financers i de deute, posen fi a les polítiques fiscals expansives de la zona euro, mentre que els Estats Units promouen un nou impuls als seus mercats amb la finalitat de reactivar la demanda de les empreses i evitar una recaiguda. En qualsevol cas, hi ha una certa convergència de criteris dels bancs centrals en ambdues parts de l'Atlàntic per continuar al llarg de tot l'any 2010 amb els tipus d'interès continguts, sense témer que la inflació es converteixi en un problema afegit, gràcies, en gran part, al comportament favorable dels preus de les matèries primeres, especialment el petroli.

D'acord amb el Fons Monetari Internacional (FMI), altres indicadors manifesten una pèrdua de l'impuls econòmic de l'activitat econòmica mundial cap a finals d'any, si bé l'expansió econòmica continua. L'índex sintètic PMI (índex de directors de compra) baixà gairebé un punt fins a situar-se en el 54,6 al mes de juliol, que, encara que indiqui una etapa expansiva, mes a mes s'aproxima al valor 50 com a límit entre contracció i expansió. Aquesta desacceleració es fa palesa en l'economia real principalment al segon trimestre, quan el **comerç internacional** es va contreure en taxes intertrimestrals fins al 3,6%, des del 5,7% del primer trimestre. Ara bé, mal-

grat la desacceleració, les previsions de creixement del comerç internacional per al 2010 es mouen entre el 9,0% (FMI) i el 10,6% (OCDE).

Països emergents

Una part important del creixement mundial es veu sustentat per un millor comportament dels **països emergents** (+6,8%), amb la Xina al capdavant, seguida de l'Índia i de la resta de països del sud-est asiàtic. Altrament, aquests països patiran en el conjunt del 2010 una taxa d'inflació mitjana del 6,3%, gairebé cinc punts percentuals per damunt de la de les economies avançades. Els països del sud-est asiàtic han resistit millor els embats de la crisi internacional, i la recuperació es referma a un ritme superior. El paper assolit per aquests països amb vista a la recuperació econòmica mundial és fonamental i clau per a l'estabilització del comerç internacional, la qual cosa beneficia els països altament industrialitzats i molt dependents de les exportacions. Les previsions de creixement de les importacions per a enguany dels països emergents i en via de desenvolupament són del 12,5%, més de cinc punts percentuals per damunt de les dels països avançats. Quant a les exportacions, la taxa de creixement serà del 10,5%, en aquesta ocasió més de dos punts per damunt. Per a l'any 2011 les taxes de creixement per a ambdós conceptes, si bé se suavitzen considerablement (entorn del 9%), dupliquen les dels països avançats.

Els països emergents mostren més dinamisme després de la crisi.

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB 2n trim	Taxa d'atur* ago-10	Inflació sep-10
Estats Units	3,0	9,6	0,1
Japó	2,4	5,1	-0,9
Unió Europea	2,0	9,6	2,2
Regne Unit	1,7	7,7	3,1
Zona euro	1,9	10,1	1,8
Alemanya	3,7	6,8	1,3
França	1,7	10,1	1,8
Itàlia	1,3	8,2	1,6
Espanya	-0,1	20,5	2,1

Font: EUROSTAT, US Department of Labor, Japan Ministry of Internal Affairs

*Percentatge sobre població activa

Singapur, un dels quatre tigres asiàtics, assoleix un fort dinamisme (+17,9% interanual en el PIB del primer semestre), gràcies al bon comportament del sector industrial, el qual assoleix taxes de creixement del 44,5% en manufactures. Cal destacar que la producció del sector secundari se centra en els outputs d'alt valor afegit, com són la biomedicina i els xips semiconductors.

L'FMI preveu una taxa de creixement a **Rússia** del 4,3% per a enguany i entorn del 4% per a l'any que ve. Els sectors claus de l'economia russa són la producció d'energia, la metal·lúrgia i la indústria química. La taxa d'atur es manté tot l'any per sota del 8% i assoleix al mes d'agost una taxa del 6,9% de la població activa. D'altra banda, un dels majors problemes que afronta la seva economia és l'escàs flux d'inversions i l'envelliment de la població activa, cosa que representa una elevada despesa social per als pressuposts de Mendevdev, el qual planteja la necessitat d'augmentar l'edat de jubilació a imitació d'altres països europeus.

Segons les previsions de setembre de l'FMI, el PIB global creixerà un 4,3% de mitjana el 2011, impulsat novament pels països emergents: Brasil (4,2%), Rússia (4,1%), l'Índia (8,4%) i la Xina (9,6%). Amb més moderació creixeran els Estats Units (2,9%) i el Japó (1,8%), mentre que la zona euro romandrà en taxes moderades (1,3%).

Japó

El **Japó** va decreixer un -5,2% del PIB l'any 2009. La seva economia està orientada a les exportacions, les quals davallaren un -23,9% respecte de l'any anterior. A més, la demanda interior va retrocedir un -4,0%, arrossegada pel consum privat i les inversions privades no residencials (-19,2%). Durant la primera meitat de 2010, el sector exportador torna a prendre alè i el primer trimestre puja un 34,6% en termes interanuals, i el segon, un 30%. En un marc de desacceleració mundial, el país nipó modera les seves taxes de creixement a mesura que avança l'any 2010, així com també succeeix a la resta dels països fortament industrialitzats. Davant el creixement del +4,7% en el primer trimestre, durant el segon és d'un +2,4%, principalment a causa de la contracció de la inversió pública (-5,5%). A mesura que els efectes dels impulsos fiscals es dilueixen, el consum privat s'estanca al segon trimestre. La inversió pública cau un -8,4% al mes d'agost i accelera la seva caiguda com a conseqüència d'una política econòmica més restrictiva.

La deflació continua en números negatius com a mal endèmic i al mes d'agost l'IPC retrocedeix fins al -0,9% respecte de l'any passat. Si s'exclou el preu de l'energia i l'alimentació, la deflació subjacent arriba al -1,0%.

La nova revisió de les previsions de l'FMI assenyala una estimació de creixement del +2,4% per a l'any 2010 i un +1,8% per a 2011, percentatges molt similars a les estimacions del Banc de Japó (un +2,6% i un 1,9%, respectivament).

Taula 3. Previsions internacionals per al 2011

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,3	9,6	1,0
Japó	1,5	5,0	-0,3
Unió Europea	1,7	10,0	2,0
Regne Unit	2,0	7,4	2,5
Zona euro	1,5	10,0	1,5
Alemanya	2,0	7,1	1,4
França	1,6	9,8	1,6
Itàlia	1,0	8,6	1,7
Espanya	0,7	19,3	1,1

Font: FMI- Country and Regional Perspectives October 2010

La Xina

Les taxes de creixement del gegant asiàtic recuperen els dos dígitos i al primer trimestre d'enguany s'arriba gairebé a un 12% més de PIB respecte del mateix període de 2009, mentre que durant el segon creix un 11,1%. El sector industrial és el motor d'aquesta pujada, amb taxes del 14,5% i del 13,2%, respectivament. Sembla que aquest comportament es perllongarà fins a final d'any, com indica, per exemple, l'increment fins al juliol de la fabricació de material de transport, que arriba al 27%. La inversió estrangera directa augmenta un 18% en els vuit primers mesos de l'any.

La Xina ha vinculat essencialment la seva moneda amb el dòlar nord-americà, fet que li ha permès assolir un gran superàvit comercial i un avantatge comparatiu en la seva política exportadora davant Europa i els Estats Units. Malgrat això, el perill d'una nova desacceleració mundial, sumat a les necessitats dels Estats Units per reduir el dèficit comercial i alleujar així la càrrega del deute acumulat i la possibilitat de sancions per una nova política fronterera quant a les importa-

cions xineses, han provocat que el Govern de Wen Jiabao permeti que el renminbi s'aprecii lleugerament (2 punts) davant el dòlar. Tot i això, no permetrà una lliure fluctuació de la divisa, per evitar així una apreciació que perjudiqui el fonamental sector exportador. Com a alternativa als efectes d'una contracció en el sector exportador, el consum intern és encara un component en ascens, atès que l'any 2009 representà devers un terç del PIB, mentre que, per exemple, als Estats Units el consum representa entorn d'un 70%.

Estats Units d'Amèrica

La crisi econòmica va afectar especialment els **Estats Units** el 2009. La taxa de creixement del PIB va retrocedir fins a un -2,6%, a causa del retraïment a tots seus components: descens del consum (-1,2%), de les inversions del sector privat (-22,6%) i de les exportacions de béns (-12,0%) i de serveis (-3,9%). El mercat de treball ha estat el receptor final del sever ajust de l'economia real i, així, la taxa d'atur arribà al mes d'octubre al 10,1%.

L'any 2010 comença amb taxes de creixement positives: 2,4% i 3,0% en el primer i el segon trimestres, respectivament. Al segon trimestre es recuperen, a més, el sector exportador (+14,1%), el consum privat (+1,7%) i, amb força, la inversió privada (+23,0%). Aquest darrer component és reflex de l'evolució de la construcció, que després d'anys en negatiu finalment avança un +5,2% interanual. Les tensions al mercat de l'habitatge donen lloc a una important baixada de preus: des de l'any 2006 els preus de l'habitatge baixen devers un 30%, d'acord amb l'índex Case-Shiller. A més, les execucions hipotecàries per impagaments augmenten fins als tres milions, ja que es calcula que més o menys un 25% dels propietaris tenen hipoteques pendents de pagament als bancs per damunt el seu valor de mercat. Al tercer trimestre d'enguany els desnonaments augmenten fins a 288.345 i se subhasten 372.445 propietats.

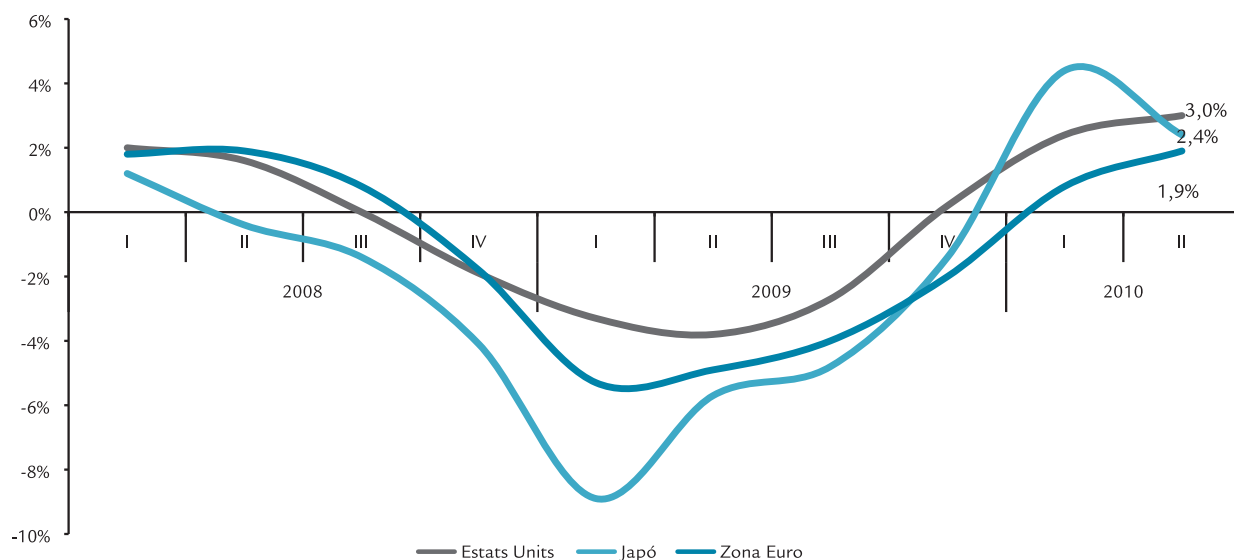
Quant al mercat laboral, la taxa d'atur es manté gairebé tot l'any entorn del 9,5% i el ritme de generació de llocs de feina

no és prou alt com per absorbir els vuit milions de desocupats esdevinguts arran de la crisi. Davant una recuperació feble i sense millora de l'ocupació, el Govern d'Obama projecta noves inversions en obres públiques per un import de 38.800 milions d'euros, amb la finalitat d'afavorir l'activitat econòmica, l'ocupació i la demanda de les empreses. El tipus oficial d'interès se situa en una banda entre el 0% i el 0,25%.

La inflació es manté entorn de l'1%, atès l'augment contingut dels preus de les matèries primeres. La inflació subjacent se situa en el 0,9% al mes de juliol, que és la més baixa dels últims 40 anys.

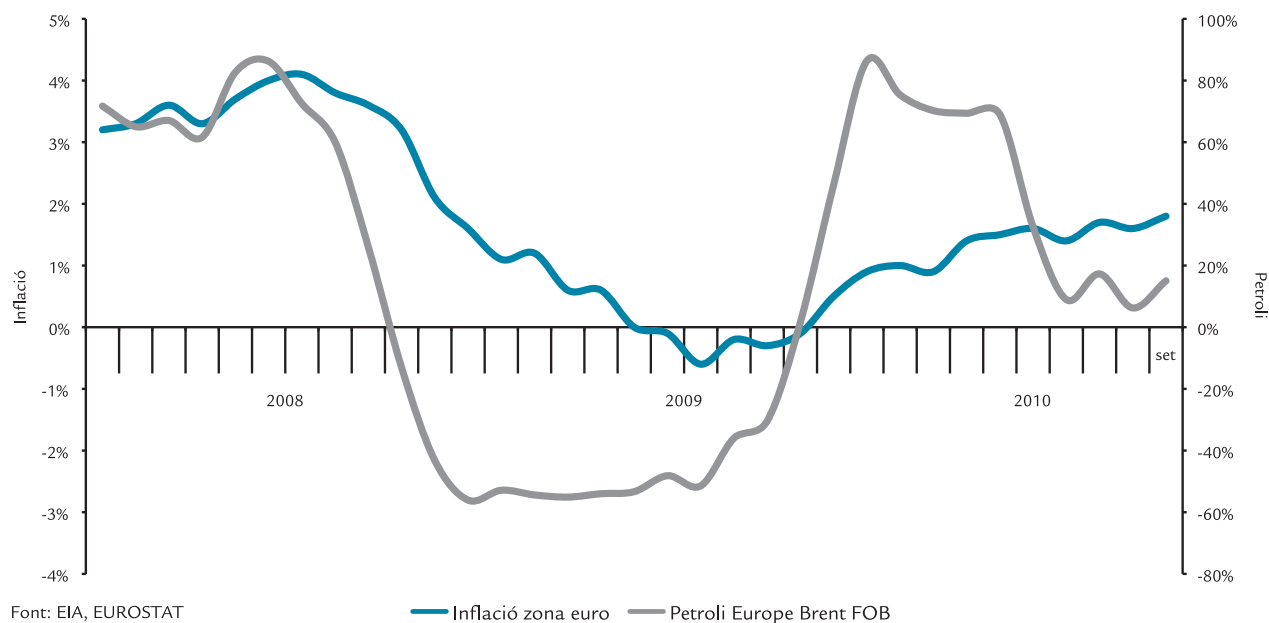
Les previsions de creixement del PIB davallen fins al 2,6% per a enguany, i fins al 2,3% per a l'any vinent. Aquestes projeccions per part de l'FMI són més de sis dècimes inferiors a les de juliol, en consonància amb la desacceleració econòmica observada al segon semestre.

Gràfic1. Evolució del PIB dels Estats Units, Japó i Zona Euro (variació interanual)

Font: EUROSTAT i US Department of Commerce

Gràfic 2. Variació interanual preu barril de Brent i inflació zona euro

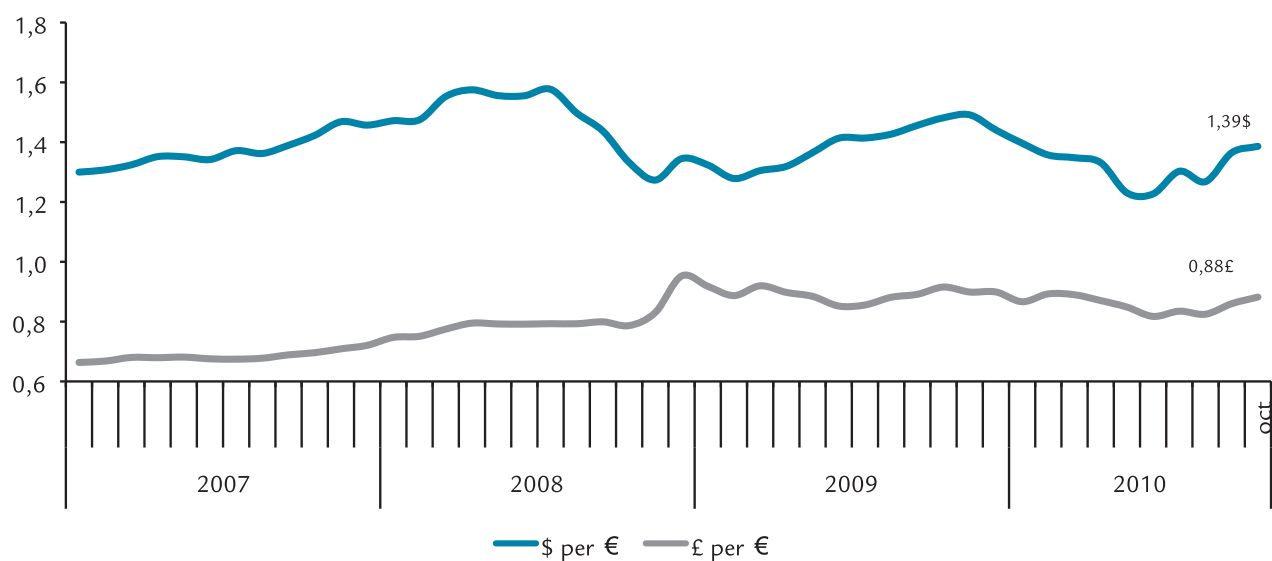
Divises i petroli

El comportament del preu del petroli comença a repuntar al mes de setembre i abandona la franja de 73-75 dòlars per barril. El Brent europeu assoleix un preu que supera els 85 dòlars per barril al mes d'octubre. No obstant això, l'OPEP anuncià recentment que es mantindrà la producció actual per afavorir el desenvolupament econòmic.

En un escenari general d'intervencionisme en els tipus canviaris, la devaluació del dòlar davant l'euro i les altres divises internacionals provoca que la cotització de la moneda europea arribi a cotitzar al setembre a 1,30 \$/€, després de mínims de juny. Es tem que aquesta apreciació perjudiqui la incipient recuperació del sector exportador de la zona euro, especialment d'Alemanya.

L'euro aprecia el seu valor.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

L'any 2009 el PIB presentà el creixement més negatiu des de que es fundà la **Unió Europea** (UE 27) i en taxa interanual caigué un -4,2%. Els més perjudicats per la contracció han estat els països bàltics, els quals assoliren contraccions de dos dígit (Letònia, -18,0%). En el primer semestre de l'any 2010, la taxa de creixement del PIB s'allunya de les taxes interanuals negatives i, si bé la recuperació perd l'impuls inicial del primer trimestre, al segon s'arriba a taxes del 2% per al conjunt dels països de la Unió. Només 6 dels 27 països presenten en aquest trimestre taxes negatives, i a l'altre extrem destaquen un grup dels països amb més d'un 5% de taxa de creixement, com ara Luxemburg (+5,3%) o Eslovàquia (+5,0%).

El sector industrial encapçala la recuperació europea i anota taxes del +3,8% i del +6,7% en el primer i el segon trimestres, respectivament. **Suècia** pren impuls al segon trimestre amb una taxa de creixement interanual de +4,5%, gràcies, en part, a un fort repunt de la producció del sector industrial. En contraposició, **Noruega** accentua els problemes del seu sector industrial i es contreu un -13,0% al mateix mes.

La construcció continua ajustant-se a la demanda real.

La construcció continua en un sever procés d'ajust i, si bé es percep una lleugera millora en el sector en termes intertrimestrals (1,8%), en termes interanuals es contreu un -2,3%, la qual és una caiguda tres punts percentuals més suau que les obtingudes a l'any passat. La crisi de deute de **Grècia**, el rescat posterior per part de l'FMI i la UE i la forta convulsió econòmica i social de principi d'any expliquen la forta contracció de l'economia hel·lènica i al segon trimestre retrocedeix un -3,7%.

El sector exportador de la Unió Europea repunta notablement al segon trimestre i assoleix una taxa de creixement de l'11,3% respecte de l'any passat, amb un important augment de les exportacions cap al Brasil (+57%) i la Xina (+41%). Les importacions augmenten un 12,3% i provoquen que el dèficit comercial acumulat augmenti fins a 164,8 bilions d'euros entre gener i juliol d'enguany, principalment pel sobreconsum dels components energètics.

La despesa pública s'incrementa al llarg de l'any un 1,5%, i el consum privat de les famílies repunta lleugerament fins al 0,7% al segon trimestre. De conformitat amb les dades de la Comissió Europea, les previsions de creixement per a l'any 2010 són del 0,9% i de l'1,7% per a l'any 2011.

Regne Unit

L'economia del **Regne Unit** obtenia taxes de creixement negatives ja el 2008 (-0,1%). Un any després, l'intens deteriorament de tots els components de la demanda perllongà la recessió, i s'assolí una taxa de decreixement del PIB del -4,9%. Les exportacions es reduïren un -10,6%, paral·lelament a la contracció de les importacions (-12,4%). La conjuntura econòmica i la pèrdua de llocs de feina, entre altres factors, disminuïren el consum un -3,4%, i la formació bruta de capital un -15%. A la vegada, la taxa d'estalvi de les famílies es disparava fins al 8,5% el tercer trimestre de l'any 2009.

Tot plegat deteriorà el mercat de treball, que pujà la taxa d'atur del 5,7% fins al 7,7% en un any.

El segon trimestre de 2010 el PIB britànic creix un 1,2% intertrimestral, des del 0,3% del primer, i representa la taxa de creixement més elevada des del 2001. Aquest revifament està determinat, principalment, per la contribució positiva de les existències i la despesa en el consum dels llars. El registre de nous cotxes augmenta gairebé tot l'any en xifres de dos dígit, si bé al mes de juliol posa fre a la seva forta expansió i al mes d'agost arriba novament a taxes interanuals negatives (-3,4%).

El deute públic augmenta considerablement al darrer any i el mes d'agost de 2010 augmenta fins al 64,0% del PIB. Aquesta situació obliga el Govern britànic a prendre mesures amb la finalitat de reduir la despesa pública en sis mil milions de lliures esterlines per a enguany. Els mecanismes per assolir aquesta fita inclouen revisar totes les partides de despesa, per tal de prioritzar les necessitats dels ministeris.

La producció industrial obté taxes positives al mes d'agost (4,2%), i les noves peticions industrials milloren tot l'any 2010 (al mes de juliol un increment del 19,0% interanual). Quant al comportament dels preus, al mes d'agost, l'índex de preus de consum es manté en una taxa del 3,1% interanual per tercer mes consecutiu. Les previsions de creixement per a l'any 2010 són d'un 1,7% i, per a l'any 2011, se situen per sobre del 2%, d'acord amb les dades tant de la Comissió Europea com de l'FMI.

Zona Euro

La **zona euro** retrocedí un -4,1% l'any 2009, ateses les fortes recessions dels països de l'àrea, com ara Alemanya (-4,7%), França (-2,6%) o Itàlia (-5,0%). El primer i el segon trimestres del 2010, la taxa de creixement torna positiva (un 0,8% i un 1,9%, respectivament), si bé la distribució per sectors és desigual. El valor afegit brut de la indústria augmenta un 7,0% i consolida la recuperació. En canvi, la construcció retrocedeix un -4,4% i evidencia la forta contracció que experimenta aquest sector en l'àmbit europeu.

Per components de la despesa el consum privat s'estabilitza entorn del 0,5% interanual, contingut a causa del comportament del consum a Alemanya, on retrocedeix un -0,7%. La despesa pública marca creixements més baixos que el 2009, entorn de l'1%, si bé alguns països de la zona euro, com ara **Portugal**, l'augmenten fins al 6,2%. La formació bruta de capital fix (FBCF) continua en taxes negatives (-1,2%) i les exportacions es dupliquen respecte del primer trimestre (+11,6% interanual).

D'altra banda, arran de l'efecte contagi de les dificultats de deute sobirà de Grècia, entren en risc la liquiditat del sistema i l'estabilitat financera de la zona euro. El Banc Central Europeu rebaixa les tensions creades per la incertesa, i el 2010 flexibilitza novament les seves operacions de liquiditat. La UE acorda un fons d'assistència preventiu de prop de 750.000 milions d'euros amb la finalitat de garantir la solvència dels països amb problemes.

Quant al mercat laboral, la **taxa d'atur** s'estabilitza al mes d'agost en el 10,1% per quart mes consecutiu i, mentre que alguns països, com ara Alemanya o Itàlia, generen ocupació, alguns altres corregeixen encara a l'alça el seu mercat laboral, com ara Espanya o França.

Les previsions de creixement per als anys 2010 i 2011 són del 0,9% i del 1,5%, respectivament, d'acord amb la Comissió Europea.

Alemanya

Alemanya presenta al segon trimestre una pujada del 4,1% en el PIB (en termes inter trimestrals l'increment se situa en el 2,2%), després d'un creixement del 2,1% al primer trimestre. Les claus d'aquest avanç són, d'una banda, un revifament del sector de la construcció, que assoleix taxes del 4,4% al segon trimestre. D'altra banda, el sector industrial creix a una taxa del 13,2% al segon trimestre i el sector exportador repunta amb força un 19,1%, més que l'importador, el qual puja així mateix un 17,8%.

Un dels principals motors de l'economia germànica, el consum privat, continua en taxes negatives i al segon trimestre retrocedeix un -0,7%. Cal considerar que la despesa en consum a Alemanya és, amb diferència, el més elevat de la zona euro i representa un 27,1% en aquest concepte del de tota la Unió Europea (gairebé 360 mil milions d'euros a preus corrents).

Els preus tornen a pujar al mes de setembre i se situen en l'1,3%, que és la taxa més elevada des de final de 2008, i recull l'encariment dels preus energètics i la pujada del petroli per damunt de 80\$ per barril. Els preus de producció assoleixen una taxa positiva del 3,2% interanual al mes d'agost i pugen constantment des del mes d'abril.

En consonància amb els altres països europeus, el dèficit públic assolirà el 3,8% del PIB, per damunt del 3% fixat al Pacte d'Estabilitat, a causa de les polítiques expansives aprovades pel Govern federal. La dirigent Angela Merkel preveu que es reduirà aquesta taxa fins al 2,7% l'any 2011. El deute públic germànic augmenta fins al 75% del PIB.

El mercat laboral genera ocupació i fa sortir de les llistes d'atur més de 315.000 persones en comparació del mateix mes de l'any passat (-9,4%). La taxa d'atur roman al mes de setembre en el 7,2%, que és quatre dècimes millor que la del juliol. La taxa d'atur juvenil, històricament superior a la general, es manté en el 10,7% al més de juliol.

La taxa d'atur d'Alemanya és del 7,2% al setembre.

D'acord amb l'FMI i la Comissió Europea la previsió de creixement per a l'any 2010 és d'un 1,2%, i per a l'any següent millora fins al 1,6%. D'altra banda, el consens d'instituts germànics com ara l'IFO o el ZEW preveuen que el PIB creixerà a una taxa del 3,5% enguany i un 2,0% l'any que ve.

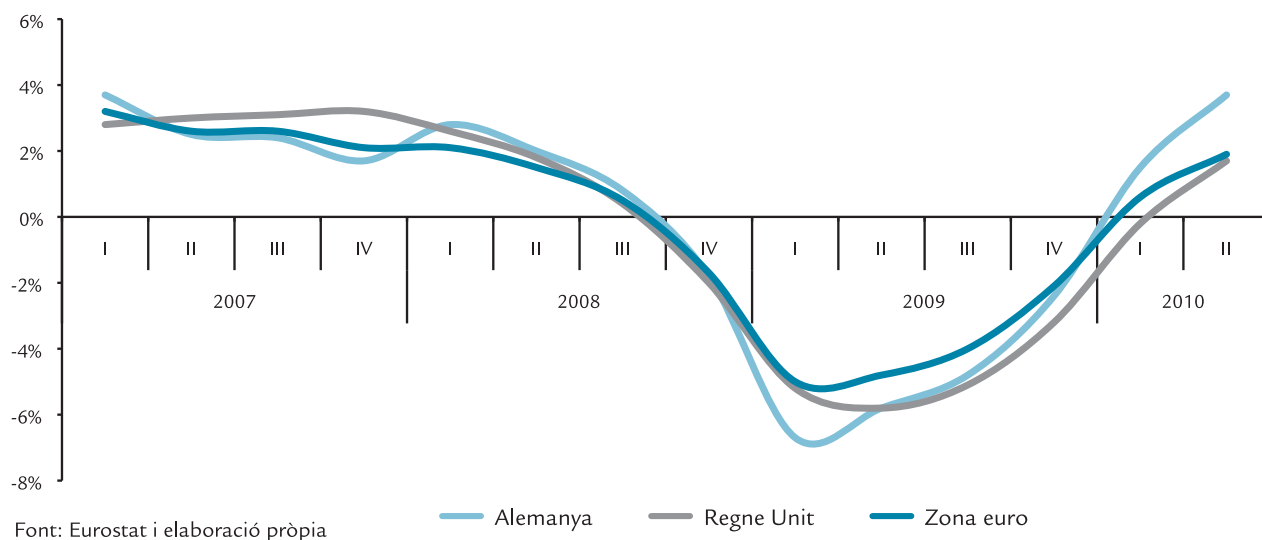
França

El creixement econòmic gal es manté positiu al primer semestre de 2010 i creix un 1,7% al segon trimestre. En termes inter trimestrals l'avanç és del 0,7%. Un dels responsables d'aquest avanç és el consum privat, el qual es manté per tercer trimestre consecutiu en l'1,5% interanual. Malgrat això, en termes inter trimestrals alguns components perden impuls, com ara les exportacions, que baixen del +4,5% al 2,8%, mentre que les importacions acceleren el seu creixement del 2,0% del primer trimestre fins al 3,9%, la qual cosa deteriora la balança comercial.

El Govern francès afronta diverses reformes per reduir l'augment del dèficit públic, que enguany arribarà fins al 7,7%. Així, es plantegen canvis en el sistema de pensions, la congelació de les despeses públiques, la disminució del nombre de funcionaris (amb una taxa de substitució del 50%) i l'anul·lació de deduccions fiscals. Amb tot, es pretén reduir la despesa pública en 60.000 milions d'euros. L'objectiu és arribar al 6% de dèficit l'any que ve i així poder arribar l'any 2013 al límit del 3% que marca el Pacte d'Estabilitat.

Les previsions de l'FMI per al 2010 són d'una taxa de creixement de l'1,5% i de l'1,8% per al 2011, mentre que les de la Comissió Europea són una mica més pessimistes: 1,3% i 1,5% respectivament.

Gàfic 4. Evolució del PIB d'Alemanya, Regne Unit i Zona Euro (Variació interanual)

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taxes de variació interanuals	2010	2011
Consum final nacional privat ¹	0,5	0,9
Consum final de l'AP	0,6	-1,6
Formació bruta del capital fix	-8,5	-1,5
Demanda nacional	-1,6	0,4
Exportació de béns i serveis	9,3	6,4
Importació de béns i serveis	3,3	2,9
PIB a preus de mercat	-0,3	1,3
Ocupació ²	-2,2	0,3
Taxa d'atur	19,8	19,3

AP. Administració Pública

¹ Inclou les ISFLSL

² Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: Escenari macroeconòmic 2009-2011. Ministeri d'Economia i Hisenda

El primer trimestre de 2010 el creixement del PIB espanyol se situa en el -1,3% interanual i, al segon, millora fins al -0,1% (0,2% intertrimestral). D'aquesta manera, el ritme de contracció de l'economia se suavitza. Des de l'òptica de la despesa, la demanda nacional atenua la contracció fins al -0,5% interanual, gràcies a un millor comportament del consum de les famílies (2,0%) i a la inversió en béns d'equipament (+8,7%). El Ministeri d'Economia i Hisenda preveu que, per a l'any 2011, el consum privat s'estabilitzi i augmenti fins al 2,5%, ateses la futura millora de les condicions de finançament i l'estabilització del mercat de treball.

La formació bruta de capital fix (FBCF) continua en taxes negatives al segon trimestre de 2010 (-7,0%), malgrat que aquest decreixement sigui més lleuger en comparació dels trimestres de l'any passat, en què s'arribà a contraccions de fins al -18,0%. En l'FBCF destaquen els béns d'equipament, amb una evolució molt favorable (+8,7%) i la matriculació de vehicles de càrrega (+20%). La inversió en habitatges continua en retrocés i la seva taxa de creixement interanual se situa en xifres properes al -20%, cosa que provoca que la variació de

l'FBCF en construcció quedi entorn del -11,4%. Les perspectives macroeconòmiques del Ministeri d'Economia i Hisenda estimen un decreixement de l'FBCF del -6,5% al tancament del 2010 i un creixement lleugerament positiu (+0,3%) per al 2011. Quant a la construcció, es preveu que per a l'any vinent es mantenguin les taxes negatives, atesa la gran quantitat d'habitatges en estoc (700.000). L'atonía en la demanda lluitarà la inversió els anys vinents, malgrat la previsible millora en les condicions financeres, els anunciats canvis en la seva fiscalitat i la baixada de preus que incideix sobretot en els habitatges nous.

Pel que fa al comerç exterior, les exportacions creixen fins al 10,5%, i les importacions, fins al 8,1% els primers mesos de 2010. Es referma així el creixement de la balança comercial. Les exportacions de béns pugen un 16,0%, i els serveis ho fan un 2,1%. Les previsions del Ministeri d'Economia i Hisenda estimen un creixement del saldo exterior del 0,4% per al 2011, amb una millora de les exportacions del 5,2% i de les importacions fins al 3,7%.

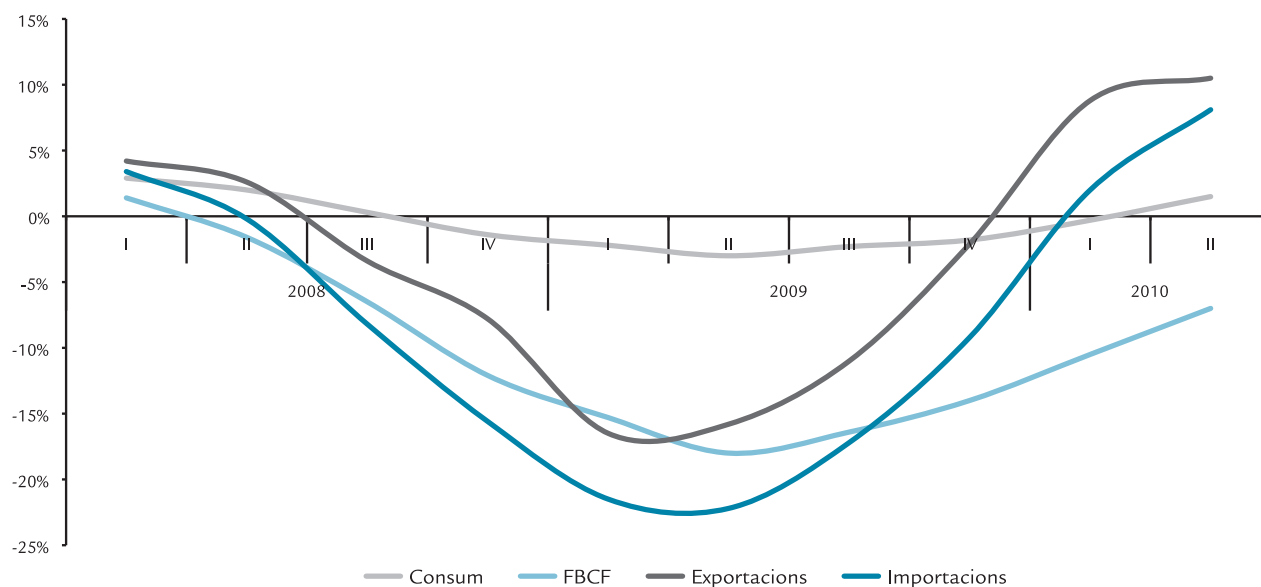
Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)
Volum encadenat referència 2000

Trimestre	2008			2009				2010	
	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Agrari i pesquer	-1,1	-2,8	-4,5	0,4	0,7	1,6	1,5	-2,2	-3,5
Indústria i energia	0,1	-2,1	-6,1	-13,7	-15,3	-13,8	-10,3	-2,9	2,3
Construcció	-0,6	-1,6	-5,4	-6,1	-6,3	-7,1	-5,4	-6,3	-6,4
Serveis	3,3	1,5	0,6	-0,8	-1,6	-0,9	-0,9	-0,4	0,4
PIB a preus de mercat	1,9	0,3	-1,4	-3,5	-4,4	-3,9	-3,0	-1,3	-0,1

Font: INE

Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)

Font: INE

Per sectors econòmics, el valor afegit brut de la construcció accelera el seu decreixement al segon trimestre (-6,4%), i es recullen els efectes d'una menor inversió en infraestructures i inversió no residencial. La branca agrària manté la seva contracció al segon trimestre i se situa en el -3,5%. D'altra banda, el sector industrial millora el seu creixement (+2,2%) i abandona les taxes negatives de dos dígits de l'any passat, quan va decreixer un -15% el segon trimestre de l'any 2009. La taxa mitjana de l'índex general de la xifra de negocis d'aquesta activitat als set primers mesos de l'any arriba gairebé al +7%. Les perspectives del sector secundari són positives, perquè la taxa mitjana de l'índex general de peticions al sector industrial augmenta un +7,5%, en concordança amb el repunt de l'activitat econòmica del primer semestre de l'any 2010. Igual que la indústria, el sector dels serveis presenta creixements positius al segon trimestre de 2010 i el seu VAB creix a un ritme del 0,4%. El major impuls es dona en la branca del comerç, especialment la venda de vehicles fins al mes de juliol (quan es va fer efectiva la pujada de l'IVA). Els serveis de mercat presenten una variació interanual del -3,8% i el personal ocupat experimenta un descens del -1,1%.

En el mercat laboral espanyol, l'ocupació presenta un cert retard respecte de l'activitat econòmica. La destrucció de llocs de feina continua sent intensa al primer semestre de

2010 i continua al mes de setembre amb més de quatre milions d'aturats, la qual cosa suposa un increment interanual del 8,3%. L'afiliació també acumula taxes interanuals negatives i al mes de setembre anota un descens del -1,5%. Les previsions del Ministeri d'Economia i Hisenda per a la resta de l'any situen la taxa de destrucció de l'ocupació en el -1,9% i, ja per al 2011, una creació d'ocupació del +0,7% que anirà reabsorbint els aturats, de manera que per a l'any 2013 es preveu que la taxa d'atur descendeixi fins al 15,5%.

Quant a la inflació, es preveu que es mantengui en nivells moderats i alhora lluny del risc de deflació. Aquest nivell serà conseqüència d'un comportament contingut dels costos laborals unitaris i de la moderació dels preus dels productes energètics, en especial el petroli, el qual repunta suaument per damunt els 85 \$/barril. Al mes de setembre, l'IPC arriba al 2,1%, que és tres dècimes superior al registrat un mes abans. El sector del transport, amb un augment del 6,8%, és la principal partida inflacionista que està correlacionada amb el preu dels carburants assenyalat abans. El Ministeri d'Economia i Hisenda preveu que l'augment dels tipus legals de l'IVA tinguin un impacte moderat en els preus (entre un 0,2 i un 0,4 punts percentuals).

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

	Anual			Trimestral					
	2007	2008	2009	2009 (a)				2010 (e)	
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
Balears	3,0	1,2	-2,7	-1,5	-2,9	-3,4	-3,2	-2,4	-1,3
Agropesquer	2,0	0,8	-0,4						
Indústria	1,5	0,5	-3,5	-2,3	-3,3	-3,9	-4,3	-4,0	-3,1
Construcció	3,7	-1,4	-8,6	-6,4	-9,2	-9,6	-9,0	-8,3	-6,8
Serveis	3,1	1,6	-2,0	-0,8	-2,1	-2,6	-2,4	-1,6	-0,5

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda

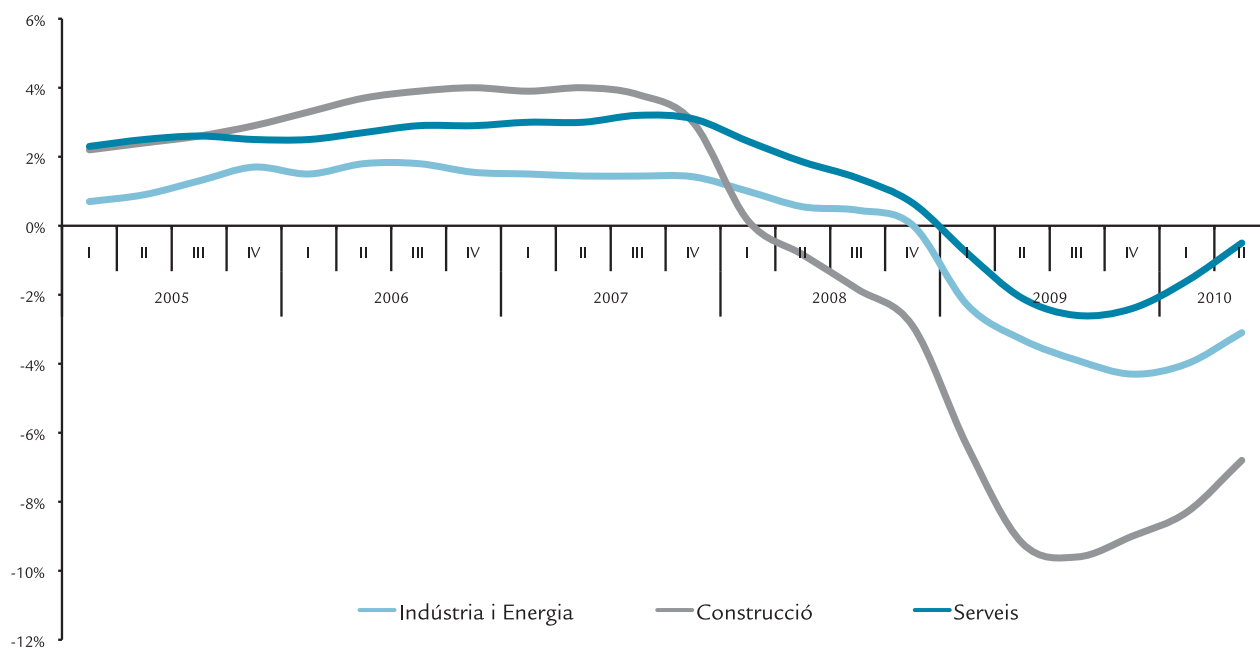
p: provisional a: avanç e: estimació

Les Illes Balears presenten al segon trimestre de 2010 un creixement de -1,3% respecte de l'any anterior i enllacen un any i mig de taxes negatives. Malgrat això, el ritme de caiguda cada vegada és més suau, fet que es fa palès en la darrera taxa intertrimestral (+0,25%), la qual és la primera positiva des de final de 2008. Les variacions interanuals de l'índex de volum encadenat del PIB per al conjunt estatal i per a la zona euro són ambdues positives en el segon trimestre, especialment en el cas europeu (+2,4%). Tot i que la recuperació de creixements positius a les Illes es retarda respecte del seu entorn, també cal recordar que les caigudes del 2009 foren menys intenses a les Illes Balears.

Els **serveis**, tot i que cedeixen mig punt percentual en el segon trimestre, són el sector amb major dinamisme. Els resultats de la temporada turística d'enguany milloren substancialment els de l'any passat, tant pel que fa al nombre de viatgers i pernoctacions, com pel que fa a la despesa turística. Atesa

la importància que té aquest sector en l'economia balear, el revifament en aquesta activitat permetrà compensar l'atonía de la resta de sectors. La **construcció**, en canvi, mostra una caiguda de gairebé set punts en el segon trimestre, la qual se suma al retrocés del primer trimestre (-8,3%) i al del conjunt de 2009 (-8,6%). La davallada del preu de l'habitatge i la suavització de les condicions d'accés al crèdit han reactivat el mercat immobiliari i s'ha reduït l'estoc d'habitatges disponible. Tot i això, els indicadors avançats de la construcció romanen en taxes negatives i, per tant, es preveu que el sector continuï amb decreixements els propers trimestres. El VAB de la **indústria** i l'**energia** cau més de tres punts en la primera meitat del 2010. Els principals indicadors del sector, com ara són l'afiliació a la Seguretat Social, l'IPI, la demanda elèctrica o el volum d'exportacions, presenten variacions negatives al llarg de l'any. La recuperació de la demanda interna i externa són claus per recobrar del dinamisme.

Gràfic 6. Variació del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGE

En l'anàlisi per illes, destaca el creixement positiu de l'arxipèlag pitiús (+0,4% interanual en el segon trimestre), després de cinc trimestres en negatiu. La variació intertrimestral dels primers tres mesos de 2010 ja avançava aquesta recuperació (+0,7%) i la del segon en confirma la consolidació (+1,0%). Eivissa i Formentera són les illes que mostren els darrers mesos taxes interanuals positives en l'afiliació a la Seguretat Social i increments importants en el transport de passatgers

i de mercaderies. Menorca, tot i mantenir-se encara en nivells inferiors als d'un any enrere, alenteix el ritme de caiguda i mostra en el segon trimestre una variació positiva (+0,3%) respecte del trimestre anterior. Finalment, Mallorca també deixa enrere les taxes de creixement intertrimestrals negatives (+0,1% en el segon trimestre), però la velocitat de recuperació és inferior a la resta d'illes.

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2004	2005	2006	2007	2008 (p)	2009 (a)	2010(e)
5,1	2,1	3,5	2,0	0,8	-0,4	-0,4

p: previsió a: avanç e: estimació

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda

Agricultura

El sector agropesquer tanca l'any amb una taxa de creixement negativa (-0,4%), igual a la registrada el 2009. No obstant això, es preveu que els descensos s'estanquin en el 2011.

La variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social és negativa des d'abril fins a l'agost i es recupera lleugerament el setembre per al conjunt de l'arxipèlag. Per illes, Mallorca i Menorca mostren signes positius mentre l'afiliació baixa a les Pitiüses.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social a l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)
Illes Balears	setembre	6.377	0,0
Mallorca	setembre	5.264	0,7
Menorca	setembre	640	0,3
Eivissa	setembre	458	-6,1
Formentera	setembre	15	-28,6

Font: TGSS i elaboració pròpia

A finals de 2010, la Comissió Europea presentarà una comunicació sobre el futur de la Política Agrària Comuna (PAC) a seguir a partir de 2013. La Comissió apunta cap a una revisió dels pressuposts de la Unió Europea (UE) destinats a l'agricultura. L'objectiu és allunyar-se dels pagaments històrics (que es calculaven a partir dels pagaments percebuts per l'agricultor durant un període de referència i estaven vinculats a la producció) i, també, destinar més fons a temes com la preservació del medi ambient.

La forta pujada dels preus dels cereals a tots els mercats, motivada en part per l'anunci de Rússia, un dels majors exportadors de blat, d'embargar les seves exportacions fins desembre, constitueix un important problema tant pel conjunt de la ramaderia europea, ja que els ramaders no poden repercutir el sobrecoast en la venda de l'animal, com per part als consumidors, que també hauran d'assumir una major despesa. Tot

plegat, motiva la defensa per part dels països de la UE d'una PAC forta que eviti la volatilitat dels mercats.

Força pujada dels preus dels cereals a tots els mercats

Des de gener, les normes referents a la utilització de pesticides s'han reforçat a la UE i s'ha establert un control de fronteres comú sobre certes fruites i verdures importades a fi de garantir la protecció dels consumidors europeus. També es fixen normes més clares i estrictes per a l'etiquetatge dels aliments i, alhora, la UE segueix treballant amb la normativa sobre traçabilitat, que permet la identificació i seguiment dels animals durant les etapes de producció, transformació i distribució.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

Mercat central de Mallorca	Darrera dada		Variació interanual (%)			
		Tones	PMP	Tones	PMP	
Fruita	gener-agost	728	1,07	↘	-7,9	↗
Hortalisses	gener-agost	1.653	1,08	↘	-3,3	↗
Patates	gener-agost	-	0,51		-	→
Total	gener-agost	2.382	1,01	↘	-4,8	↗
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones	Milers d'€	
Patates	gener-juny	14.005	7.598	↘	-33,8	↘
Regne Unit	gener-juny	5.145	2.729	↘	-31,8	↘
Dinamarca	gener-juny	4.784	2.820	↗	9,2	↗
Goma de garroí	gener-juny	716	4.972	↗	108,2	↗
Alemanya	gener-juny	143	973	↗	217,8	↗
Dinamarca	gener-juny	156	1.129	↗	129,4	↗
Vins i licors	gener-juny	403	1.995	↗	4,3	↗
Alemanya	gener-juny	203	895	↗	11,6	↗
Suïssa	gener-juny	40	408	→	1,0	↗

PMP: preu mitjà ponderat

Font: Mercapalma, Consejo Superior de Cámaras de Comercio, Industria y Navegación de España

En el mercat central de Mallorca els indicadors del volum de negoci (no s'inclouen majoristes) mostren, fins l'agost, uns resultats negatius respecte del mateix període de l'any passat. Els preus s'encareixen, excepte en el cas de les patates, i el nombre de tones de producte total baixa fins un -5% interanual. El retraïment és més acusat en la venda de fruita que d'hortalisses. Malgrat això, una variació intermensual de la producció d'un 24% durant l'agost mostra signes positius tant pel que respecte al mercat de la fruita com al de l'hortalissa.

La marca Producte Local llançada fa un any pel Govern Balear compta ja amb 465 productors, distribuïdors i comercialitzadors de productes agropesquers d'arreu de les Illes Balears, segons dades del servei de Coordinació d'Agricultura i Pesca de la Conselleria de Presidència. Rere la marca, s'emparen totes les produccions vegetals que s'han sembrat, cultivat i collit dins l'àmbit territorial de les Illes Balears- excepte els transgènics i els de cultiu hidropònic- i els productes pesquers capturats per la flota operativa de les Illes Balears. Des d'aleshores productes pesquers, hortícoles, cítrics, fruit secs i fruita dolça poden trobar-se amb aquest distintiu i es vol potenciar també la inscripció d'altres productes com la mel, els ous i els caragols.

Dificultats pels productors d'ametlla mallorquina

Els cultius de la patata, cereals i fruita seca han estat els més afectats a les Illes Balears pels problemes meteorològics. Les pluges dels mesos de febrer i març també han perjudicat a l'ametlla mallorquina, factor que se suma al baix preu de venda i que deixa en una difícil situació a aquest sector.

L'exportació de la patata té resultats molt negatius aquest segon trimestre. Si fins al març la quantitat de tones presentava una variació d'un 4% menys, la xifra acumulada fins a juny arriba a un 34% menys en el volum de patates exportades. El mercat anglès, el més important històricament, mostra el descens més acusat, fet que repercuteix en la davallada global. L'exportació de la goma de garroí millora en el segon trimestre els resultats del primer. Alemanya i Dinamarca segueixen sent els principals mercats receptors.

Quant als vins i licors, el descens de les xifres del segon trimestre contrasten amb les del primer i situen les exportacions

de la primera meitat de l'any amb una variació positiva de tan sols un 4%. Aquest alentiment és en gran part motivat per la menor demanda del mercat alemany, principal destí del mercat europeu dels vins amb indicació geogràfica de les Illes Balears. De fet, aquest mercat representà el 62% del volum total exportat a països de la UE en el 2009, segons dades de l'Institut de Qualitat Agroalimentària (IQUA), per la qual cosa la seva evolució marca la tendència del comerç exterior dels vins de la comunitat autònoma. Durant el 2009, les exportacions de vins amb indicació geogràfica de les Illes Balears augmentaren un 27,3% respecte a l'any anterior amb una representació del 14,8% del total comercialitzat. Un 83,6% de les vendes foren locals, mentre que l'1,6% restant es comercialitzaren en el mercat espanyol. La tendència general de les vendes totals és positiva, doncs, malgrat el descens que s'ha donat en el 2009 d'un -3,3% respecte el 2008, la comercialització ha anat augmentant regularment en els darrers anys, segons dades recollides per IQUA.

La bona vermada d'enguany apunta a una collita de raïm molt superior a la de l'any passat, motivada principalment per la quantitat de pluja caiguda durant l'hivern i la tardor passades. En el 2009 augmentà la producció total de raïm destinat a l'elaboració de vi amb indicació geogràfica de les Illes Balears en un 17% respecte a l'any anterior (segons dades d'IQUA) amb un increment del 10,4% en la producció de vi per a les dues denominacions d'origen (DO Binissalem i DO Pla i Llevant) i del 23,7% per als vins de la terra (Vi de la terra Illes Balears, Vi de la terra Serra de Tramuntana, Vi de la terra Mallorca, Vi de la terra Eivissa, Vi de la terra Illa de Menorca, i Vi de la terra de Formentera).

S'inicia la recol·lecció d'oliva amb una campanya que indica una bona producció i qualitat. La campanya 2008-2009, pel que fa a l'elaboració d'Oli de Mallorca, va ser un rècord de producció en assolir-se xifres màximes des de l'inici de la denominació d'origen, amb un increment d'un 26% interanual d'oli total elaborat, segons dades d'IQUA. Pel que fa a la comercialització d'Oli de Mallorca en el 2009, el mercat majoritari és el local (77,3%) tot i que el volum de vendes es reduïren un 12,3% respecte el 2008, mentre que es registrà un augment del 38% de vendes fora de les Illes Balears. Cal destacar Alemanya com a principal país estranger receptor, el qual representa el 60% del total d'exportacions, i on el 2009 s'hi varen comercialitzar uns 8.000 litres d'Oli de Mallorca, un 33% més que en el 2008.

Producció agrària ecològica

**El nombre d'agricultors i ramaders ecològics creix
ahora que la demanda dels seus productes**

Taula 10. Indicadors de la producció agrària ecològica

Operadors inscrits en el CBPAE	Darrera dada	Productors	Elaboradors	Total
Illes Balears	octubre	498	154	652
Mallorca	octubre	376	116	492
Menorca	octubre	74	23	97
Eivissa	octubre	47	13	60
Formentera	octubre	1	2	3

Font: Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica-CBPAE

Les dades acumulades fins a octubre del nombre d'operadors en agricultura ecològica corroboren un increment superior al 4% respecte el 2009. Les estadístiques presentades per el Consell Balear de Producció Agrària Ecològica (CBPAE) mostren una evolució molt positiva tant de la producció agrària ecològica com de les explotacions ramaderes inscrites. Així, quant a l'evolució de la agricultura ecològica se passa d'un

nombre de 2 operadors i 11,9 hectàrees en el 1991 a 625 operadors i 29.569,2 hectàrees en el 2009 per a totes les Illes Balears, i destaca clarament Mallorca. En el cas de la ramaderia, el nombre d'explotacions inscrites en el CBPAE passa de 12 en el 1996 fins a un total de 353 en el 2008 per al conjunt de les Illes Balears amb predomini del ramat oví, destacant també l'illa de Mallorca sobre la resta.

Ramaderia

Segons l'Enquesta de sacrifici de bestiar del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, les dades acumulades fins a juny d'enguany mostren un descens d'un -2,28% per al conjunt de l'Estat espanyol. El nombre de sacrificis es redueixen en boví (-3,7%), oví (-2,6%), caprí (-5,3%), porcí (-2,1%), i equí (-0,1%), mentre que augmenta el sacrifici d'aus (1,29%) i de conills (8,84%).

Quant a la producció de llet, en els cinc primers mesos de 2010 els ramaders espanyols produeixen 52.884 tones més

que en el mateix període del passat any, fet que suposa un increment del 2,2%, segons les darreres dades publicades pel Fons Espanyol de Garantia Agrària. El preu en origen de la llet puja un 1,02% a Espanya i un 3,9% de mitjana a la UE a agost, respecte al mes anterior, segons dades de la Comissió Europea. Els ramaders espanyols obtenen per la llet un preu de 28,6 euros/100 kilograms, enfront dels 30,9 euros/100 kilograms de cotització mitja dins la UE. Si comparam dades interanuals per l'agost el preu de la llet a Espanya puja un 5%, mentre que a la UE se situa en un 21,7%.

Taula 11. Indicadors de la ramaderia

Nombre animals sacrificats escorxadors	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Boví	gener-juny	5.926	➔	-0,6
Oví	gener-juny	99.164	⬇	-3,1
Caprí	gener-juny	1.968	⬇	-11,2
Porcí	gener-juny	68.234	⬇	-3,4
Equí	gener-juny	36	⬆	12,5
Aus	gener-juny	1.329	➔	-1,7
Total	gener-juny	176.657	⬇	-3,2

Font: Ministeri de Medi Ambient, i Medi Rural i Marí

Pel que fa a les Illes Balears, segons l'Enquesta de sacrifici de bestiar del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, el nombre d'animals sacrificats en els escorxadors en la primera meitat de 2010 disminueix devers un 3% interanual. Entre el ramat destaca el caprí, que minva en un -11%, mentre que el boví es manté als mateixos nivells que l'any passat.

El sector lleter de les Illes perilla, doncs encara que el productors de llet continuïn en l'activitat, la clausura de fàbriques de derivats lactis, com la de Piris, que reben la seva llet, redueix

el seu mercat. A això se suma el baix preu de la llet en origen i la necessitat d'ajudes del sector ramader i lleter.

Pesca

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social en el sector pesquer se situa en 742 el mes de setembre. Si bé la variació interanual en abril (2,2%) i en maig (0,4%) per al conjunt de les Illes Balears presenta signes positius, el descens en el nombre d'afiliats es manté per la resta de mesos fins a setembre.

Taula 12. Afiliació a la Seguretat Social al sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual(%)
Illes Balears	setembre	742	-0,9
Mallorca	setembre	510	-1,0
Menorca	setembre	126	-2,3
Eivissa	setembre	74	-5,1
Formentera	setembre	32	18,5

Font: TGSS i elaboració pròpia

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el segon trimestre de 2010 és de 967.742 Kg, amb un valor en primera venda de 5,61 milions d'euros. En comparació amb el mateix trimestre de l'any 2009 (793.060 Kg i 5,63 milions d'euros), aquestes dades suposen un increment del 22% en pes però una minva del 0,3% en valor econòmic. Per això, el

preu mitjà del peix (de la producció total) es redueix en un 18,3% (de 7,1€/Kg a 5,8 €/Kg), trencant el suau increment que s'havia donat en el primer trimestre. Cal recordar que el quart trimestre de 2009, el preu mitjà del peix baixà més d'un 20% i que ja s'havia reduït en el segon trimestre de 2009.

Taula 13. Indicadors de producció pesquera. 2n trimestre 2010

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (Kg)	Milers d'€	Pes(Kg)		Milers d'€	
Gamba vermella	71.023	1.279.065	↗	33,9	↘	-5,9
Gerret	60.603		↗	7,2		
Pop	56.142		↗	54,0		
Morralla	50.596	163.143	↗	22,3		
Sorell	47.418		↗	15,8		
Rajada	45.238		↗	7,3		
Lluç	38.999	138.445	↗	73,9	↗	9,3
Sardina	38.292					
Moll vermell	36.816	179.264	↗	22,4	↗	5,7
Maire	36.533		↗	25,2		
Llagosta		601.681			↘	-5,7
Caproig		345.355			↗	4,1
Gall de Sant Pere		325.882			↘	-5,1
Calamar		227.021			↘	-16,7
Sípia		195.679			↗	4,1
Escamarlà		156.631			↘	-16,2

Font: DG Pesca

Les diferències entre el segon trimestre de 2010 i el de 2009, es deuen principalment a dos factors. D'una banda està el fet que durant el 2009 la flota d'arrossegament de Mallorca va fer una aturada d'un dia a la setmana i aquestes embarcacions aporten el 75% de les captures del conjunt de la flota,

cosa que explica que les captures de 2010 són un 22% majors que les del 2009. I de l'altra, els preus del peix, en particular el de les espècies d'alt valor (llagosta, gamba, calamar, gall, etc.), han baixat, possiblement, per un retraïment del consum a causa de la crisi econòmica general.

2 Indústria i energia

Taula 14. Creixement del VAB de la indústria i energia

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral					
2007	2008	2009	2009 (a)				2010 (e)	
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
1,5	0,5	-3,5	-2,3	-3,3	-3,9	-4,3	-4,0	-3,1

a: avanç e: estimació p: provisional

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda.

El sector de la indústria i l'energia de les Illes Balears presenta una taxa de variació interanual del VAB a preus constants del -3,1% per al segon trimestre de 2010, que és una caiguda menor que la dels trimestres precedents. L'indicador del clima industrial (ICI) per a les Illes Balears és positiu al mes de setembre (3,6%), després de sis mesos amb xifres negatives.

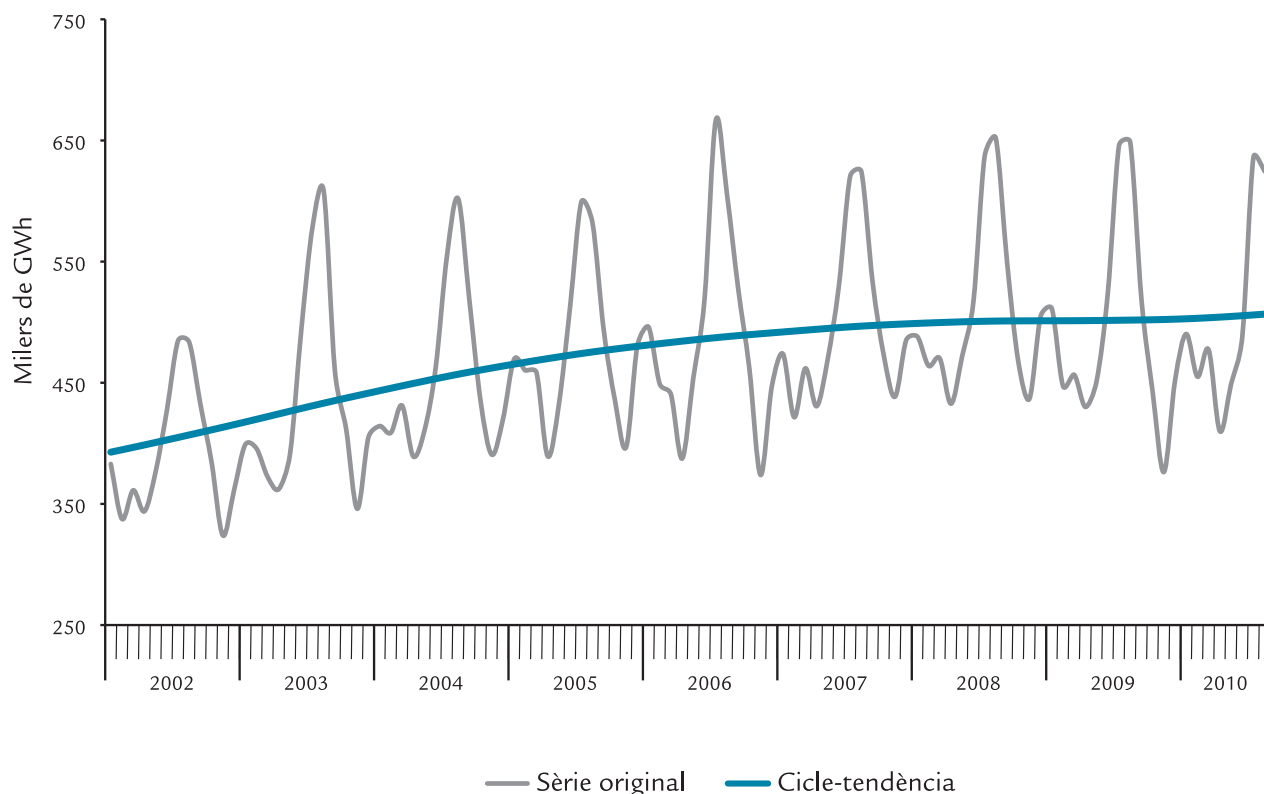
Al mes de setembre, els ocupats totals de la indústria i l'energia sumen un total de 27.841 persones, desagregats en 5.523 autònoms i 22.318 assalariats. La taxa intermensual del nombre d'afiliats en el sector cau gairebé un -2,0% i la interanual ho fa un -4,4%. Si considerem el comportament de l'afiliació per illes, Mallorca presenta una evolució contrària a la resta, i és l'única on disminueix el nombre d'assalariats (-5,7%).

En el segon trimestre de 2010 el creixement de la indústria es manté en taxes negatives.

Energia

El total d'energia elèctrica demandada per les Illes Balears el mes d'agost de 2010 se situa gairebé en 625 GWh, cosa que representa una reducció del -3,7% respecte del mateix període de l'any anterior. La major contracció interanual es produeix a Menorca, amb un -5,3%, seguida de Mallorca amb un -4,1%. Quant a la facturació d'energia elèctrica total, es produeix un augment tendencial del 5,4%, atesos l'evolució positiva que presenta tot l'arxipèlag i el retard que normalment presenta respecte de l'energia demandada.

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears

Font: REE i elaboració pròpia

Nota: Cicle-tendència calculada aplicant el filtre Hodrick-Prescott

Els ocupats a les Illes Balears en el sector de l'energia elèctrica, gas i aigua al mes de setembre ascendeixen a 5.504 persones, xifra que representa un increment interanual del 2,1%. Per illes, Mallorca és manté estable, mentre que a Menorca i a les Pitiüses s'incrementa un 5,3% i un 12,3%, respectivament.

La facturació de l'energia elèctrica total creix un 5,4%.

Endesa ha inaugurat enguany la primera estació de servei de gas natural comprimit vehicular de les Illes Balears. Aquesta nova estació ha permès començar el subministrament de gas natural a 12 autobusos de l'Empresa Municipal de Transports (EMT) de Palma. Aquests vehicles han substituït el combustible tradicional per una solució més neta i respectuosa amb el medi ambient. És un projecte extensible a qualsevol sector del mercat (flotes de taxis, serveis de missatgeria i de repartiment, etc.) que considerin el gas natural comprimit com una alternativa al gasoil o a la benzina, gràcies a les seves característiques d'estalvi i de reducció de contaminació i renou.

Indústria

Per a les Illes Balears, la variació interanual de l'índex de producció industrial (IPI) del mes d'agost és del -5,4%, xifra no tan negativa com la de la Comunitat de Madrid (-8,5%), però molt llunyana de la mitjana del conjunt estatal, que és d'un 3,2%. Al mes d'agost, la facturació d'energia elèctrica en el sector de la indústria a les Illes Balears experimenta una variació tendencial del -12,9%, imatge de la contracció en l'activitat industrial insular. Per illes, Mallorca és la que presenta una major reducció en la facturació (-13,5%), descens més negatiu que el menorquí (-2,7%). Només les Pitiüses presenten una tendència positiva (2,7%).

L'IPI balear continua mostrant taxes negatives.

La variació anual del mes de setembre dels ocupats a les Illes Balears en les indústries extractives és del -9,9%. Pel que fa a

les indústries manufactureres, que representen prop del 80% dels ocupats a la indústria, la variació interanual és del -5,8%, i totes les illes mostren oscil·lacions de signe negatiu respecte de 2009.

Exportacions

Fins al mes de juny de 2010, les operacions d'exportacions que s'han duit a terme a les Illes Balears arriben a 446 milions d'euros, la qual cosa representa un decreixement de gairebé un 40% respecte de les operacions durant el mateix període de l'any anterior. Cal destacar l'augment d'exportacions de roba i complements al Brasil i de pell i cuir a Hong Kong.

El valor de les exportacions cau un -39,7%.

El sector del calçat continua sent el capítol aranzelari que més ven a l'exterior, 54,8 milions d'euros. El volum d'exportacions de calçat augmenta un 5,4%, i es recupera per primera vegada de les fortes caigudes que es varen produir l'any 2009, a causa de la crisi. Un total de 24 empreses de calçat de l'arxipèlag han participat en la vint-i-sisena edició del Saló Internacional de Calçat i Articles de Pell Modacalzado+Iberpiel, duita a terme entre el 24 i el 26 de setembre a Madrid. En aquesta fira, destaca la presentació de la marca Avarca de Menorca, que, segons PIME, farà que incrementin considerablement les vendes.

D'altra banda, les exportacions que experimenten el major increment, concretament un 83,6%, són les de pell i cuir, seguides de les exportacions d'aixetes, que creixen un 36,2%. Hi ha indicis d'obertura de nous mercats, atès l'increment que s'ha produït en les exportacions d'aixetes cap a Turquia.

Cal destacar la disminució de les exportacions de mobles (un -84,3%), per mor de la reducció d'exportacions a la República Dominicana, i de roba i complements (un -62,5%), perquè es redueixen les operacions comercials a Mèxic i als Països Baixos. Així mateix, cal fer esment de la reducció de les exportacions de joieria i bijuteria en un -4,9%, explicada per la reducció d'exportacions als Estats Units, tot i que el mercat australià s'incrementa un 165,3%.

Taula 15. Indicadors de la indústria i l'energia

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Facturació energia elèctrica total (MWh)	agost	573.726	↗	5,4
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	agost	18.593	↘	-12,9
Índex de producció industrial	agost	68,3	↘	-7,4
Ocupats totals a indústria i energia ¹	setembre	27.841	↘	-4,4
Assalariats	setembre	22.318	↘	-4,6
Autònoms	setembre	5.523	↘	-4,0
Ocupats segons activitats ¹	setembre	27.853	↘	-4,3
Indústries extractives	setembre	447	↘	-9,5
Indústries manufactureres	setembre	21.902	↘	-5,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.504	↗	2,1
Mallorca				
Facturació energia elèctrica total (MWh)	agost	425.492	↗	5,3
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	agost	14.147	↘	-13,5
Ocupats segons activitats ¹	setembre	21.937	↘	-5,3
Indústries extractives	setembre	378	↘	-12,1
Indústries manufactureres	setembre	16.696	↘	-7,0
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.863	→	1,4
Menorca				
Facturació energia elèctrica total (MWh)	agost	53.074	→	0,8
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	agost	2.812	↘	-2,7
Ocupats segons activitats ¹	setembre	3.824	→	0,3
Indústries extractives	setembre	22	↗	4,8
Indústries manufactureres	setembre	3.443	→	-0,3
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	359	↗	5,3
Pitiüses				
Facturació energia elèctrica total (MWh)	agost	95.160	↗	6,8
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	agost	1.634	↗	2,7
Ocupats segons activitats ¹	setembre	2.092	→	-1,6
Indústries extractives	setembre	47	↗	9,3
Indústries manufactureres	setembre	1.763	↘	-3,8
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	282	↗	12,4

Font: TGSS, Gesa-Endesa, DG d'Economia, INE.

¹ variació interanual

Taula 16. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

De gener de 2010 a juny de 2010

Principals mercats exteriors ¹	Milers d'€	Variació interanual (%)
Calçat	54.799	5,4
França	10.917	13,3
Alemanya	10.703	24,5
Itàlia	10.420	15,4
Regne Unit	3.861	-2,2
Grècia	3.845	0,6
Pell i cuir	10.389	83,6
Marroc	4.433	13,6
Xina	2.964	150,1
Hong Kong	1.752	223,2
Pell preparada	1.557	28,1
França	370	44,0
Alemanya	196	-25,7
Xina	100	177,2
Regne Unit	97	-55,2
Austria	89	68,5
Roba i complements	579	-62,5
Països Baixos	112	-42,3
Mèxic	82	-81,4
Brasil	74	590,9
Joieria i bijuteria	2.730	-4,9
Estats Units	544	-13,1
França	409	4,0
Suïssa	232	109,1
Austràlia	186	165,3
Països Baixos	152	-10,3
Mobles	558	-84,3
República Dominicana	154	-69,8
Panamà	124	-
França	84	4,4
Aixetes	2.966	36,2
República Dominicana	948	143,0
Mèxic	368	41,2
Venezuela	340	-1,1
Xina	223	69,3
Turquia	175	113,4
Olis essencials i perfumeria	1.995	10,7
Alemanya	895	15,1
Suïssa	408	31,3
Total exportacions²	446.627	-39,7

Font: IBESTAT i elaboració pròpia

¹ El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

² El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

Taula 17. Creixement del VAB de la construcció

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral					
2007	2008	2009	2009 (a)				2010 (e)	
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
3,7	-1,4	-8,6	-6,4	-9,2	-9,6	-9,0	-8,3	-6,8

p: provisional a: avanç e: estimació

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda

El sector de la construcció fou el primer que entrà en recessió, i les caigudes que presenta al llarg del 2009 també són les més pronunciades. En la primera meitat del 2010 s'alenteix la caiguda, però, tot i això, en el segon trimestre el sector mostra un retrocés de gairebé set punts percentuals, lluny encara de les taxes de creixement positives. Així, es preveu que en el còmput total de l'any 2010 el VAB real de la construcció retrocedeixi un -5,5%, caiguda que s'afegeix a les dels dos anys anteriors.

La construcció encara mostra taxes de creixement negatives.

L'alentiment continuat en el ritme d'activitat de la construcció es trasllada al mercat laboral. Al mes de setembre, l'afiliació mitjana a la Seguretat Social en aquesta branca cau un -9,6% interanual i la reducció és més intensa entre els assalariats (-10,6%), que no pas en els autònoms (-7,5%). Aquesta evolució és paral·lela al nombre d'empreses inscrites a la

Seguretat Social, que des de principi de 2009 s'han reduït una cinquena part fins a rebaixar la xifra de 6.000 al mes de setembre. Mallorca presenta aquest mes una caiguda en l'afiliació del -10% respecte del mateix període de 2009, la caiguda menys negativa des de principi d'any. Les Pitiüses, amb una força laboral de 5.579 treballadors de la construcció, cedeix sols un -5,0% respecte de l'any passat, i mostra el major dinamisme de l'arxipèlag. En canvi, Menorca manté al llarg del 2010 taxes interanuals properes al -13% tots els mesos. Segons l'Observatori del Treball de les Illes Balears, al setembre se signen 3.473 contractes en la construcció, un -7,5% menys que un any enrere. Pel que fa a l'atur, en el novè mes de l'any es registren 17.773 aturats a les oficines dels Serveis d'Ocupació, cosa que representa una reducció del -4,4% interanual. Aquesta xifra se suma a la reducció del mes d'agost (-1,8%), la primera variació interanual negativa des de principi de 2007. Eivissa, que enllaça set mesos minvant la desocupació, presenta l'evolució més favorable (un -5,5% al setembre), mentre que Mallorca i Menorca mostren variacions relatives de l'atur properes al -4,2%.

Taula 18. Indicadors de la construcció

Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	29.852	⬇	-10,6
Autònoms	setembre	14.459	⬇	-7,5
Preu habitatge (€/m²) ¹	3r trim	2.057	⬇	-5,9
Mallorca				
Assalariats	setembre	23.506	⬇	-10,9
Autònoms	setembre	11.449	⬇	-7,7
Valor mig de l'habitatge (€/m²) ¹				
Palma	1r sem	2.265	⬇	-5,2
Manacor	1r sem	1.539	⬇	-3,6
Inca	1r sem	1.676	⬇	-3,8
Menorca				
Assalariats	setembre	2.546	⬇	-15,6
Autònoms	setembre	1.231	⬇	-8,0
Valor mig de l'habitatge (€/m²) ¹				
Maó	1r sem	1.938	⬇	-3,2
Ciutadella	1r sem	1.933	⬇	-3,2
Pitiüses				
Assalariats	setembre	3.800	⬇	-4,6
Autònoms	setembre	1.779	⬇	-5,9
Valor mig de l'habitatge (€/m²) ¹				
Eivissa - vila	1r sem	2.149	⬇	-3,5
Sant Antoni de Portmany	1r sem	1.921	⬇	-3,9

¹ Variació del preu de l'habitatge en tendència-cicle

Font: MTIN, Oficemen, Ministeri de Foment, Ministeri de l'Habitatge, i Sociedad de Tasación, i elaboració pròpia

Les dades publicades per l'anterior Ministeri de l'Habitatge (actualment integrat en el Ministeri de Foment) estimen el preu de l'habitatge lliure a les Illes Balears en 2056,80 €/m² al tercer trimestre de 2010. Després de dos anys de caigudes, això representa uns nivells semblants als de final de 2005 i una davallada del -5,9% respecte del 2009. Segons l'índex de preus de l'habitatge de l'INE, també s'acumulen dos anys de caigudes, tot i que les darreres variacions són més suaus que les esdevingudes al llarg del 2009. Així, en el segon trimestre d'enguany, la taxa interanual se situa en el -2,0% i l'ajust en els preus és més intens en l'habitatge nou (-2,5%) que en el de segona mà (-1,6%). Aquest fet romp la tònica de trimestres anteriors, quan l'habitatge usat presentava abaratiments de dues xifres i el de construcció recent mantenia els preus. Si en el passat butlletí del mes de juliol es comentava que la tendència-cicle del preu nominal de l'habitatge per a alguns municipis de Menorca i d'Eivissa mantenia encara una variació positiva, a les dades del primer semestre de 2010 totes les taxes són significativament inferiors a zero.

Les entitats financeres van alleugerant les condicions d'accés al crèdit a les famílies, fet que, juntament amb l'abaratiment del preu de l'habitatge, ha reactivat el mercat immobiliari. Segons les dades publicades per l'INE, el nombre de transmissions d'habitatges al mes d'agost arriba a 1.767, un 37,9% més que el mateix mes de 2009. Cal tenir en compte

que durant el 2009 la compravenda d'habitatges es reduí més d'una tercera part respecte de l'any anterior. El Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantils d'Espanya recull 2.571 compravendes d'habitatges a les Illes Balears en el segon trimestre, que es reparteixen pràcticament per igual entre habitatge nou i de segona mà. La variació interanual queda per sobre del 33%, i es confirma el revifament de l'activitat immobiliària en la primera meitat de 2010. Atès que a partir de gener de 2011 s'elimina de deducció fiscal per la compra d'habitatge a les rendes superiors a 24.000 euros, es preveu que la compravenda residencial es maneïgui almenys fins a final de 2010.

Es reactiva el mercat immobiliari.

Les hipoteques constituïdes sobre habitatges al mes de juliol arriben gairebé a dues mil, un 3,5% més que les constituïdes en el mateix període de 2009. D'altra banda, l'import total hipotecat és una dècima part inferior al registrat un any enrere i supera lleugerament els 200 milions d'euros. Així, l'import mitjà del préstec hipotecari per habitatge queda en 105.477 euros, cosa que representa una reducció del -13,1%, en sintonia amb l'evolució del preu mitjà.

Taula 19. Indicadors avançats de la construcció

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ⁱ _{tk} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	62.340	↘	-10,2
Nombre de projectes	setembre	497	➡	-1,4
Nombre d'habitatges	setembre	121	↘	-15,8
Licitació pública T ¹⁵ ₁₅ (milers d'€ constants)	juliol	3.108,2	↘	-7,1
Mallorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	49.119	↘	-10,9
Nombre de projectes	setembre	394	➡	0,8
Nombre d'habitatges	setembre	94	↘	-26,0
Menorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	3.222	↗	14,8
Nombre de projectes	setembre	33	↘	-17,6
Nombre d'habitatges	setembre	6	↘	-36,4
Pitiüses				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	9.999	↘	-4,9
Nombre de projectes	setembre	70	➡	-1,4
Nombre d'habitatges	setembre	21	↗	40,8

Font: COAIB, Ministeri d'Habitatge, Ministeri de Foment i elaboració pròpia
Dades amb € constants base gener 2005.

A causa de l'obligada contenció del dèficit públic, la licitació oficial redueix el ritme de creixement respecte de períodes anteriors. Així, segons dades del Ministeri de Foment, la construcció de les administracions públiques el mes de juliol d'enguany és de 24 milions d'euros, amb gairebé un -60% de reducció interanual. Únicament l'enginyeria civil, que històricament ha representat prop de les dues terceres parts de la licitació total, s'incrementa un 2,7%, mentre que l'edificació pateix gran part de l'ajust (-81,7%). En termes acumulats del període de gener a juliol, la licitació oficial cedeix un -38,4% fins a situar-se en 460 milions d'euros. La part corresponent a l'Estat es redueix un -56,6%, mentre que la caiguda en la part dels ens territorials (comunitat autònoma, consells insulars i ajuntaments) representa un -28,4%. La licitació d'obres publicada en els butlletins oficials i recollida per SEOPAN cau al mes d'agost un -60,1%. La xifra acumulada durant l'any mostra una evolució semblant a les dades del Ministeri de Foment i davalla més d'una tercera part respecte del mateix període de 2009.

El Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears visa al mes de setembre poc menys de 500 projectes, dels quals 231 corresponen a obres residencials. El nombre d'habitatges projectats presenta una tendència negativa en el conjunt de l'arxipèlag, però el comportament és diferent a cada una de les illes. D'una banda, destaquen les Pitiüses, que presenten una variació positiva (+12,7%) en la suma dels habitatges visats en els nou primers mesos de l'any. Menorca alenteix el ritme de caiguda i deixa la variació acumulada en el -15,1%. Quant a Mallorca empitjora els registres anteriors i suma una davallada en el nombre d'habitatges del -30,8%. Segons dades del Ministeri de Foment, al mes d'abril, les llicències d'obra per a edificis de nova planta a les Illes Balears augmenten un 9,4% interanual i arriben a 70. La rehabilitació també pren força, i les llicències per a la rehabilitació d'edificis s'incrementen una tercera part respecte d'un any enrere.

Taula 20. Creixement del VAB del sector serveis

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

2007	2008	2009	Trimestral					
			2009 (a)				2010 (e)	
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
3,1	1,6	-2,0	-0,8	-2,1	-2,6	-2,4	-1,6	-0,5

a: avanç e: estimació p:provisional

Font: Conselleria d'Economia i Hisenda

Els serveis frenen la caiguda de trimestres anteriors i tanquen la primera meitat del 2010 amb una taxa de creixement del -0,5%. Es preveu que la recuperació del dinamisme es perllongui en el tercer i quart trimestres, es compensin les caigudes dels dos primers i es deixi el còmput total de l'any en un creixement de dues dècimes.

Es preveu tancar l'any 2010 amb una taxa positiva del sector dels serveis.

L'indicador d'activitat del sector dels serveis, publicat per l'IBESTAT a partir de dades de l'INE, mostra que la xifra de negocis augmenta interanualment en els darrers quatre mesos, en especial al mes d'agost, que registra una pujada d'un 9,7%. Pel que fa als llocs de feina, aquest mes s'incrementen gairebé un 2% respecte a l'agost de l'any passat, la

taxa més elevada de totes les comunitats autònomes i una de les úniques tres positives. L'hoteleria és la branca que mostra uns creixements més intensos, tant en la xifra de negocis (16,4%) com en l'ocupació (6,0%), seguida del transport i emmagatzematge, molt relacionada amb la primera. En canvi, informació i comunicacions manté xifres negatives al juliol i a l'agost, tot i que frena la velocitat de caiguda. L'activitat dels serveis a empreses recupera les vendes, però aquest fet encara no s'ha traslladat en la creació d'ocupació.

Els resultats fins al mes d'agost de l'índex d'activitat del sector dels serveis són més positius a les Illes Balears que la mitjana estatal. La xifra de negocis acumulada en els vuit primers mesos de l'any augmenta a Espanya un 1,6%, mentre que a l'arxipèlag balear és d'un 4,9%. Aquesta mateixa magnitud referida al personal ocupat cau a tot l'Estat un -1,7%, i a les Illes Balears, sols un -0,9%.

Taula 21. Indicadors dels serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats Seguretat Social	setembre	358.888	➔	-0,1
Mallorca	setembre	290.109	➔	-0,9
Menorca	setembre	23.193	➔	-1,2
Pitiüses	setembre	45.586	↗	5,6
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	agost	145,30	↗	9,7
Transport i emmagatzematge	agost	138,23	↗	12,8
Hosteleria	agost	270,25	↗	16,4
Informació i comunicacions	agost	102,66	➔	-1,1
Serveis a empreses	agost	183,20	↗	10,5
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	agost	235	↘	-22,5

¹ Variació de la matriculació d'automòbils en tendència-cicle

Fonts: TGSS, IBESTAT, Anfac i elaboració pròpia

L'afiliació a la Seguretat Social del mes de setembre es manté en nivells semblants als de l'any passat i gairebé arriba a 360.000 persones. Destaca el creixement a les Pitiüses, que des del mes de maig presenta increments interanuals en l'afiliació superiors al 4%, i al mes de setembre la pujada arriba al 5,6%. Mallorca i Menorca destrueixen ocupació en el sector respecte de l'any passat (-1% al mes de setembre), però ambdues suavitzen les davallades de principi d'any, quan el nombre d'afiliats cedia més de quatre punts percentuals.

La matriculació de turismes per a lloguer repunta considerablement al 2010 respecte de l'any passat. La xifra acumulada fins al setembre arriba a 8.161 matriculacions, cosa que representa un 140% més que el mateix període de l'any anterior. Cal esmentar que el 2009 fou un any en què les matriculacions de cotxes per a lloguer patí un ajust especialment fort i que els nivells d'enguany són semblants als registrats el 2008.

4.1 Comerç

Taula 22. Indicadors del comerç

	Darrera dada		Variació interanual ¹ (%)	
IASS-Comerç	agost	100,4	↗	4,1
Índex de vendes al detall - termes constants ²	agost	104,3	↘	-4,2
Índex d'ocupació del comerç al detall	agost	101,0	↘	-3,1
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	setembre	74.259	↘	-1,8
Mallorca	setembre	58.753	↘	-1,7
Menorca	setembre	6.032	↘	-4,5
Pitiüses	setembre	9.474	→	0,8

¹ La variació de l'índex de vendes al detall i de l'índex d'ocupació és variació de cicle-tendència Ttt-k

² Preus constants de 2005

Font: IBESTAT, INE, OTIB i elaboració pròpia

A les Illes Balears, al mes d'agost, el sector comerç presenta un variació interanual de la xifra de negocis del 4,1%, una dècima superior a la d'Espanya, segons mostra l'Indicador d'Activitat del Sector Serveis que elabora l'INE. Tot i així, comparat amb la resta de serveis, l'activitat del comerç mostra una variació més moderada.

En el tercer trimestre de 2010, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social de l'activitat del comerç i la reparació s'incrementa un 4,3% respecte al segon trimestre. Al mes de setembre, l'activitat del comerç al detall a l'arxipèlag continua mantenint-se en taxes interanuals negatives, entorn d'un -2%. Es deixen enrere, així, les fortes caigudes de principi d'any. L'activitat comercial registra un total de 74.259 afiliats al mes de setembre, que es reparteixen en un 79,1% a Mallorca, un 8,1% a Menorca i un 12,8% a les Pitiüses. Es pot observar que Menorca és la que presenta una taxa de creixement interanual més negativa (-4,5%), davant el -1,7% a Mallorca. D'altra banda, cal comentar que les Pitiüses presenten una variació positiva (0,8%) respecte al setembre de 2009.

La xifra de negocis del comerç al detall es manté

Pel que fa a l'índex de vendes al detall, la xifra de negocis al mes d'agost presenta una taxa de creixement pràcticament nul·la (-0,6%) respecte al mateix mes de l'any anterior. Al mes de juliol la caiguda interanual arriba al -4,7%, atès que aquest mes les vendes del comerç minorista baixaren a causa de l'increment de l'IVA, fet que avançà el consum al mes de juny. Pel que fa a la tendència-cicle, es manté entorn del -4,2%, davant la caiguda del -10,4% del mateix mes de 2009. Paral·lelament, el nombre d'empreses registrades en aquesta activitat és de 10.181, xifra que representa un creixement intermensual negatiu del 2,3%. El creixement interanual és de gairebé un -2,0%. Quant als efectes d'aquesta activitat sobre el mercat laboral, l'índex d'ocupació del comerç al detall calculat per l'INE presenta una tendència entorn del -3,1%, mentre que en el mateix període de l'any anterior era del -5,1%.

Per acabar, s'ha de comentar que el nombre d'empreses actives del sector del comerç a principi de 2010 era de 18.345 a les Illes Balears. Aquesta dada representa més d'una quarta part del total del sector dels serveis.

4.2 Turisme. Hoteleria

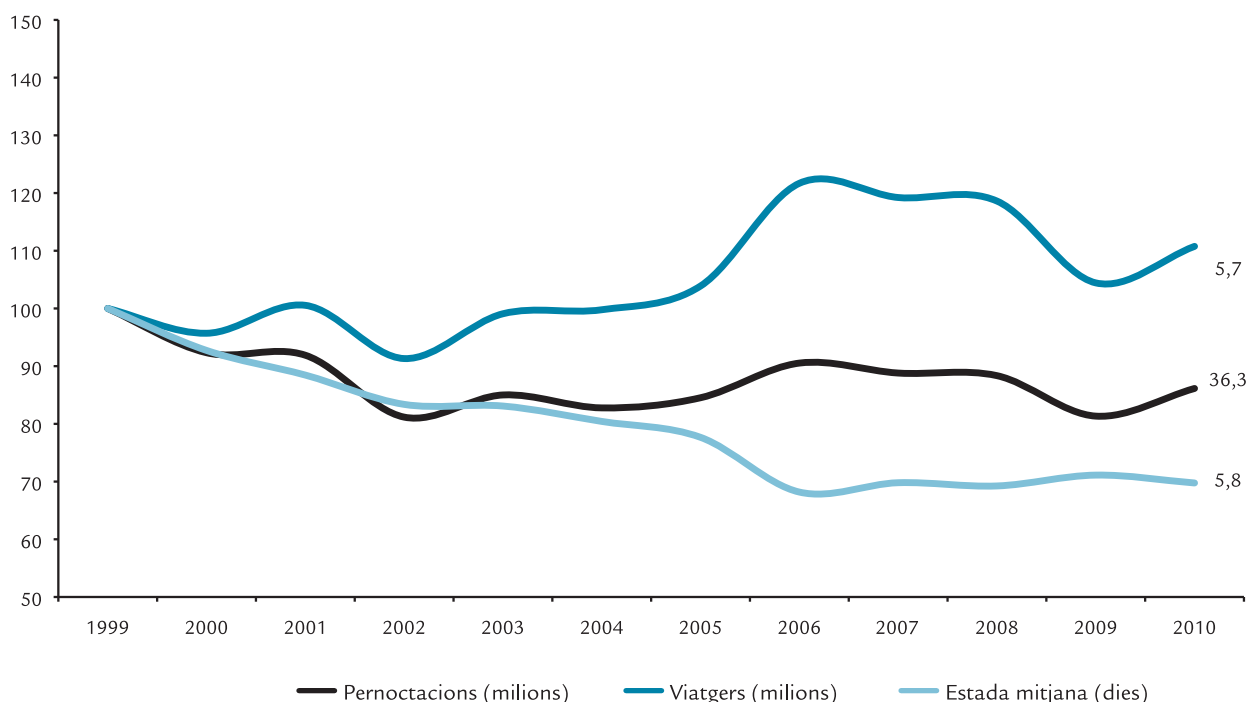
En el tercer trimestre, el turisme comença a mostrar clars signes de recuperació a les Illes Balears, atès que pràcticament tots els indicadors d'aquest sector presenten creixements positius respecte del tercer trimestre de 2009.

El **nombre de turistes estrangers** que arriben a les Illes Balears augmenta els mesos d'estiu respecte del mateix període de l'any anterior, després de caure en la primera meitat de 2010. En concret, al juliol es registra un nombre rècord de turistes estrangers en aquest mes, segons l'estadística Frontur (1.702.822 persones) i, al mes d'agost, les Illes Balears experimenten el major creixement interanual del conjunt del país (10,9%). Així, la xifra acumulada de gener a agost del nombre de turistes estrangers augmenta, si bé lleugerament, respecte de l'any anterior (0,5%).

El nombre de pernoctacions hoteleres de gener a agost augmenta un 5,9% respecte de 2009.

El **nombre de viatgers allotjats en establiments hotelers** també millora en l'inici de la temporada turística, amb creixements interanuals positius des del mes de maig, gràcies a l'increment dels viatgers estrangers. La pujada es produeix a totes les illes, especialment a les Pitiüses, com es pot comprovar a la taula. El nombre de **pernoctacions hoteleres** augmenta significativament des de maig (mes en què destaquen Eivissa i Formentera, però també Menorca), i al mes d'agost s'assoleix un nombre rècord a les Illes Balears: 9,9 milions de pernoctacions, xifra que representa un increment interanual del 14,2%.

Gràfic 8. Pernotacions, Viatgers i Estada mitjana a hotels a les Illes Balears. Acumulat gener-agost (Índex 1999=100)

Font: INE i elaboració pròpia

El **grau d'ocupació hotelera** frega el 90% al mes d'agost i supera amb escreix el de l'any anterior, situació que també es dona al mes de juliol. L'ocupació hotelera augmenta respecte de 2009 a totes les illes, i Menorca és l'illa amb més d'ocupació (91,2% a l'agost).

Com a contrapunt, l'**estada mitjana** no mostra el mateix dinamisme i s'estanca a les Illes Balears amb una evolució irregular per illes: mentre a Mallorca cau (-0,4% a l'agost respecte de l'any anterior), a Menorca s'incrementa considerablement (6,2%).

Quant als **apartaments turístics**, també mostren símptomes de recuperació. Els viatgers allotjats en aquests tipus d'establiment creixen els mesos d'estiu respecte del mateix període de 2009 amb taxes que superen els dos dígitos (al juliol, 16,1% interanual). El nombre de pernotacions presenta una evolu-

ció semblant al de viatgers. Cal remarcar que, de manera similar als establiments hotelers, l'estada mitjana és menor que la de l'any 2009.

El mateix vigor mostren els establiments de **turisme rural** a les Illes Balears, que des del mes de maig veuen com tant el nombre de viatgers allotjats com el nombre de pernotacions s'incrementen significativament, malgrat que l'estada mitjana es redueixi. L'arxipèlag balear gaudeix del major grau d'ocupació d'allotjament rural del conjunt d'Espanya, tant al juliol com a l'agost.

La recuperació del sector hotelier els mesos d'estiu és generalitzada a totes les illes.

Taula 23. Establiments turístics a les Illes Balears

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernotacions								
Establiment hotelier	agost	9.897.913	↗	14,2	gener-agost	36.284.099	↗	5,9
Apartament turístic	agost	2.315.981	↗	8,5	gener-agost	6.965.022	→	1,0
Rural	agost	97.675	↗	19,5	gener-agost	365.560	↗	6,7
Viatgers allotjats								
Establiment hotelier	agost	1.366.948	↗	13,9	gener-agost	5.669.211	↗	6,1
Apartament turístic	agost	281.209	↗	9,2	gener-agost	925.379	↗	5,1
Rural	agost	16.694	↗	27,6	gener-agost	74.111	↗	9,2
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	agost	7,2	→	0,3	gener-agost	5,8	→	-1,9
Apartament turístic	agost	8,2	→	-0,6	gener-agost	6,5	↘	-23,4
Rural	agost	5,9	↘	-6,4	gener-agost	4,5	↘	-2,5

Font: INE

Taula 24. Hotels i Apartaments per Illes

	Darrera dada		Var interanual (%)		Acumulat		Var interanual (%)	
Mallorca								
Pernoctacions								
Hotels	agost	7.219.498	↗	12,4	gener-agost	27.970.364	↗	3,4
Apartaments	agost	1.302.418	↗	6,0	gener-agost	4.357.385	↘	-2,1
Rural	agost	77.359	↗	11,4	gener-agost	307.792	➡	0,5
Viatgers allotjats								
Establiment hotelier	agost	967.156	↗	12,8	gener-agost	4.290.593	↗	3,6
Apartament turístic	agost	147.824	↗	7,0	gener-agost	560.455	↗	3,0
Rural	agost	13.179	↗	21,5	gener-agost	61.862	↗	3,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	agost	7,5	➡	-0,4	gener-agost	5,9	↘	-2,2
Apartament turístic	agost	8,8	➡	-0,9	gener-agost	6,8	↘	-23,2
Rural	agost	5,9	↘	-8,4	gener-agost	4,6	↘	-3,3
Menorca								
Pernoctacions hoteleres	agost	894.589	↗	18,1	gener-agost	2.815.069	↗	14,1
Viatgers allotjats en hotels	agost	121.413	↗	11,2	gener-agost	424.646	↗	10,9
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	7,4	↗	6,2	gener-agost	5,5	↗	2,6
Pitiüses								
Pernoctacions hoteleres	agost	1.783.825	↗	19,9	gener-agost	5.498.667	↗	16,0
Viatgers allotjats en hotels	agost	278.380	↗	18,8	gener-agost	953.976	↗	16,1
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	6,4	➡	0,9	gener-agost	5,0	➡	1,2

Font: INE

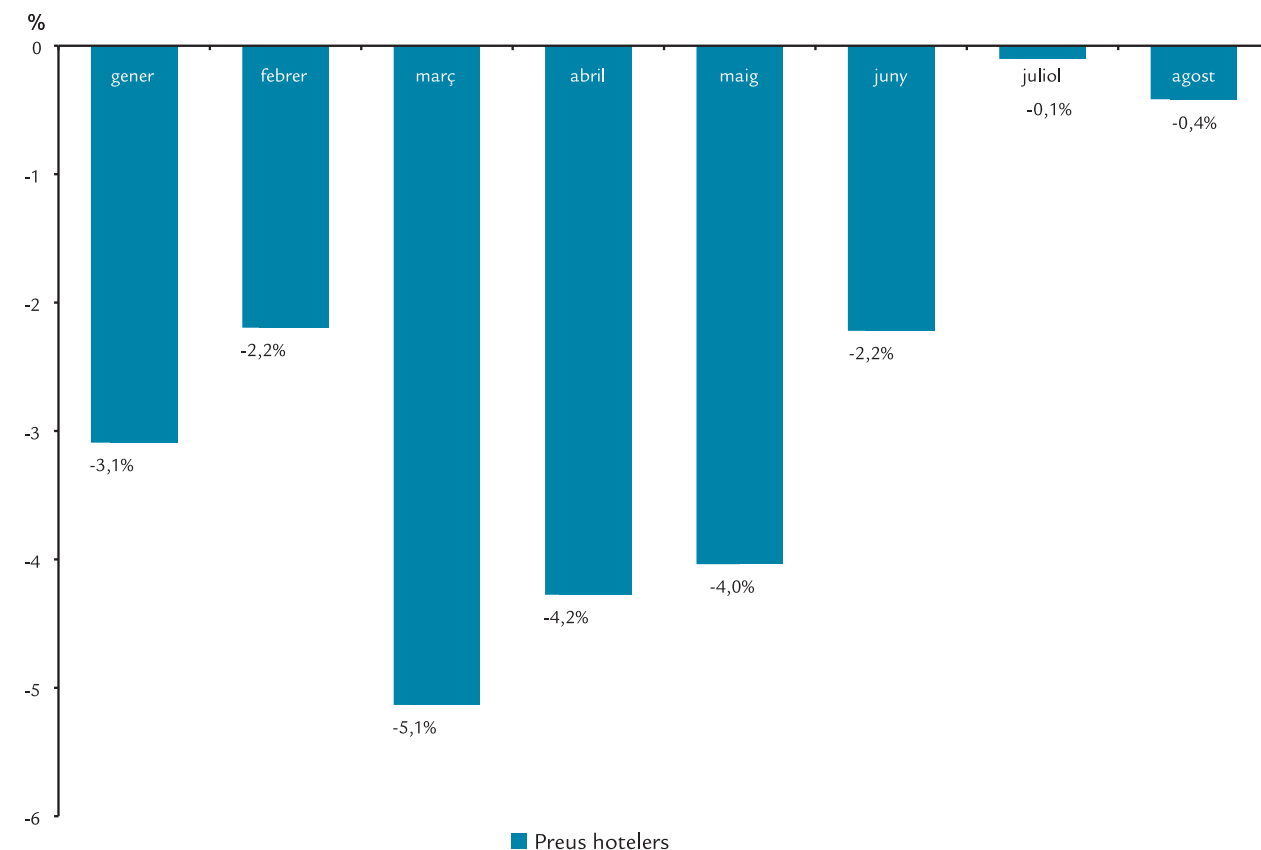
*Dades d'apartaments només disponibles per Mallorca

Preus hotelers

El sector hotelier presenta millors resultats en termes quantitatius respecte de la temporada de 2009. Aquests resultats positius s'expliquen en part per la política d'ajust de preus que fan els hotelers, atès que l'índex de preus hotelers minva en els darrers mesos en termes interanuals, si bé el ritme de caiguda cada cop és menor, com es pot observar en el gràfic. La davallada de preus és generalitzada a totes les comunitats

autònomes: mentre que en el primer semestre de 2010 els preus queien més a les Illes Balears que al conjunt nacional, els mesos de juliol i agost la tendència s'ha invertit i ara l'arxipèlag presenta variacions interanuals, si bé negatives, més suaus que la mitjana espanyola. Malgrat que els preus hotelers siguin decreixents, la rendibilitat (ingrés per habitació disponible) s'incrementa en els darrers mesos, segons l'enquesta hotelera de l'INE.

Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

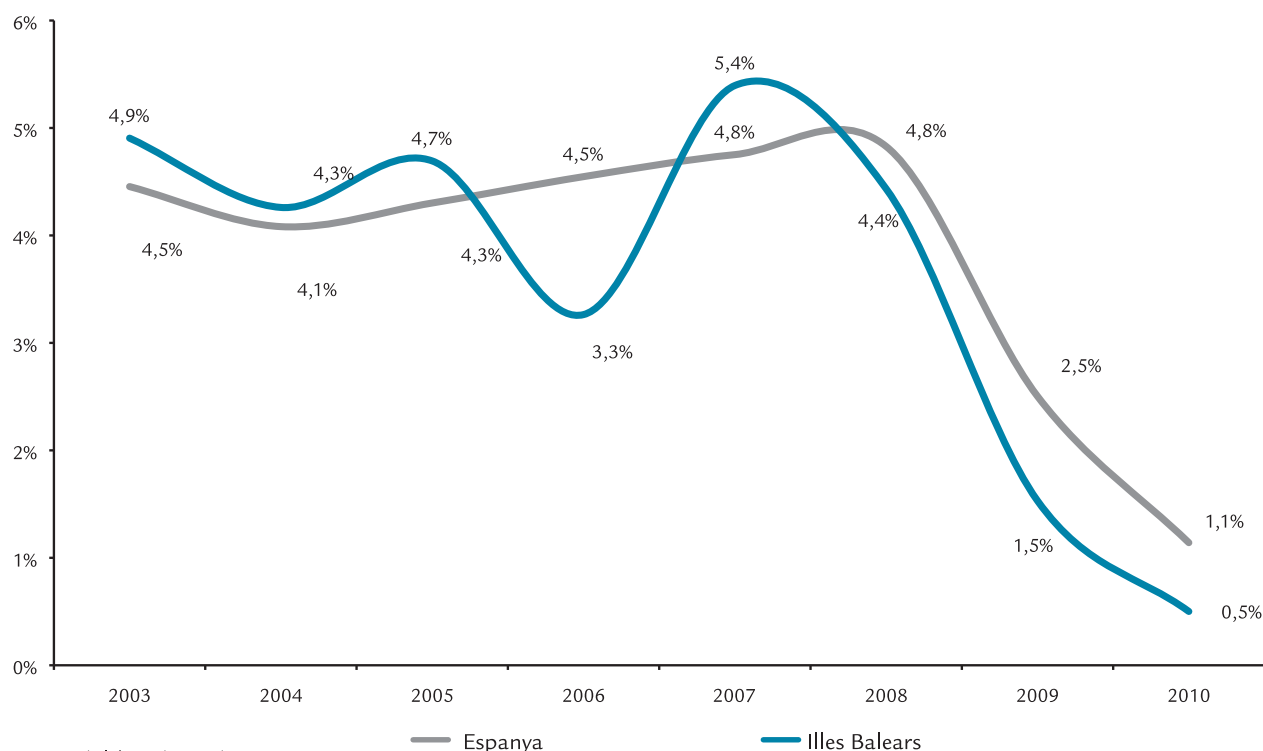

Font: INE

L'oferta complementària (restaurants, bars i cafeteries) s'ha vist beneficiada per la major afluència de visitants a les Illes Balears, si bé els preus d'aquest subsector es mantenen i no arriben a mostrar variacions interanuals negatives. Així, durant tot 2010, la variació de l'IPC pel subgrup restaurants, bars i cafeteries és inferior a la de l'IPC general. Al mes d'a-

gost, aquest segon s'incrementava un 1,8%, mentre que el dels restaurants, bars i cafeteries sols ho feia un 0,7%. Aquesta variació dels preus de l'oferta complementària a les Illes Balears és de les menors de tot el conjunt d'Espanya (només a les Canàries és una dècima inferior).

Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (promig gener-agost)

Font: INE i elaboració pròpia

El nombre de turistes s'incrementa a totes les comunitats autònomes els mesos d'estiu, especialment a les Illes Balears

Les destinacions turístiques competidores de les Illes Balears de la costa mediterrània presenten una evolució positiva en la temporada turística, igual que l'arxipèlag balear. Destaca Malta, amb pujades interanuals significatives en els darrers

mesos que determinen que la xifra acumulada s'incrementi un 12,1% interanual, mentre que a les Illes Balears és del 0,5%. Aquesta xifra es veu il·lustrada pels primers mesos de 2010, ja que als mesos de juliol i agost, els increments són del 9,2% i del 10,9%, respectivament. En contraposició, Xipre presenta una menor arribada de turistes estrangers en la xifra acumulada anual, malgrat que en els darrers mesos s'incrementi lleugerament (un 0,7% al juliol).

Taula 25. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-agost	6.837.248	→	0,5
Canàries	gener-agost	5.548.320	↗	3,8
Andalusia	gener-agost	5.324.897	→	0,3
Comunitat Valenciana	gener-agost	3.559.770	→	-1,6
Malta	gener-agost	903.607	↗	12,1
Xipre	gener-juliol	1.184.063	→	-0,3
Croàcia	gener-juliol	5.837.435	↗	4,1
Turquia	gener-juny	12.126.128	↗	6,6

Font: IET, Instituts Estadístics

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 26. Afiliats a la Seguretat Social

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i Emmagatzematge	setembre	23.124	↘	-2,9
Mallorca	setembre	18.363	↘	-4,6
Menorca	setembre	1.460	→	1,5
Pitiüses	setembre	3.301	↗	5,2
Informació i Comunicació	setembre	5.818	→	0,2
Mallorca	setembre	5.439	→	-0,5
Menorca	setembre	128	↗	12,3
Pitiüses	setembre	251	↗	11,1

Font: TGSS i elaboració pròpia

Durant el tercer trimestre de 2010, els transports mostren un gran dinamisme, en contraposició als primers mesos de l'any. Així, amb la temporada turística, augmenten els passatgers arribats tant per via aèria com per via marítima (especialment els creuers) respecte a l'any passat, cosa que indica un canvi de tendència en el sector, després de dos anys de caigudes.

Els passatgers arribats per via aèria s'incrementen els mesos d'estiu a les Illes Balears.

Taula 27. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-agost	10.478.478	→	1,2
Espanya	gener-agost	3.446.566	→	0,0
Alemanya	gener-agost	2.919.815	↗	2,1
Regne Unit	gener-agost	2.124.098	↘	-4,6
Itàlia	gener-agost	411.922	↗	24,3
Suïssa	gener-agost	260.181	↗	8,8
França	gener-agost	185.701	↗	12,1
Mallorca	gener-agost	7.603.354	→	-1,0
Espanya	gener-agost	2.142.055	↘	-2,5
Alemanya	gener-agost	2.661.110	→	1,4
Regne Unit	gener-agost	1.345.814	↘	-8,7
Itàlia	gener-agost	94.640	↗	27,7
Suïssa	gener-agost	230.361	↗	7,8
França	gener-agost	138.039	↗	6,6
Menorca	gener-agost	960.015	↗	3,8
Espanya	gener-agost	515.294	↗	4,2
Alemanya	gener-agost	42.318	↗	20,8
Regne Unit	gener-agost	298.539	↘	-2,2
Itàlia	gener-agost	59.308	↗	22,5
Suïssa	gener-agost	5.711	↘	-13,9
França	gener-agost	809	↗	98,8
Pitiüses	gener-agost	1.915.109	↗	9,7
Espanya	gener-agost	789.217	↗	4,6
Alemanya	gener-agost	216.387	↗	7,5
Regne Unit	gener-agost	479.745	↗	7,1
Itàlia	gener-agost	257.974	↗	23,6
Suïssa	gener-agost	24.109	↗	27,6
França	gener-agost	46.853	↗	31,3

Font: AENA i elaboració pròpia

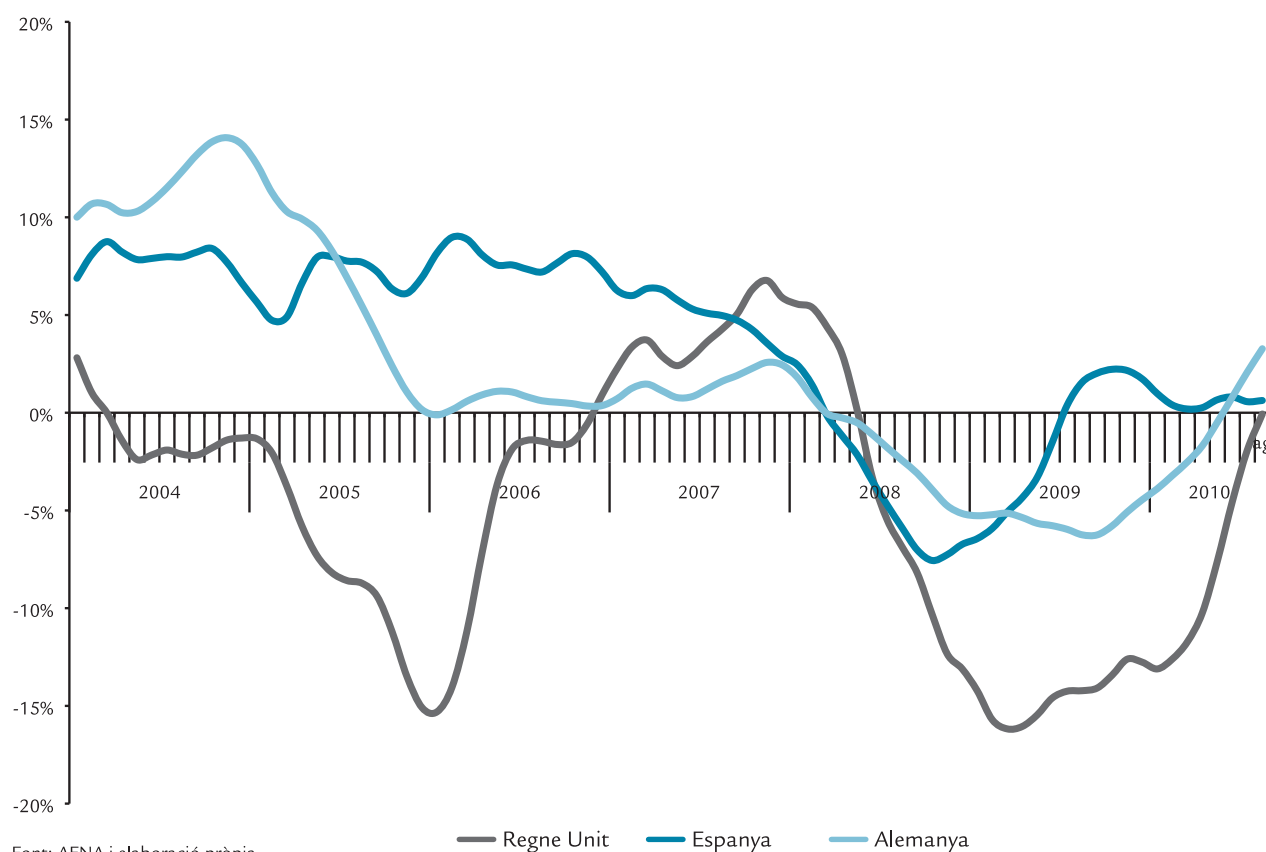
Els passatgers arribats a les Illes Balears el tercer trimestre de l'any s'incrementen significativament respecte de l'any anterior, i hi ha un canvi de tendència en aquest indicador. Després de la pronunciada caiguda dels passatgers al mes d'abril, a causa del volcà islandès, les taxes negatives se suavitzen al mes de maig i comencen a créixer pel juliol (amb un increment interanual del 5,4%) i per l'agost, quan s'assoleix un nombre rècord d'arribades (2,36 milions de passatgers arribats).

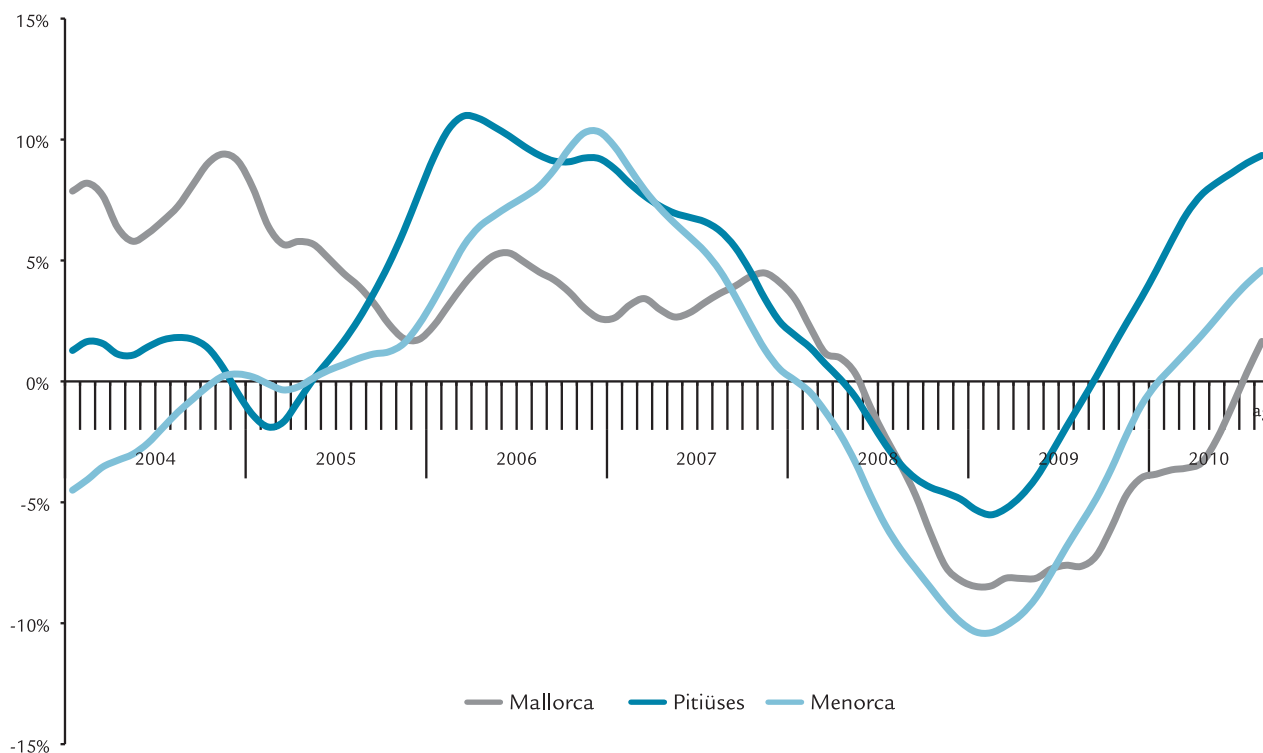
No tots els mercats emissors presenten la mateixa evolució en el nombre de passatgers que arriben a les Illes Balears. El major nombre de passatgers durant els mesos d'estiu prové de la Península, seguits pels alemanys i els britànics (ambdós gairebé amb el mateix pes). Els que es recuperen amb més intensitat respecte del mateix període de 2009 són els passatgers que provenen d'Alemanya (13,2% a l'agost), mentre que els britànics s'incrementen lleugerament (1,6% el mateix mes) i els d'origen espanyol es mantenen (0,6%). En els cas dels britànics, la xifra acumulada anual encara es redueix respecte de l'any anterior, atesa la caiguda experimentada els primers mesos de 2010, especialment a l'abril, com s'ha comentat abans.

Pel que fa a l'aeroport d'arribada, tots els de les Illes Balears experimenten pujades en el nombre de passatgers arribats en els darrers mesos. Els majors increments interanuals es produeixen a Eivissa (al mes d'agost, 10,9%) i els menors, a Mallorca (5,5%). Per origen, els passatgers procedents de la Península augmenten a Menorca i Eivissa, mentre a Mallorca minven lleugerament (a l'agost, un -2,7% respecte del mateix mes de 2009). Els passatgers que volen des d'Alemanya s'incrementen a tots els aeroports, i destaca especialment l'aeroport de Maó, que a l'agost augmenta un 30,0 % interanual. En canvi, a l'altra banda hi ha els passatgers procedents del Regne Unit, que a Mallorca fins i tot es redueixen un -1,4% interanual a l'agost.

El sector aeri està d'actualitat per diversos motius. D'una banda, hi ha el possible retall del descompte de resident. Si bé sembla que la partida pressupostària es reduirà en els pressuposts de l'Estat per a l'any 2011, finalment es mantindrà la reducció del 50 % per a tots els residents de les illes. D'una altra, l'establiment del recàrrec que el Govern alemany imposarà als vols amb destinació europea a partir de l'any que ve (8 euros per vol) podria afectar negativament el nombre de passatgers que arriben des del país germànic a les Illes Balears.

Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen del vol. Cicle-tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Els passatgers que arriben per via marítima en línia regular a les Illes Balears no presenten el mateix dinamisme que els que arriben per via aèria, però, tot i així, s'incrementen lleugerament els mesos d'estiu. La xifra acumulada fins al mes d'agost és superior en un 1,6% a la del mateix període de 2009 en el conjunt de totes les illes, si tenim en compte el trànsit entre Eivissa i Formentera; si no, és del 0,4%

Per ports d'arribada, l'evolució és irregular. Menorca experimenta una pujada significativa en el nombre de passatgers per via marítima, que en termes interanuals supera els dos dígitos els mesos d'estiu (a l'agost, un 38,7% més que durant el mateix mes de 2009) i la xifra acumulada anual és un terç superior al de l'any passat. Contràriament, Mallorca i Eivissa mostren caigudes en termes interanuals en els passatgers que arriben als seus ports (-5,8% i -4,1%, respectivament, al mes d'agost).

Els passatgers que arriben en creuer experimenten una pujada molt significativa a 2010.

Pel que fa als passatgers arribats en creuer a les Illes Balears, l'augment de l'any 2010 és important. En el període de gener a agost arriben més d'un milió de creueristes, cosa que suposa un 28,7% més que durant el mateix període de 2009. Durant els mesos d'estiu, la pujada és pronunciada tant al juliol com a l'agost i es produeix a totes les illes, menys a Formentera, on l'arribada de passatgers en creuers és pràcticament residual. A Palma, que rep la major part dels creueristes, al mes d'agost el nombre creix un 44,4% respecte del mateix període de 2009; a Menorca, un 25,3%, i a Eivissa, un 82,6%.

Taula 28. Passatgers arribats via marítima

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	gener-agost	2.060.765	→	0,4
Creuers turístics	gener-agost	1.024.364	↗	28,7
Mallorca				
Línea regular	gener-agost	612.878	↘	-5,2
Creuers turístics	gener-agost	879.535	↗	32,4
Menorca				
Línea regular	gener-agost	171.883	↗	33,4
Creuers turístics	gener-agost	40.829	↘	-19,8
Pitiüses				
Línea regular excepte de Formentera a Eivissa	gener-agost	1.276.004	→	0,0
Línea regular, Formentera	gener-agost	910.674	↗	4,4
Creuers turístics	gener-agost	104.000	↗	28,4

Fonts: Ports de Balears i elaboració pròpia

El transport de mercaderies marítimes, que abasta la major part de les mercaderies que arriben a les Illes Balears, frena la seva caiguda en els mesos d'estiu, i a l'agost creix un 2,6% respecte del mateix mes de 2009. Aquesta evolució a l'alça compensa la de mesos anteriors i deixa la xifra acumulada de gener a agost al mateix nivell respecte de l'any anterior (-0,2%). Per illes, les mercaderies transportades per via marítima a l'agost s'incrementen a Mallorca (2,2% interanual) i a les Pitiüses (9,7%), mentre que a Menorca minven (-8,7%).

El transport de mercaderies per via aèria millora a mitjan 2010, cosa que determina que les tones transportades de gener a agost augmentin un 1,3% respecte del mateix període de l'any passat, malgrat que en el tercer trimestre el creixement interanual es frena, tot i que és positiu (a l'agost, 0,3%). Per illes, l'única on creix el pes de les mercaderies transportades per via aèria és Mallorca (3,5% interanual a l'agost), mentre que a Menorca i Eivissa es redueixen (-7,0% i -9,4%, respectivament, a l'agost).

Taula 29. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^i (%)	
Balears				
Marítim	agost	1.144.443	→	1,1
Aeri	agost	2.208,2	→	-0,1
Mallorca				
Marítim	agost	811.664	→	0,5
Aeri	agost	1.655,2	→	1,8
Menorca				
Marítim	agost	98.685	→	-0,8
Aeri	agost	243,0	↘	-5,7
Pitiüses				
Marítim Eivissa	agost	204.921	↗	6,0
Marítim Formentera	agost	29.173	↗	19,3
Aeri	agost	310,0	↘	-7,1

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears i elaboració pròpia

Pel que fa al nombre d'afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears a les activitats de transports, es redueix un trimestre més, si bé no de manera uniforme a totes les branques. La major caiguda es produeix al transport aeri (al setembre, -15,7% interanual), mentre a l'emmagatzemament i activitats

afins al transport es manté l'ocupació (0,7% al setembre). Per illes, Mallorca, on es concentra el gruix dels afiliats a aquestes activitats, presenta la major reducció d'ocupats, mentre a Menorca i Pitiüses s'incrementen.

4.4 Intermediació financera

Taula 30. Indicadors d'intermediació financera

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{tk} ^t (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	juliol	2.679	↘	-5,8
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	315,4	↘	-10,6
Nombre d'efectes impagats	agost	3.553	↘	-10,3
Import d'efectes impagats (milions d'€)	agost	12,4	↘	-47,8
% Efectes impagats sobre vençuts	agost	4,2%	↘	-
Nombre d'empreses en concurs de creditors ¹	2n trim	25	↘	-44,4
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	20.306,4	↗	4,3
Crèdits (milions d'€)	2n trim	46.979,1	→	0,1
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	1.217	↘	-2,9
Afiliats a la SS activitat intermediació financera ¹	setembre	8.580	↘	-2,7
Mallorca ¹	setembre	7.912	↘	-2,6
Menorca ¹	setembre	141	↘	-5,4
Pitiüses ¹	setembre	527	↘	-2,8

Fonts: BE, INE, TGSS i elaboració pròpia

¹ Taxa de variació interanual

El sector financer espanyol s'està adaptant al nou mapa financer sorgit del procés de reestructuració que va finalitzar al mes de juny. Les fusions i les integracions s'han definit entre la majoria de caixes d'estalvi, (si bé no totes, com ara la Caixa Colonya de Pollença). Les entitats han de reorganitzar els seus recursos financers, físics i humans per afrontar els diversos problemes plantejats: menys activitat econòmica, dificultats per aconseguir liquiditat en els mercats internacionals (encara que són menors des de la publicació dels tests d'estrès de la banca espanyola, que es mostra sòlida), morositat, etc. Aquesta situació determina que els comptes de resultats de les entitats financeres mostrin menys beneficis, en especial les caixes d'estalvi, motiu pel qual aquests entitats han de continuar la reducció costs, principalment tancar ofícines i ajustar les plantilles.

El sistema financer espanyol es mostra sòlid, si bé continua el seu ajust.

A les Illes Balears, els indicadors del sistema financer presenten una evolució similar al conjunt d'Espanya: alguns continuen en tendència negativa, com ara la concessió d'hipoteques, mentre que d'altres milloren, com la morositat empresarial o el nombre d'empreses concursades.

El **nombre d'oficines bancàries** a les Illes Balears es redueix un trimestre més, atesa la reestructuració del sistema financer espanyol, que implica que moltes de les noves entitats estiguin sobredimensionades i hagin de minvar el nombre de sucursals i, alhora, de personal. El major nombre d'oficines a les Illes Balears va ser de 1.263 el tercer trimestre de 2008 i, des d'ençà, disminueix trimestre a trimestre, fins a arribar a 1.217 oficines el segon trimestre d'enguany. La major reducció fins al moment, l'han duita a terme els bancs, que han tancat 19 oficines entre el segon trimestre de 2009 i el d'enguany, seguits de prop per les caixes d'estalvi, que n'han tancat 16 en el mateix període.

El **nombre d'afiliats a la Seguretat Social en activitats financeres** minva en el tercer trimestre, a causa, d'una banda, de

la reestructuració financera, i, de l'altra, de la menor activitat, que determina que les plantilles de les entitats es redueixin gradualment. La caiguda és més pronunciada a Menorca, i menys a Mallorca, però a totes les illes disminueix l'ocupació en activitats financeres.

L'**euríbor** continua el repunt iniciat al mes de maig i assoleix l'1,42% els mesos d'agost i setembre, valors superiors als dels mateixos mesos de 2009. Tot i que el Banc Central Europeu ha mantingut el tipus d'interès oficial en l'1%, la pujada de l'euríbor es deu a les tensions per captar liquiditat en el mercat interbancari dels darrers mesos. A poc a poc, les hipoteques que es vagin revisant notaran un lleuger increment en les quotes mensuals, i la consegüent minva de la renda disponible de les llars i les empreses afectades.

El **crèdit** que es concedeix a les Illes Balears continua estancat en el segon trimestre, amb un creixement interanual del 0,3%, el menor increment de la sèrie històrica. Cal destacar que tot i que es tracta d'un increment molt suau, no és negatiu, com succeeix al conjunt d'Espanya, on experimenta creixements negatius del crèdit. Per al conjunt d'Espanya, el crèdit que descendeix és el concedit a llars i empreses, mentre que el concedit a les administracions públiques presenta un creixement interanual que supera els dos dígits. Aquest augment no és sorprenent, si es té en compte la situació de les finances públiques, que requereixen finançament creditici a causa del dèficit. Per entitats financeres, el crèdit concedit es redueix més pronunciadament a les caixes d'estalvi, atesa la situació d'ajust que duen a terme.

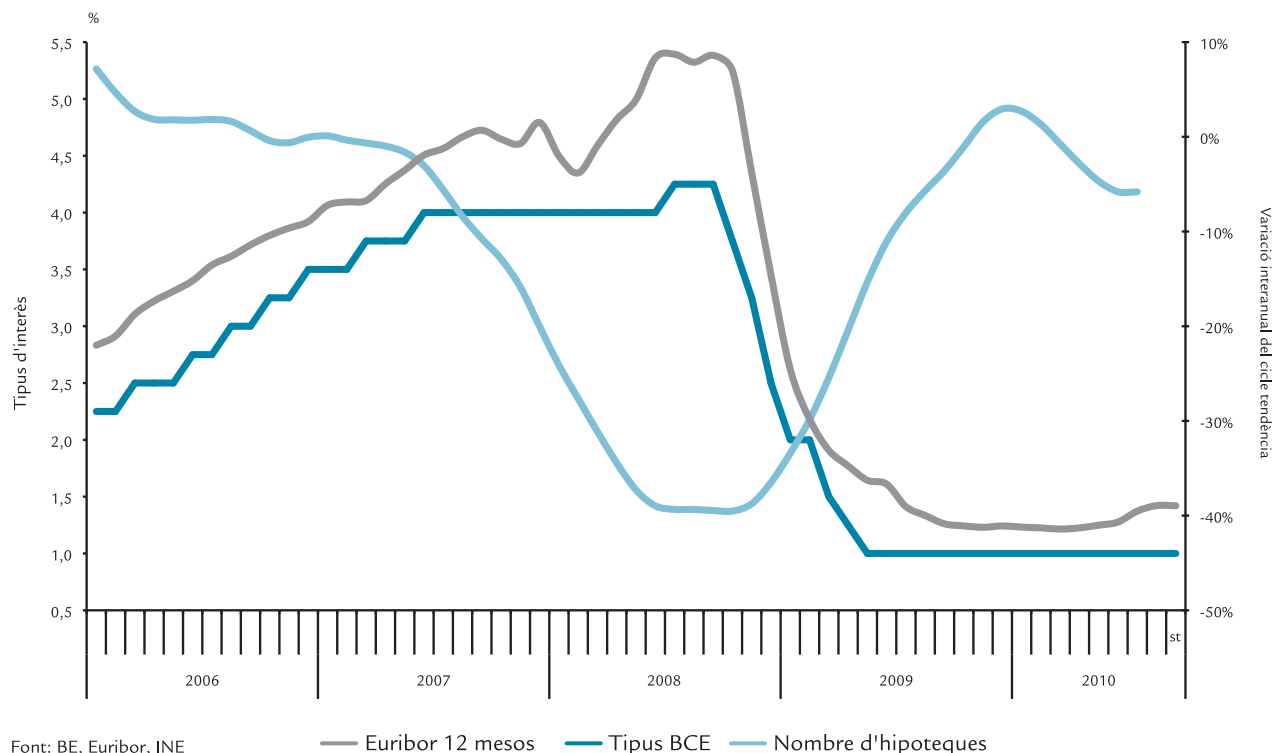
Els **dipòsits** a entitats financeres a les Illes Balears moderen el seu creixement en el segon trimestre de 2010, però encara mostren dinamisme, a diferència del conjunt nacional, on l'import del dipòsits es redueix en termes interanuals (-1,4%, mentre que a les Illes Balears creix un 3,7%). En els darrers mesos, les entitats financeres duen a terme una política agressiva de tipus d'interès dels dipòsits (que no es correspon amb els tipus d'interès del mercat) per captar recursos i millorar els seus balanços, la qual cosa indica les dificultats de finançament que tenen algunes entitats.

La **concessió d'hipoteques** a les Illes Balears es redueix fins al mes de juliol (darrera dada disponible), tant en nombre com en quantia. Aquest mes, es concedeixen 2.679 préstecs hipotecaris, mentre que durant el mateix període de 2009 varen ser 3.224 (caiguda interanual del 16,9%). En major proporció minva l'import d'aquests préstecs, que al juliol es redueix un -24,9% interanual i deixa l'import mitjà situat en un dels valors més baixos de la sèrie històrica (117.730 euros). Aquest fet s'explica per l'abaratiment de l'habitatge i per les

polítiques més conservadores de les entitats financeres, que només financen una part del preu de l'immoble (quan abans, a banda de tot l'import, s'arribava a finançar més enllà).

El crèdit s'estanca en el segon trimestre de 2010

Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

El **nombre d'empreses en concurs de creditors** a les Illes Balears en el segon trimestre de 2010 és de 25, xifra inferior tant a la del primer trimestre d'enguany (44) com a la del segon trimestre de l'any passat (45). Aquesta evolució s'observa també per al conjunt d'Espanya, si bé a les Illes Balears la tendència descendent és més acusada. Això indica que la situació econòmica de les empreses radicades a les Illes Balears ha millorat respecte del 2009, que va ser un any difícil per a l'economia il·lenca. Un trimestre més, el nombre més elevat d'empreses concursades és en el sector de la construcció.

Morositat estabilitzada entorn del 5,2% per al conjunt d'Espanya.

Els **efectes comercials impagats** es redueixen un trimestre més, tant el nombre d'efectes com l'import, fet que indica que la morositat empresarial continua a la baixa, després del seu creixement al llarg de 2008 i 2009. Així, en la xifra acumulada de juliol i agost s'impaguen 7.157 efectes comercials, mentre que en el mateix període de 2009 varen ser 10.739. Pel que fa a l'import dels impagats, en aquest mateix període

d'enguany ascendeix a 23,7 milions d'euros, xifra molt inferior als 43 milions de l'any anterior. El percentatge d'impagats sobre efectes vençuts minva els mesos d'estiu i se situa en el 4,2%, pràcticament idèntic al conjunt nacional (a diferència de mesos enrere, en què el percentatge a les Illes Balears era sistemàticament superior). Per entitats, les caixes d'estalvi presenten un major percentatge d'impagats (5,25% al mes d'agost). Juntament amb els efectes impagats, minven els efectes vençuts, cosa que indica que aquesta via de finançament empresarial mostra una tendència negativa un trimestre més.

La **ràtio de morositat del sector bancari** per al conjunt d'Espanya s'estabilitza entorn del 5,2% des de principi de 2010 fins al juliol (darrera dada disponible), malgrat que el volum de crèdit morós no deixa de créixer en termes interanuals. Dos anys enrere, el juliol de 2008, la ràtio se situava en el 2,2%, fet que indica les dificultats que han patit les llars i les empreses per respondre dels seus deutes en aquest temps. L'elevada morositat impacta sobre els resultats de les entitats financeres, que evolucionen a la baixa, ateses les majors provisions pel crèdit que esdevé morós.

4.5. Serveis empresarials i activitat immobiliària

Taula 31. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex Activitat Serveis Empresarials				
Índex xifra de negoci	agost	183,20	↗	10,5
Índex d'ocupació	agost	100,21	↘	-4,0
Afiliats Serveis Empresarials	setembre	47.077	→	0,5
Mallorca	setembre	40.645	→	0,3
Menorca	setembre	2.249	→	-1,4
Pitiüses	setembre	4.183	↗	4,0
Afiliats Activitats Immobiliàries	setembre	2.716	→	1,4
Mallorca	setembre	2.122	→	0,5
Menorca	setembre	228	→	-1,7
Pitiüses	setembre	366	↗	9,3

Fonts: IBESTAT, TGSS i elaboració pròpia

Al mes d'agost, l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials augmenta un 10,5% respecte del mateix període de l'any anterior, de conformitat amb les dades de l'índex d'activitat del sector dels serveis publicades per l'IBESTAT. A més, el nombre d'empreses constituïdes al mes de juliol és de 155 en el conjunt de les Illes (un 5,44% més que el juliol de 2009), fet que revertirà positivament en una major activitat dels serveis empresarials. Demostració d'aquesta millora en el teixit empresarial és el fet que durant el segon trimestre de 2010 el nombre d'empreses concursades ha disminuït un 44,4% respecte del mateix trimestre de l'any anterior.

Segons l'informe elaborat per la Cambra de Comerç de Mallorca, la confiança de les empreses durant el segon trimestre mostra una certa recuperació, tot i que no arriba a les perspectives establertes al trimestre anterior i l'indicador de confiança empresarial manté el signe negatiu (-29,9 punts al segon trimestre del 2010). Les expectatives per al tercer trimestre són positives i s'espera que la confiança empresarial millori.

La millora dels serveis empresarials també es fa palesa en el nombre d'ocupats en aquesta activitat. El mes de setembre de 2010, els afiliats als serveis empresarials a les Illes Balears arriba a la xifra de 47.077 treballadors, cosa que significa un augment del 0,5% respecte del mateix període de l'any passat. Per illes, les Pitiüses creixen un 4% i Mallorca manté una evolució estable amb una variació interanual del 0,3%, mentre que Menorca experimenta una davallada del -1,4%.

Augment del nombre d'afiliats a la Seguretat Social en l'activitat immobiliària.

En l'activitat immobiliària, el nombre de persones afiliades a les Illes Balears el mes de setembre de 2010 és de 2.716, xifra que representa una variació de l'1,4% respecte del mateix mes de l'any anterior. Les Pitiüses presenten el creixement més destacat, amb una variació interanual del 9,3%. Signe diferent és el cas de Menorca, que decreix un -1,7%, i Mallorca es manté estable amb una variació del 0,5%.

Un altre indicador que mostra la recuperació de l'activitat immobiliària és el nombre de transaccions d'habitatges duites a terme en el segon trimestre. D'acord amb el Ministeri de l'Habitatge, en aquest període es fan un total de 3.054 transaccions, un 29% més que el segon trimestre de l'any 2009. Aquest augment es produeix tant per a l'habitatge nou (21%) com per a l'habitatge de segona mà (34,9%).

Quant a la constitució d'hipoteques, segons les dades de l'INE, al mes de juliol es produeix un gran augment en comparació del mes passat (27,45%). Tot i això, si es compara la xifra acumulada d'hipoteques fins al juliol amb el mateix període de 2009, el nombre d'hipoteques és un -8,2% inferior.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats altres serveis

Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	31.082	-0,9
Altres serveis socials	setembre	23.866	0,7
Administració Pública	setembre	20.586	-0,1
Educació	setembre	15.564	-3,4
Serveis de la llar	setembre	10.354	-1,8
Mallorca			
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	26.590	-0,9
Altres serveis socials	setembre	18.671	-0,9
Administració Pública	setembre	16.872	0,1
Educació	setembre	14.130	-3,6
Serveis de la llar	setembre	8.307	-3,9
Menorca			
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	1.887	0,2
Altres serveis socials	setembre	1.725	-0,5
Administració Pública	setembre	2.004	0,9
Educació	setembre	609	-2,2
Serveis de la llar	setembre	533	16,6
Pitiüses			
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	2.605	-1,9
Altres serveis socials	setembre	3.470	10,5
Administració Pública	setembre	1.710	-2,5
Educació	setembre	825	-1,2
Serveis de la llar	setembre	1.514	5,5

Font: TGSS i elaboració pròpia

Al mes de setembre el nombre d'ocupats en activitats sanitàries i serveis socials a les Illes Balears és de 31.082 persones, cosa que significa una variació de -0,9% respecte del mes de setembre del 2009. La variació intermensual al conjunt de les illes és de -1,9%.

Durant el 2010 es produeix un increment de la incidència de gent estrangera a la sanitat pública balear. Així, a 30 de juny d'enguany, segons dades publicades pel Servei de Salut (Ib-Salut), un 20,2% del total dels usuaris de la xarxa sanitària del Servei de Salut ha nascut fora d'Espanya. El nombre de targetes sanitàries expedides fins al mes de juny a persones de fora d'Espanya per l'Ib-Salut creix un 1,05% respecte del mateix període de l'any 2009.

La crisi econòmica també ha afectat negativament el sector sanitari. Els pressuposts generals de l'Ib-Salut per al 2010 varen tenir una retallada del 6,4% respecte dels pressuposts del 2009. A més, segons dades del Ministeri de Sanitat, la despesa farmacèutica al mes d'agost a les Illes Balears també s'ha vist reduïda en un 6,4% respecte del mateix període de l'any anterior.

La branca d'altres serveis socials es manté estable al mes de setembre.

Al mes de setembre, el conjunt d'activitats que es recullen en **altres serveis i activitats socials** mostra a les Illes Balears una fluctuació interanual del 0,7%. Per illes, aquesta estabilitat es mostra tant a Mallorca com a Menorca, tot i que ambdues tenen suaus decreixements. En canvi, a les Pitiüses, es produeix un creixement considerable: 10,5% respecte del mes de setembre de l'any anterior.

Al mes de setembre el nombre d'afiliats a la Seguretat Social a l'**educació** al conjunt de les Illes Balears cau un 3,4% respecte del mateix període de l'any 2009. Per illes, Mallorca, amb 14.130 afiliats, és la que presenta una major caiguda interanual, amb un descens del -3,6%. Menorca i les Pitiüses també veuen com el nombre d'afiliats cau en un -2,2% i un -1,2%, respectivament.

Amb vista a l'inici del curs universitari 2010-2011 a la UIB, es calcula que prop de 14.600 alumnes ja s'han matriculat, dels quals 3.600 són nous. Aquest inici de curs ve marcat per uns pressuposts inferiors als de l'any anterior, fet que ha limitat el nombre de places d'una sèrie de carreres universitàries. L'oferta d'estudis de la UIB consisteix en 32 estudis de grau, 34 màsters oficials i 26 programes de doctorat oficials.

Descens del nivell d'ocupació al sector de l'educació a les Illes Balears.

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social vinculats a l'**Administració pública** a les Illes Balears al mes de setembre és de 20.586 persones, pràcticament el mateix nombre de treballadors que en el mateix període de l'any anterior. Per illes, Mallorca i Menorca mostren estabilitat, amb taxes de creixement del 0,1% i el 0,9%, respectivament, mentre que a les Pitiüses es produeix un decreixement del -2,5%.

El nombre d'ocupats en el **serveis de la llar** presenta una variació intermensual al mes de setembre de -1%, amb una xifra de 10.354 persones afiliades. La caiguda de l'afiliació dels serveis domèstics és més forta respecte del mes de setembre de l'any passat i arriba a un -1,8%. Cal destacar l'increment que té lloc a Menorca (16,6%), davant la forta caiguda de Mallorca (-3,9%).

5 Mercat laboral

5.1. Ocupació

Taula 33. Indicadors del mercat laboral

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{tk}^t (%)	
Població activa ¹	setembre	515.956	→	-0,3
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	439.313	→	-1,6
Assalariats	setembre	340.509	→	-1,5
Autònoms i altres règims especials	setembre	84.071	↘	-2,0
Aturats registrats	setembre	76.643	↗	7,4
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	14,9	→	1,0
Taxa d'atur registrat d'estrangers (%)	setembre	19,4	→	0,8
Total contractes indefinits	agost	1.853	↘	-7,7
Total contractes temporals	agost	21.194	↗	7,3
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	416.284	→	-0,7
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	353.882	↘	-2,0
Aturats registrats	setembre	62.402	↗	7,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	15	→	1,1
Menorca				
Població activa ¹	setembre	36.255	→	-1,1
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	30.646	↘	-2,5
Aturats registrats	setembre	5.609	↗	6,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	15,5	→	1,1
Pitiüses				
Població activa ¹	setembre	63.417	↗	3,3
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	54.785	↗	3,4
Aturats registrats	setembre	8.632	↗	2,7
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	13,6	→	-0,2

Fonts: TGSS, SOIB, INE i elaboració pròpia

¹ Població activa=Aturats+Afiats del mateix mes.

² Afiats als règims generals, d'autònoms, especial agrari i de la llar de la Seguretat Social i als règims especials de la mar. No inclou afiliats a MUFACE, ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'estimació dels afiliats de darrer dia del mes de gener. Variació com a diferència de punts percentuals respecte mateix mes de l'any anterior.

L'ocupació a les Illes Balears presentà una forta contracció al llarg de 2009, en sintonia amb les conjuntures estatal i internacional. La destrucció del teixit empresarial illenc fou intensa i les empreses d'alta a la Seguretat Social disminuïren un -4,8% respecte de 2008. L'any 2010, la destrucció d'empreses se suavitzà i la mitjana dels vuit primers mesos de l'any arriba a una taxa de variació del -2,8% respecte al mateix període de 2009. L'activitat de la construcció d'edificis acumulà al llarg de l'any 2009 una mitjana de gairebé 10.000 aturats, dels quals el 38% eren estrangers no comunitaris.

La taxa d'atur a les Illes arriba al setembre fins al 14,9%, que és gairebé nou punts percentuals més elevada que la de del mateix mes de l'any 2007, quan començà la crisi financera internacional. Malgrat això, les taxes de creixement del nombre d'aturats milloren intermensualment al llarg de l'any 2010. Fins al mes d'agost, coincidint amb el final de la tem-

porada turística alta, els aturats repunten un 1,2% respecte al juliol. Al mes de setembre, s'arriba a 76.643 aturats, i en termes interanuals el nombre augmenta un 6,3% respecte al de setembre de l'any passat. Aquests augments no són tan importants com els dels dos anys anteriors, perquè el mes de setembre de 2009 la taxa de variació interanual del nombre d'aturats arribà al 54,1%, per tant, l'atur continua augmentat però a un ritme molt més suau, com a conseqüència de la frenada en la caiguda del ritme de l'activitat econòmica.

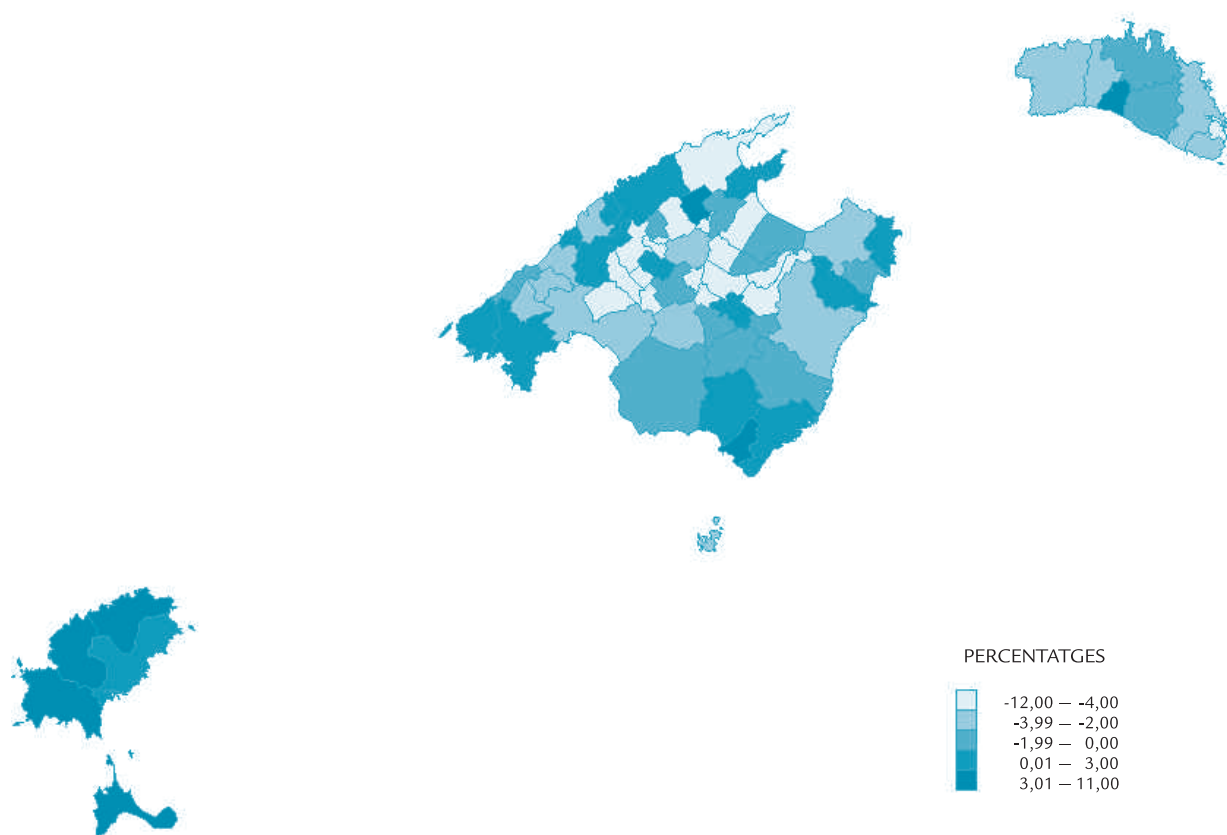
L'ajust de les plantilles a les empreses es veu reflectit en la composició dels nous contractes signats a les Illes. La contractació indefinida cau al llarg de tot l'any 2010, especialment la de temps complet, que arriba al mes d'agost a retrocedir un -13,3%. Els fixos discontinus arriben a una taxa acumulada del -13,8% els vuit primers mesos de 2010 i cauen gairebé al llarg de tot l'any en termes interanuals. Tot i això,

al mes d'agost la contractació d'aquesta modalitat puja un 25,3%, com a conseqüència de la conversió de contractes tradicionals en fixos discontinus. La contractació que obté taxes positives de creixement interanual tot el 2010 és la modalitat de durada determinada a temps parcial, que arriba al 27,8% als mesos estiuencs. Finalment, cal esmentar l'aprovació del Reial decret llei 10/2010, de 16 de juny, de mesures urgents per a la reforma del mercat de treball, publicat en el BOE de dia 17 de juny.

L'afiliació a la Seguretat Social suavitza les caigudes interanuals.

La tendència intermensual de l'**afiliació** a la Seguretat Social a les Illes Balears és ascendent i arriba a taxes del 8,5% al mes de maig. Les variacions interanuals de l'afiliació a la Seguretat Social estan en números negatius des de dos anys ençà, tot i que s'alenteix la caiguda des del mes de maig de 2009. Així, la destrucció de l'ocupació se suavitza i el mes de setembre de 2010 la baixada en l'afiliació s'atura al -1,4%. La pèrdua d'afiliats més acusada es produeix al mes de setembre a Mallorca, amb més d'un -2,5%, seguida de Menorca (-2,3%); en canvi, l'arxipèlag pitiús mostra un increment en l'ocupació de gairebé un 4% i enllaça cinc mesos de creixement interanual.

Gràfic 14. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2010

5.2. Costs laborals

Taula 34. Costs laborals

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trim	2.373,5	→	-0,4
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trim	17,1	→	0,8
Indústria i energia	2n trim	17,8	↘	-4,4
Construcció	2n trim	15,6	↗	4,3
Serveis	2n trim	17,3	→	0,7
Hores efectives per assalariat /mes	2n trim	138,6	→	-1,2
Indústria i energia	2n trim	143,1	→	0,1
Construcció	2n trim	150,3	→	1,6
Serveis	2n trim	136,7	→	-1,7
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	1,6	→	1,9

Font: INE, MTIN

El segon trimestre de 2010 el **cost laboral per treballador** arriba a les Illes Balears a una mitjana de 2.373,5 €, la qual cosa suposa una certa contenció respecte del mateix trimestre de 2009 (-0,4%), i per davall del percentatge del conjunt d'Espanya (1,2%). En comparació d'altres comunitats autònomes, la variació a les Illes Balears és la més baixa, seguida de Navarra (-0,2%) i Castella-la-Manxa (-0,06%).

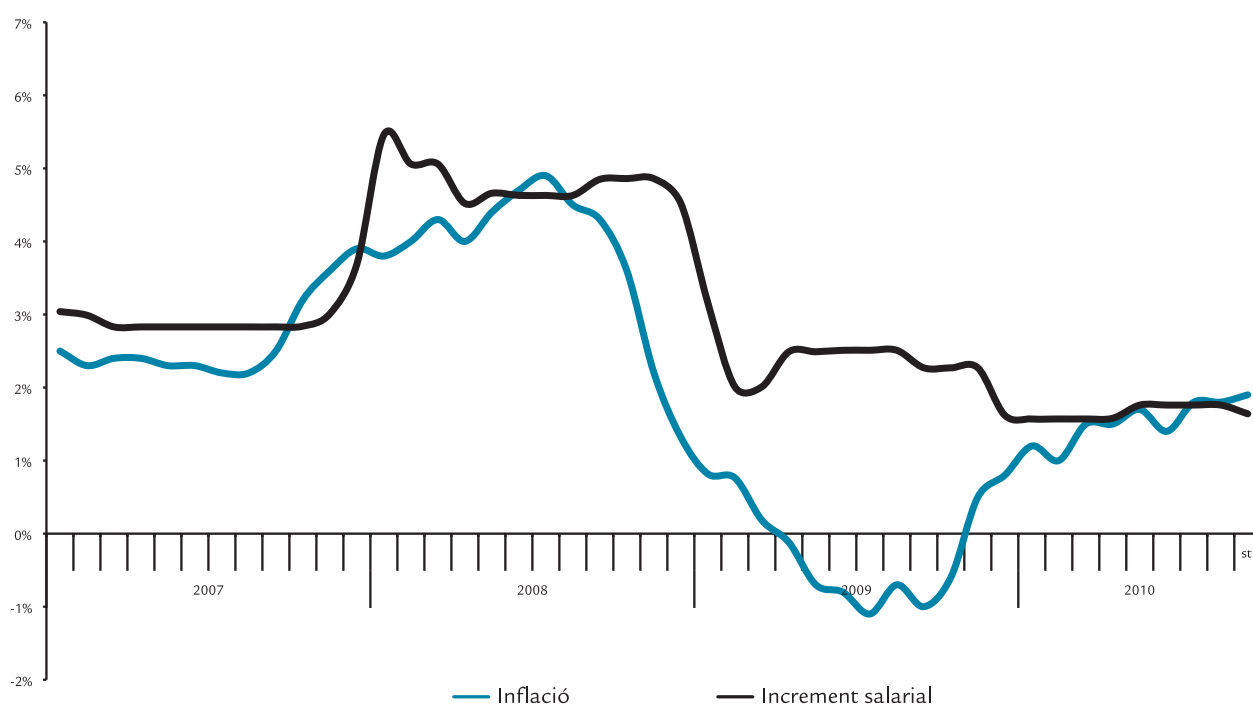
Els costs laborals baixen al segon trimestre.

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta partida puja fins a 1.761,5 €, i es manté igual que el cost salarial del segon trimestre de 2009. La indústria és el sector que continua amb el cost salarial més elevat (1.865,8 €), amb una variació de l'1,3%. La construcció presenta un cost més contingut (1.676,9 €), tot i que la

taxa de variació interanual és del 6,6%. Quant al sector dels serveis, el cost salarial total se situa en 1.764,1 €, amb un decreixement del -1,0% respecte a l'any 2009. Aquests costs salarials totals estan per sota dels increments nacionals en tots els sectors. Per exemple, el diferencial salarial entre el cost de la indústria del conjunt nacional i el de les Illes Balears és de gairebé 235 €. Les hores efectives treballades a les Illes són 138,6 hores per persona, i les efectives al conjunt nacional són 135,3 hores. El fet que es treballin més hores i a un cost inferior ajuda a incrementar la competitivitat empresarial.

L'**increment salarial pactat en convenis** augmenta al llarg de l'any 2010 a les Illes Balears i puja fins a un 1,8% fins a l'agost. Al setembre disminueix el ritme fins a l'1,6%. La signatura de convenis es frena completament al llarg de l'any 2010 i, si al mes de gener se'n signaren 22, al mes de setembre només se n'havien signat set més.

Gràfic 15. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE, MTIN

La taxa de variació interanual del mes de setembre de l'índex de preus de consum (IPC) per a les Illes Balears continua la tendència creixent i se situa en l'1,9%, dues dècimes per davall de la dada estatal. Tot i que la taxa intermensual ha estat del -0,3% des de principi d'any, mentre que a Espanya era del 0,1%, l'índex de preus s'incrementa un 1,1%, l'increment més destacat, juntament amb el de la Comunitat de Madrid.

L'IPC per a les Illes Balears el mes de setembre (1,9 %) és superior al d'agost.

Taula 35. Variació interanual de l'IPC

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Setembre 2010

	Taxa	Aportació a l'IPC
Índex general	1,9	
Aliment, beguda no alcohòlica	-0,6	-0,10
Beguda alcohòlica i tabac	8,0	0,21
Vestit i calçat	0,0	0,00
Habitatge	3,6	0,43
Parament de la llar	0,7	0,06
Medicina	-0,9	-0,03
Transport	6,1	0,97
Comunicació	-0,5	-0,02
Lleure i cultura	0,3	0,02
Ensenyament	3,2	0,05
Hotels, cafès i restaurants	0,5	0,05
Altres béns i serveis	2,7	0,29
Inflació subjacent	1,1	

Font: INE

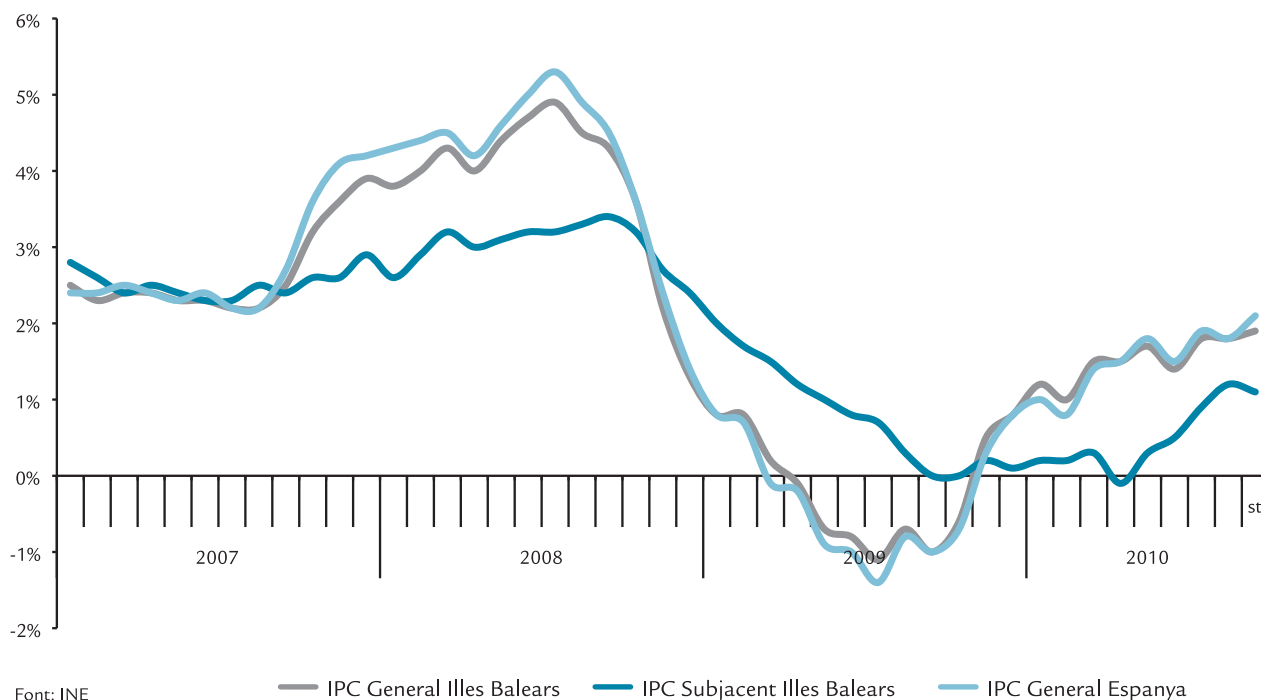
Els grups que presenten una disminució interanual en l'índex de preus de consum per a les Illes Balears són els següents:

- Medicina, amb la taxa de variació interanual més negativa, -0,9%.
- Aliments i begudes no alcohòliques: presenta una taxa de variació interanual del -0,6%. Els aliments que tenen més pes i que han contribuït a aquesta dada són: sucre (-9,9%), ous (-8,7%), llet (-2,9%), carn avícola (-2,8%), olis i altres greixos (-2,6%), peix fresc (-2,2%) i cereals i derivats (-0,8%).
- Comunicacions, que presenta una disminució interanual del -0,5 %.

En canvi, entre les partides que augmenten respecte de l'any passat hi ha les següents:

- Begudes alcohòliques i tabac (8,0%). La variació experimentada en el tabac és del 12,1%, mentre que en les begudes alcohòliques és del -0,4%.
- Transports (6,1%), arran de l'augment del preu dels carburants i lubricants.
- Habitatge (3,6%). La rúbrica que més ha contribuït a l'increment del preu de l'habitatge és calefacció, llum i distribució d'aigua.
- Educació: la variació interanual experimentada en educació és del 3,2%.

Begudes alcohòliques i tabac, amb un 8,0 %, és el grup que ha experimentat més increment.

El comportament de la inflació subjacent (que exclou els aliments no elaborats i els productes energètics) per a les Illes Balears és de l'1,1%, igual que la d'Espanya. Segons es pot observar en el gràfic, la inflació subjacent ha mostrat taxes properes a zero en els primers quatre mesos de 2010 i, des d'aleshores, s'ha incrementat fins a superar el punt percentual.

La inflació estimada per a la zona euro al mes de setembre representa una variació de l'1,8%. L'IPCH a impostos constants (IPCH-IC) registrà el mes d'agost una taxa interanual del 0,7%, més d'un punt per davall de la registrada per l'IPCH el mateix mes (1,8%), a causa de la pujada de l'IVA.

La inflació subjacent varia un 1,1 % en taxa interanual.

7.1. Consum

Taula 36. Indicadors de consum

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	setembre	175.730	↗	4,5
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	87.206,9	↘	-3,2
Matriculació de turismes	agost	1.491	↘	-32,3
Índex de vendes al detall ¹	agost	104,3	↘	-2,6
Mallorca				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	setembre	133.052	↗	6,0
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	61.304,2	↘	-4,0
Matriculació de turismes	agost	1.247	↘	-32,6
Menorca				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	setembre	17.792	→	1,7
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	8.803	↘	-4,0
Matriculació de turismes	agost	65	↗	59,9
Pitiüses				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	setembre	24.886	↗	5,9
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	17.099,8	→	0,6
Matriculació de turismes	agost	179	↗	64,1

Fons: CLH, DGT, Gesa-Endesa, INE i elaboració pròpia

¹ Preus constants any 2005

En el segon trimestre del 2010, segons les dades publicades per l'Institut Nacional d'Estadística, es produeix un augment considerable del consum en el conjunt d'Espanya. El consum final de les Illes mostra una variació interanual del 2%, cosa que significa que romp la tendència després de set trimestres consecutius de baixades. Probablement, aquest augment sigui conseqüència de l'anticipació dels consumidors a la pujada de l'IVA que es du a terme a partir del tercer trimestre, sobretot en el cas dels béns durables. El consum final de les administracions públiques també experimenta una lleugera millora interanual en el segon trimestre del 2010 (0,4%, sis dècimes més que el trimestre anterior).

D'acord amb les dades dels comptes no financers elaborats per l'INE, la renda disponible bruta en el conjunt d'Espanya en el segon trimestre del 2010 augmenta un 5,6% respecte del trimestre anterior. Aquest gran augment s'explica per la millora significativa de la remuneració dels assalariats, la qual ha tingut una variació intertrimestral positiva del 9,91%.

Els signes de millora també es mostren en l'índex de confiança dels consumidors. L'informe elaborat per l'Institut de Crèdit Oficial al mes d'agost presenta millores per tercer mes consecutiu, tot i que avisa de la volatilitat d'aquest índex a causa de les contínues mesures d'ajust del Govern.

Signes de millora en la renda disponible i confiança dels consumidors en l'àmbit estatal.

D'altra banda, els indicadors de consum disponibles per a les Illes Balears mostren una tendència negativa, excepte la facturació elèctrica d'usos domèstics. Indicadors com ara el

consum de carburants d'automoció, l'índex de vendes al detall i la matriculació de turismes encara tenen una evolució decreixent.

L'indicador de consum amb una baixada més forta és el que fa referència a la **matriculació de turismes**. El motiu d'aquest decreixement rau en la pujada de l'IVA a partir de dia 1 de juliol (el tipus del 16% passa a ser del 18%) i del final de les ajudes a la compra de vehicles del Pla 2000 E. Tot plegat ha fet que en el conjunt de les Illes Balears, al mes de juliol, la variació interanual hagi estat del -35,1%. A més, a l'agost, la tendència de les matriculacions segueix a la baixa, amb una variació intermensual a les Illes Balears del -14,8%.

L'índex de vendes al detall segueix amb una evolució de signe negatiu. No obstant això, a les Illes Balears aquest índex mostra una millor evolució que al conjunt d'Espanya. Així doncs, al mes d'agost, la variació interanual a les Illes Balears és del -0,6%, mentre que en el conjunt d'Espanya, per al mateix període, el descens és del -1,2%. Sens dubte, la pujada de l'IVA comentada anteriorment afecta de manera directa el signe decreixent d'aquest índex.

A les Illes Balears, el **consum de carburants per a l'automoció** al mes d'agost no ha tingut una variació significativa, tot que continua amb signe negatiu (-0,8% respecte del mes d'agost del 2009). El descens més pronunciat, el trobam a l'illa de Menorca, amb una variació interanual del -2,6%, seguida de Mallorca, amb un descens del -1,8%. En canvi, a les Pitiüses es produeix una variació positiva del 3,8%.

El mes de setembre del 2010 la **facturació elèctrica d'usos domèstics** a les Illes Balears creix un 3,6% respecte del mateix període de l'any anterior. Per illes, Mallorca és la que presenta un major creixement interanual, amb un 4,2%. Menorca i les Pitiüses també creixen, tot i que de manera més mesurada, amb un 2% i un 1,8%, respectivament.

7.2. Consum dels no residents

Taula 37. Consum dels residents a l'estranger

Balears	Darrera dada		Variació (%)	
Enquesta despesa turística – EGATUR				
Total (milions d'€)	juny-agost	4.809	↗	4,1
Mitjana per persona (€)	juny-agost	1014	↘	-2,7
Mitjana diària (€)	juny-agost	117	↗	10,8
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)				
Total	3r trim	989,2	↗	12,6
Regne Unit	3r trim	265,5	↗	5,7
Alemanya	3r trim	220,7	↗	6,7
França	3r trim	72,1	↗	18,3
Itàlia	3r trim	85,6	↗	29,5
Estats Units	3r trim	26,9	↗	28,6
Holanda	3r trim	26,6	↗	3,1
Suïssa	3r trim	42,5	↗	18,3
Noruega	3r trim	30,0	↗	6,2
Irlanda	3r trim	17,7	↘	-12,3
Suècia	3r trim	22,3	↗	18,5
Àustria	3r trim	17,1	↗	14,9
Dinamarca	3r trim	22,9	↗	10,8
Portugal	3r trim	19,3	↗	41,8
Bèlgica	3r trim	13,8	↗	9,2
Resta	3r trim	106,3	↗	29,2

Font: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç

La **despesa turística total efectuada pels no residents** a les Illes Balears mostra signes de recuperació al juliol i l'agost, després de caure mes rere mes en termes interanuals des del primer trimestre de 2009. Al mes de juliol, el creixement interanual és del 12,5% i al mes d'agost, del 5,3%, cosa que representa un augment significatiu, atès el fet que en els dos mesos esmentats les Illes Balears presenten la major despesa del conjunt d'Espanya (més de 1.770 milions euros en ambdós casos). L'increment s'explica pel major nombre de turistes estrangers arribats a les Illes Balears, com es recull en l'apartat de turisme.

Malgrat l'augment de la despesa total, la pujada en el nombre de visitants estrangers és superior, fet que minva la **despesa mitjana per persona**. La despesa per turista resident a l'estranger mostra un augment interanual al mes de juliol (3%), però la resta de mesos de l'any presenta taxes interanuals negatives. Aquesta menor despesa per persona s'explica, entre altres factors, per la menor capacitat adquisitiva dels visitants (en el context de crisi econòmica), motiu que dirigeix els preus hotelers a la baixa. Com a contrapunt, la **despesa mitjana per dia** creix des del mes de juny en termes interanuals, i destaca l'augment del mes d'agost (16,5%).

Aquest increment està relacionat amb el fet que l'estada mitjana minva: vénen més turistes estrangers, però redueixen el nombre de dies que romanen a les illes.

La despesa efectuada pels turistes estrangers es recupera als mesos de juliol i agost.

En el tercer trimestre, la despesa britànica efectuada amb targeta creix un 5,7% respecte del mateix període de l'any passat, cosa que representa una gran millora d'aquest indicador (cal recordar que en el tercer trimestre de 2009 la caiguda interanual era del -22,9%). De la mateixa manera, la despesa efectuada amb targeta per part dels alemanys s'incrementa un 6,7% en el tercer trimestre de l'any. Entre la resta de països, destaca la pujada de la despesa de targetes emeses a Itàlia, els Estats Units i, sobretot, Portugal.

Es recorda que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

7.3. Inversió

Taula 38. Indicadors d'inversió

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{ck} ^t (%)	
Societats mercantils creades	agost	133	↘	-6,7
Augment net de capital (milions d'€) ¹	juny	39,5	↗	6,5
Centres de treball inscrits a la SS	agost	43.207	→	-1,6
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	315,4	↘	-8,3
Dipòsits (milions d'€)	2t trim	20.306,4	↗	4,3
Crèdits (milions d'€)	2t trim	46.979,1	→	0,0
Matriculació de vehicles de càrrega ²	setembre	121	↘	-32,8

Font: BE,DGT, INE, MTIN i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials

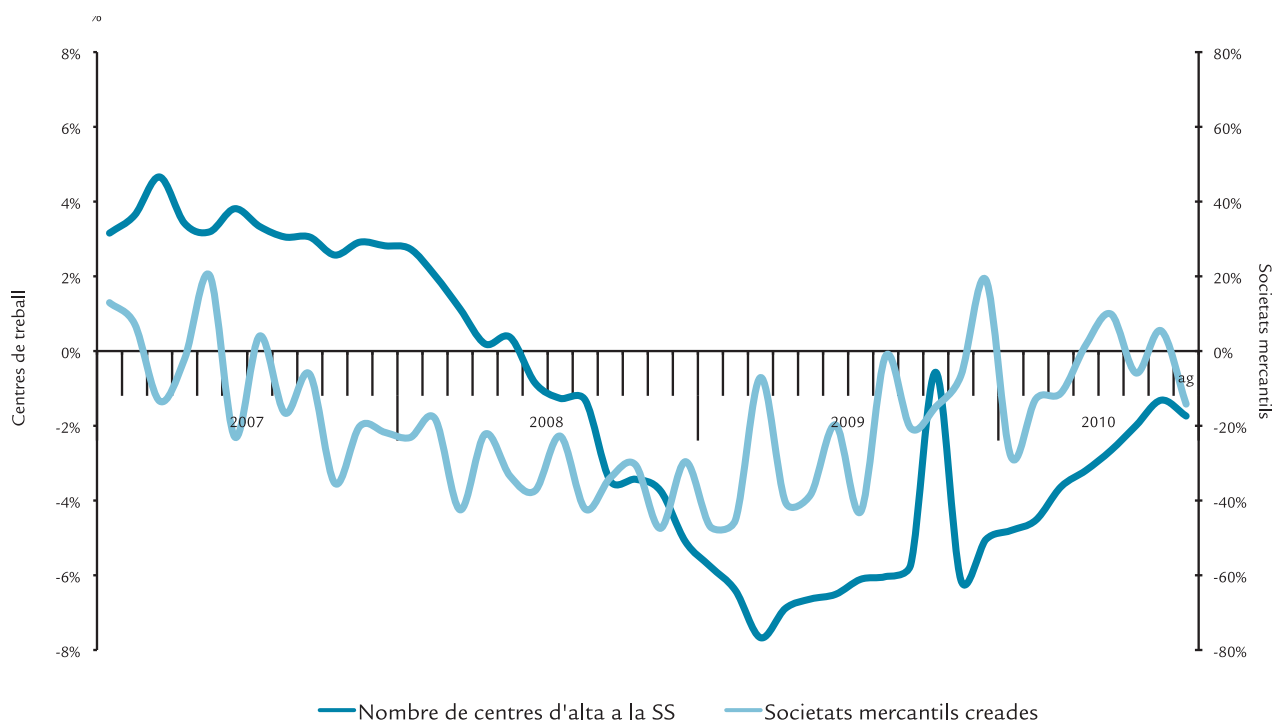
El segon trimestre del 2010 la **inversió** a l'Estat espanyol continua mostrant una evolució més negativa que el PIB, tal com indica la comptabilitat nacional d'Espanya elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística. Així, la variació interanual de la formació bruta de capital és del -7% el segon trimestre (cosa que significa un aminorament de la caiguda respecte del trimestre anterior, durant el qual la variació interanual va ser del -10,5%), mentre que la taxa de creixement del PIB en el mateix període és del -0,1%. La inversió en béns d'equipament és la que mostra una millor evolució interanual, amb un creixement del 8,7%, i deixa enrere set trimestres de contracció. En canvi, tant la formació bruta en construcció com en altres productes segueix amb fluctuacions de signe negatiu (-11,4% i -12,4%, respectivament).

Els indicadors d'inversió a les Illes Balears mostren una evolució semblant a la de la resta de l'Estat espanyol, tot i que el descens de la matriculació de vehicles de càrrega és més elevada a les Illes Balears, i la creació d'empreses és positiva a

l'Estat espanyol, mentre que a les Illes Balears el signe és negatiu.

A mitjan 2010, el nombre de **centres de treball d'alta a la Seguretat Social** creix respecte a principi d'any, però segueix amb variacions interanuals negatives. El mes de juliol d'enguany hi ha 43.207 centres de treball, un -1,7% menys que en el mateix període de l'any anterior. Per illes, tant Mallorca com Menorca mostren variacions negatives (-2,2% i -2%, respectivament), mentre que a les Pitiüses hi ha una variació interanual positiva, gràcies sobretot a la pitiüsa menor, Formentera, que creix un 6,3% respecte de l'any anterior. Quant al **nombre de societats mercantils creades** (suma de societats anònimes i limitades), el mes d'agost del 2010 es creen un total de 133 empreses, un -14,2% menys que el mes de juliol de l'any passat. En el mateix període, es creen a l'Estat un total de 4.850 societats, cosa que implica un creixement interanual del 4%.

Gràfic 17. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears

Font: SOIB, INE

L'indicador d'inversió amb una evolució més negativa és la **matriculació de vehicles de càrrega**, que engloba el nombre de camions, furgonetes i tractors industrials. Fins al mes de juny del 2010, aquest indicador mostrava taxes de creixement positives, però la pujada del tipus d'IVA i, sobretot, l'eliminació de les ajudes a la compra de vehicles del Pla 2000 E han fet que la tendència positiva canviï de manera brusca. Així, segons dades de la Direcció General de Trànsit, al mes de setembre el nombre de matriculacions de vehicles de càrrega és de 121, cosa que significa una variació interanual del -43,7%. L'Estat espanyol també se n'ha vist afectat i mostra variacions negatives a partir de juliol, tot i que són més lleugeres que a l'arxipèlag balear.

La matriculació de vehicles de càrrega romp la tendència positiva a partir del mes de juliol.

Segons dades publicades pel Banc d'Espanya, el crèdit concedit per les entitats financeres a les Illes Balears el segon tri-

mestre del 2010 continua l'alentiment en el ritme de creixement de trimestres anteriors, tot i que manté la variació interanual amb signe positiu (0,3%). Per al mateix període, a l'Estat es recupera el signe positiu amb un creixement del 0,6%, després de dos trimestres consecutius amb variacions interanuals negatives. Quant als **dipòsits**, les Illes Balears segueixen mostrant fluctuacions interanuals elevades, tot i que com en el cas dels crèdits es nota una frenada en el creixement (en el segon trimestre del 2010 creix un 3,7%, mentre que en el mateix període de l'any passat va créixer un 5,8%). En canvi, la situació al conjunt de l'Estat és diferent, atès que en els dos primers trimestres del 2010 els dipòsits cauen (el segon trimestre la variació interanual és del -1,4%).

La crisi econòmica ha afectat significativament no només la inversió privada, sinó també la inversió pública arran de la retallada per part dels governs central, autonòmic i local, atesa la limitació del dèficit públic imposada per la Unió Europea.

III. MEDI AMBIENT

Introducció

La sostenibilitat, segons la definició de la Comissió Mundial pel Medi Ambient i el Desenvolupament, és el desenvolupament que resol les necessitats presents sense comprometre les possibilitats de les futures generacions per cobrir les seves. Encara que aquest concepte s'hagi aplicat més a aspectes mediambientals, es pot estendre als sistemes socials o econòmics. D'altra banda, s'entén per progrés social l'increment de la satisfacció de la població amb els aspectes materials, culturals i relacionals de la seva vida i del seu entorn físic i social, en el marc d'un model d'evolució que no hipoteca el futur de les generacions següents.

El PIB té limitacions per mesurar el benestar, el progrés social i la sostenibilitat. És una magnitud que per la seva naturalesa d'agregat monetari presta poca atenció als aspectes distributius i no incorpora elements del benestar, dels quals no es disposa de valoració de mercat (no descompta els costos i els danys mediambientals conseqüència del creixement, ni té en compte el treball no remunerat a la llar). El PIB mesura fluxos productius i ignora l'impacte de les activitats productives sobre els estocs dels recursos naturals. Així, el PIB resulta una eina insuficient per avaluar el benestar econòmic, social i medi ambiental i la sostenibilitat, i pot oferir una visió esbiaixada. Cal millorar la mètrica del creixement econòmic, el benestar i el progrés social, amb noves eines, nous indicadors o indicadors complementaris dels que ja s'utilitzen, i també es necessiten valoracions de la sostenibilitat. Tot això és una preocupació de l'OCDE, que treballa en el projecte global sobre la medició del progrés de les societats de la Comissió Europea mitjançant la comunicació "PIB i més enllà: mesurant el progrés en un món canviant", i de la Comissió Stiglitz-Sen-Fitoussi, que treballa sobre la medició del creixement econòmic i el progrés social.

En la comunicació de la Comissió "Europa 2020, una estratègia per un creixement intel·ligent, sostenible i integrador," els dos primers adjectius sobre el creixement signifiquen el desenvolupament d'una economia basada en el coneixement, la innovació i la utilització eficient dels recursos, que sigui més respectuosa amb l'entorn i competitiva. El creixement integrador vol dir una economia amb un alt nivell d'ocupació que tenguí cohesió social i territorial. La Comissió Europea en la comunicació —COM (2009) 433 final— al Consell i al Parlament de 20 d'agost, titulada "GDP and beyond Measuring progress in a changing world," subratlla l'enfocament i les dimensions que s'haurien d'associar al progrés i proposa cinc accions:

1. Complementació del PIB amb indicadors mediambientals i socials.
2. Informació quasi en temps real per a la presa de decisions.
3. Informació més precisa sobre la distribució i les desigualtats.
4. Desenvolupament d'un quadre europeu d'indicadors de desenvolupament sostenible.
5. Ampliació dels comptes nacionals a temes socials i medi ambientals.

L'informe Stiglitz-Sen-Fitoussi és un punt de partida del debat establert per identificar i construir els indicadors adequats després d'establir un ordre de prioritats. Proposa dotze recomanacions: cinc relatives al benestar material, altres cinc dedicades a la qualitat de vida i dues més al medi ambient i la seva sostenibilitat. Les cinc primeres tenen com a referència el marc dels comptes nacionals i es podrien implantar a curt i mitjà termini. Les cinc recomanacions relatives a la medició de la qualitat de vida inclouen aspectes que no es comercien en el mercat i no es poden capturar a partir de mesures monetàries. Es tracta de propostes a llarg termini per mesurar el benestar objectiu i subjectiu. Quant a les recomanacions en l'àmbit del medi ambient i la sostenibilitat, l'objectiu és determinar si els actuals nivells de benestar es poden mantenir en el futur, per la qual cosa cal un exercici de projecció futura i inclouria una posada en marxa a llarg termini. S'hauria de complementar el sistema de comptabilitat nacional amb els comptes econòmics mediambientals integrats, com ara són els comptes de fluxos de materials, els comptes d'imposts mediambientals o els comptes d'emissions atmosfèriques. A més, s'haurien d'enllaçar els comptes nacionals amb els comptes de l'energia.

L'establiment d'un preu a les funcions que fa el medi ambient a la nostra societat permetria inserir aquests valors en la presa de decisions públiques. Els recursos naturals es quantifiquen per la seva possibilitat d'apropiació i pel seu preu de transacció en el mercat, però no pel seu valor de reposició, tal com suggeriria una gestió raonable dels recursos i, així, atorgar al medi ambient el valor que en realitat té per a l'ésser humà. Es tracta de dur a terme una planificació integral.

Continuant amb la proposta formulada en la monografia "Mesurar l'economia balear amb òptica ambiental: anotacions preliminars i proposta de treball" de Carles Manera i Ivan Murray, corresponent al butlletí de novembre de 2009, a continuació s'analitzen alguns dels deu indicadors proposats de mesura de l'impacte ambiental de l'economia. Són aquests: consum relatiu d'aigua, producció de residus sòlids, contaminació, consum d'energia, intensitat energètica de l'economia, índex de desenvolupament humà i índex de pressió humana, a més de l'indicador del consum de ciment. El creixement econòmic de les Illes Balears esdevindrà desenvolupament sostenible quan les institucions i els agents socials incideixin a reduir de manera notable els coeficients d'impacte ambiental i millorar l'eficiència en l'ús de l'energia i dels materials.

Consum d'aigua

L'Institut Nacional d'Estadística elabora cada any l'Enquesta sobre el subministrament i el sanejament d'aigua. Per a l'any 2008, el volum d'aigua consumida en el conjunt d'Espanya és de 154 litres per persona i dia, cosa que significa un decreixement de l'1,9% respecte del 2007. El consum d'aigua a les Illes Balears per al mateix període és de 139 litres per persona i dia, fet que representa estar per sota de la mitjana estatal. Tot i això, ha tingut un creixement d'un 2% respecte de l'any 2007. Aquesta enquesta també fa referència al valor

unitari de l'aigua (quocient entre l'import de les taxes per subministrament d'aigua més les taxes de sanejament i el volum d'aigua distribuïda per al consum). El 2008 aquest valor al conjunt estatal és d'1,31 euros per metre cúbic, un 4% més que el de l'any 2007. Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el valor més elevat, 1,89 euros per metre cúbic.

El 2008 el consum d'aigua per persona i dia a les Illes Balears ha estat de 139 litres, un 2% més respecte de l'any anterior.

Producció de residus sòlids urbans (RSU)

La producció de residus sòlids i urbans (RSU) per persona i dia és un dels indicadors que mesura la sostenibilitat d'un territori i el nivell del consum que efectuen els individus. Per establir el nivell de població s'utilitza l'índex de pressió humana, indicador que té en compte la població resident i la població flotant. En el conjunt de les Illes, el 2009 cada individu genera 1,4 kg de residus, dada que representa una disminució del -6,3% respecte de l'any anterior.

Pel que fa a l'anàlisi per illes, cal destacar que a principi de 2009 les Pitiüses alenteixen una tendència decreixent i la variació respecte al 2008 és del -4,9%. Mallorca és l'illa on s'ha produït la major disminució de la producció d'RSU per individu (amb una davallada d'un -10,8%), i passa d'una producció de 1,6 kg per persona i dia el 2008 a 1,4 kg al 2009. A Menorca, on hi ha un menor consum per habitant, l'evolució dels RSU per unitat segueix un comportament estable en comparació dels altres anys. La reducció de 2009 res-

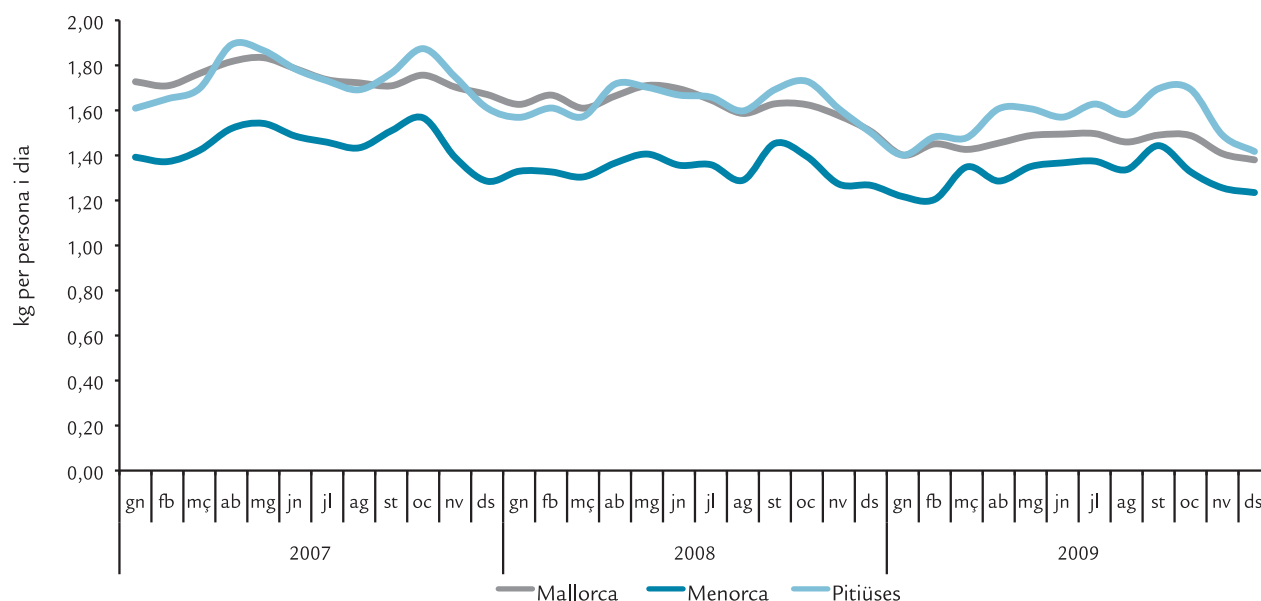
pecte de l'any anterior és del -2,4%, i es manté una producció d'RSU anual entre 1,2 i 1,4 quilograms per persona i dia.

D'acord amb les dades publicades a l'Observatori de la Sostenibilitat a Espanya (OSE), la quantitat total de residus generats a l'Estat espanyol durant el 2007 va ser de 24.585.000 t, un 4,4% més que el 2006. Quant a la generació de residus per habitant, Espanya se situa en 1,52 kg/hab./dia, valor lleugerament superior als nivells registrats a la UE 27 (1,51 kg/hab./dia). Pel que fa a les comunitats autònomes, segons l'Observatori, les Illes Balears estan al capdavant en la producció de residus, i el 2006 registraren 2,02 kg/hab./dia. Aquesta xifra únicament considera la població resident, a qual imputa la generació de residus de la població flotant. Així, els quilos per habitant i dia a les illes Balears són molt distants de la producció de residus que generen comunitats com Galícia o La Rioja (1,12 i 1,24 kg/hab./dia, respectivament), on el pes de la població flotant és inferior.

La generació de residus cada vegada més creixent reflecteix la necessitat d'establir un seguit de mesures que permetin assolir una major implicació per part de tots els estaments socials, amb l'objectiu de complir el Pla Nacional Integral de Residus (PNIR) 2008-2015, el qual té com a objectiu reduir el volum de residus i promoure una major eficiència en la seva gestió.

En el conjunt de les Illes Balears, la producció d'RSU per persona i dia minva el 2009 un -6,3% respecte de l'any anterior.

Gràfic 18. Producció de residus sòlids urbans (RSU)

Font: Consell de Mallorca, Consell de Menorca, Consell d'Eivissa i elaboració pròpia

Contaminació atmosfèrica

L'inventari d'emissions de contaminants a l'atmosfera a les Illes Balears mesura les emissions de CO₂ equivalents (que inclouen les emissions de CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC i SF₆), i el publica la Direcció General de Canvi Climàtic i Educació Ambiental. S'observa que des de l'any 1990 fins al 2008 aquestes emissions s'han incrementat un 82,7%, i han passat de 6.001,12 kt emeses l'any 1990 a 10.964,83 kt de l'any 2008. Cal remarcar un alentiment en la tendència, ja que el darrer increment interanual que s'ha produït el 2008 és del 0,2%, per la qual cosa es rompen els increments entorn del 2% que hi havia hagut els darrers anys.

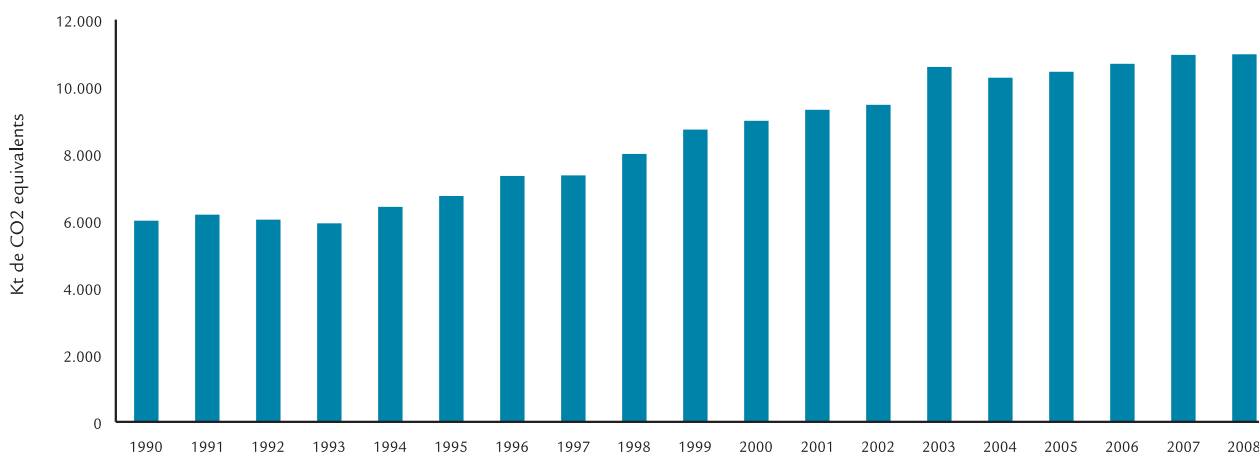
L'estructura de les activitats que més influeixen sobre l'emissió de gasos contaminants no ha experimentat variacions, i la producció i la transformació de l'energia i el transport per carretera es mantenen com a principals emissors de gasos d'efecte hivernacle (GEH).

Pel que fa a l'Estat espanyol, segons la publicació del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, l'any 2008 les emissions de CO₂ equivalents es varen reduir un -8% respecte al 2007. Les dades disten molt dels objectius assumits pel Protocol de Kyoto, ja que l'increment respecte al 1990 és del 44,6%, mentre que el compromís assumit era no superar les emissions del 1990 en un 15% al llarg del període 2008-2012.

D'acord amb l'informe sobre l'inventari d'emissions de les Illes Balears elaborat per la Direcció General de Canvi Climàtic i Educació Ambiental, es preveu que les emissions totals de CO₂ a les Illes Balears disminueixin un 5% el 2009. Aquesta disminució d'emissions s'accentua en els sectors del transport per carretera i la indústria (16% i 43%, respectivament).

El 2008 les emissions de CO₂ equivalents s'estanquen a les Illes Balears.

Gràfic 19. Contaminació atmosfèrica

Font: Direcció General de Qualitat Ambiental. Conselleria de Medi ambient

Consum d'energia i intensitat energètica

El consum final d'energia, que ve mesurat amb TEP (tones equivalents de petroli), romp la tendència positiva registrada a les Illes Balears durant els darrers anys. En el conjunt de l'arxipèlag hi ha una reducció del -2,8% en el consum final d'energia. Per illes, el comportament és divergent: a Mallorca disminueix un 3,6%, mentre que a Menorca i a les Pitiüses es produeix un creixement del 0,5% i del 0,4%, respectivament.

Pel que fa a la intensitat energètica, indicador que mesura l'energia consumida per unitat del PIB, cal esmentar que accelera la tendència decreixent marcada en els darrers anys. Així, la reducció que hi hagué el 2008 respecte als valors del 2007 és del -7,1%, xifra inferior a la dels anys anteriors. Aquest fet representa una millora en termes d'eficiència d'ús energètic.

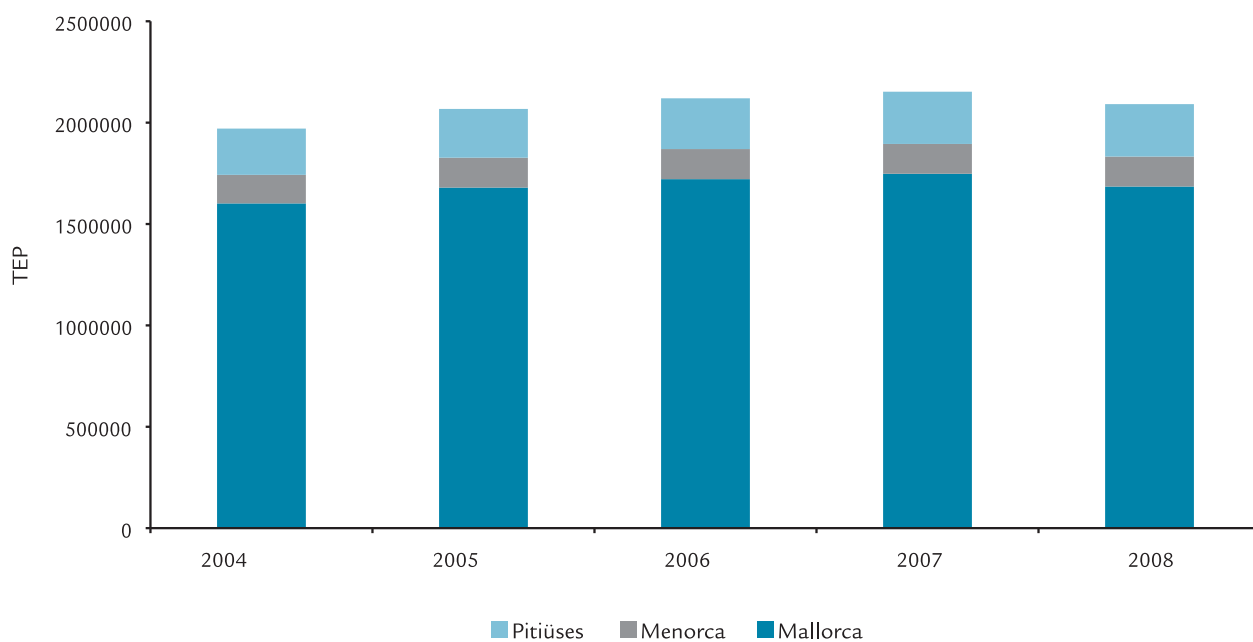
Les cadenes hoteleres intenten adaptar les mesures d'eficiència energètica en els seus establiments per reduir emissions, estalviar costos i seduir un turista cada vegada més conscienciat amb el medi ambient. La gestió ambiental de les empreses dependrà de les tendències del mercat de consumidors, segons Ester Blanco, autora de la tesi "An economic and ins-

titutional approach to the use of natural common-pool resources by the tourism industry."

D'altra banda, el 40% del consum total d'energia a la UE prové dels edificis. Per assolir el triple objectiu 20-20-20 (20% de reducció de CO₂, 20% d'augment de l'eficiència energètica i que el 20% de l'energia procedeixi de fonts renovables), la UE ha modificat la Directiva 2002/91/CE i ha fixat una sèrie de requisits per augmentar l'eficiència energètica dels edificis. S'estableixen un marc comú de metodologia de càlcul de l'eficiència, uns requisits mínims dels edificis nous i reformes importants per als ja existents, a més de plans nacionals per aconseguir que abans del 31 de desembre de 2020 augmenti el nombre d'edificis de consum energètic quasi nul (amb utilització d'energia procedent de fonts renovables), un sistema de certificació energètica i la inspecció periòdica d'instal·lacions de calefacció i aire condicionat.

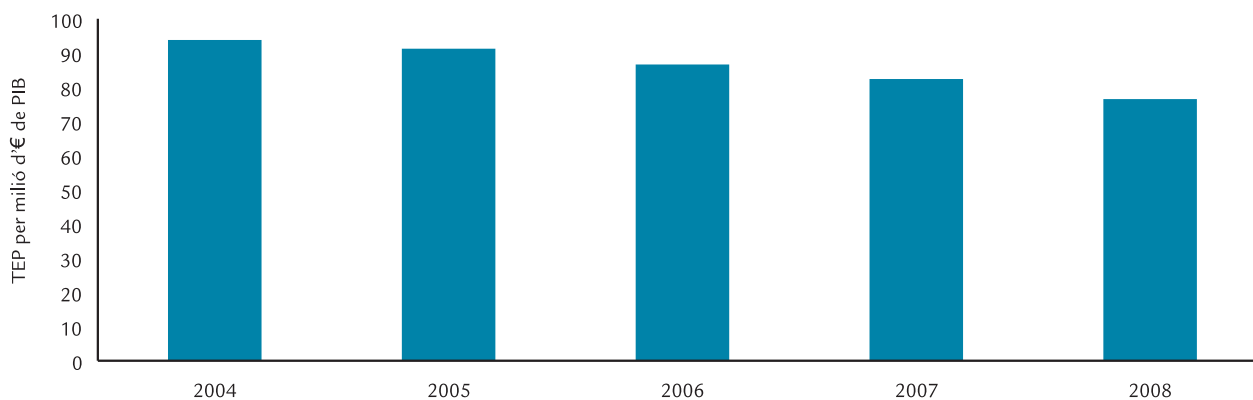
El 2008 el consum final d'energia decreix un -2,8%, mentre que la intensitat energètica ho fa un -7,1%

Gràfic 20. Consum final d'energia a les Illes Balears

Font: Direcció General d'Energia

Gràfic 21. Intensitat energètica de les Illes Balears

Font: Direcció General d'Energia, INE i elaboració pròpia.

Índex de desenvolupament humà

L'índex de desenvolupament humà (IDH) és un indicador creat per donar una visió més àmplia sobre la situació general d'un país, tenint en compte diverses variables. Tradicionalment, la variable per excel·lència ha estat el PIB, el qual no recull les condicions de vida que suporten els habitants d'una regió per aconseguir un determinat nivell de desenvolupament.

Per solucionar la manca d'informació de caire més social, l'IDH es formula combinant tres indicadors, que són claus en el desenvolupament d'una societat.

- a) Esperança de vida en néixer.
- b) Índex d'educació, mesurat a partir de la taxa d'alfabetització adulta i de la taxa de matriculació.
- c) PIB per càpita en termes de paritat de poder adquisitiu en dòlars.

En l'informe anual del PNUD, en què s'estableix una classificació per països en relació amb el seu IDH, s'observa que Espanya és manté en la mateixa posició que el 2006 (quinzena del rànquing), i augmenta en 0,003 les dades de l'any anterior.

Pel que fa a les comunitats autònomes, en el gràfic número 23 s'observa un increment en totes respecte a les dades del 2003. Per a les Illes Balears, aquest increment ha estat de l'1,7%, dada inferior a l'increment que ha experimentat l'Estat espanyol en el seu conjunt (2,4%). La classificació autonòmica sobre l'IDH reflecteix una xifra que situa les Illes Balears en una posició per davall de la mitjana espanyola. Aquesta dada s'explica per la mala situació de l'educació balear, ja que l'índex d'educació és un dels més baixos d'Espanya.

El 2007 l'IDH a les Illes Balears és de 0,904, inferior al de l'Estat espanyol (0,920).

Taula 39. Comparativa de l'IDH per països

Any 2007	Índex d'esperança de vida	Índex d'educació	Índex del PIB	I.D.H.
Noruega	0,925	0,989	1,000	0,971
França	0,933	0,978	0,971	0,961
Japó	0,961	0,949	0,971	0,960
EEUU	0,902	0,968	1,000	0,956
Espanya	0,929	0,975	0,960	0,955
Itàlia	0,935	0,965	0,954	0,951
Regne Unit	0,906	0,957	0,978	0,947
Alemanya	0,913	0,954	0,975	0,947

Font: PNUD i elaboració pròpia

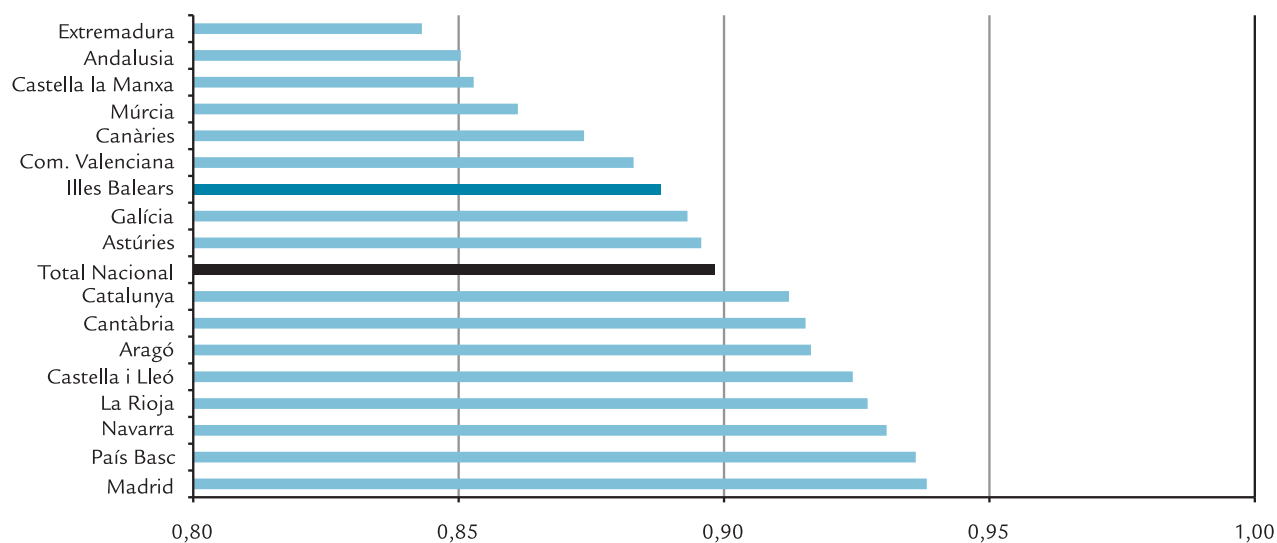
Taula 40. Comparativa de l' IDH per Comunitats Autònomes

Any 2007	Índex d'esperança de vida	Índex d'educació	Índex del PIB	I.D.H.	Classificació segons I.D.H.
Andalusia	0,911	0,862	0,868	0,880	16
Aragó	0,940	0,927	0,925	0,931	6
Astúries	0,920	0,938	0,898	0,919	10
Canàries	0,919	0,864	0,890	0,891	14
Cantàbria	0,932	0,939	0,911	0,927	8
Castella i Lleó	0,947	0,971	0,905	0,941	4
Castella la Manxa	0,939	0,818	0,869	0,875	17
Catalunya	0,940	0,912	0,937	0,930	7
Com. Valenciana	0,923	0,906	0,895	0,908	12
Extremadura	0,924	0,832	0,849	0,868	18
Galícia	0,930	0,915	0,883	0,909	11
Illes Balears	0,940	0,847	0,924	0,904	13
La Rioja	0,941	0,930	0,922	0,931	5
Madrid	0,953	0,957	0,955	0,955	3
Múrcia	0,922	0,866	0,879	0,889	15
Navarra	0,955	0,964	0,949	0,956	2
País Basc	0,939	0,983	0,955	0,959	1
Total Nacional	0,932	0,915	0,911	0,920	9

Nota: Les dades no són directament comparables amb les del PNUD per diferències metodològiques

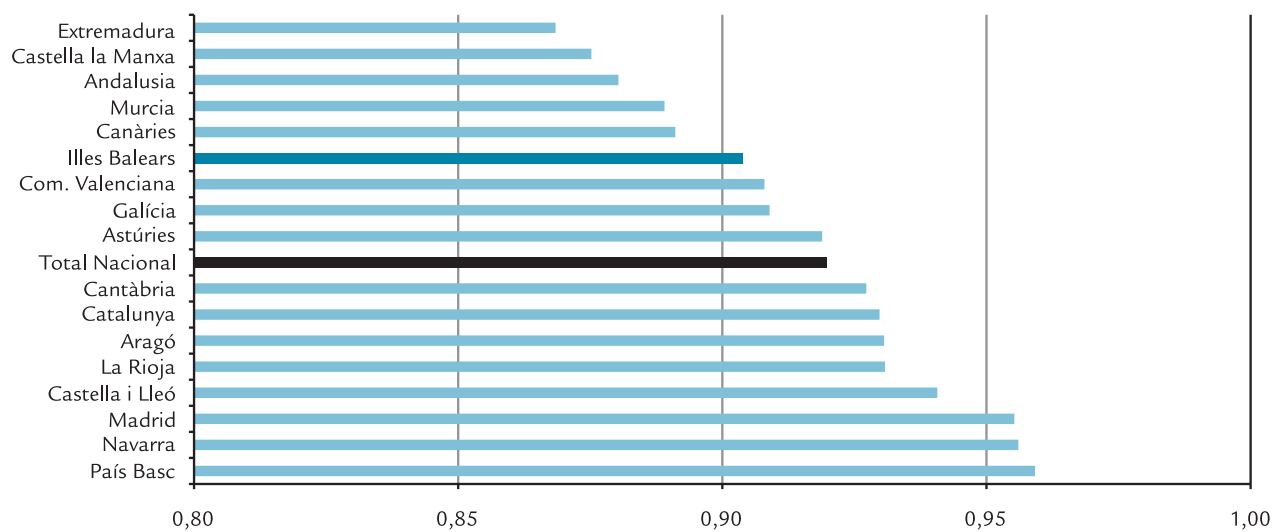
Font: INE, Eurostat i elaboració pròpia

Gràfic 22. Índex de desenvolupament humà per CCAA. Any 2003

Font: INE, Eurostat i elaboració pròpia

Gràfic 23. Índex de desenvolupament humà per CCAA. Any 2007

Font: INE, Eurostat i elaboració pròpia

Índex de pressió humana

L'índex de pressió humana (IPH) és un indicador que quantifica la població resident i flotant en un territori determinat i durant un període de temps concret, amb l'objectiu de determinar la càrrega demogràfica de la regió. Per calcular l'IPH s'ha de tenir en compte el dinamisme que es genera amb els moviments poblacionals. Així, s'han de tenir presents tant els individus que surten de les Illes Balears, encara que siguin residents, com els que visiten l'arxipèlag i que no són residents. A més, es té en compte el creixement vegetatiu de la gent resident a les Illes Balears.

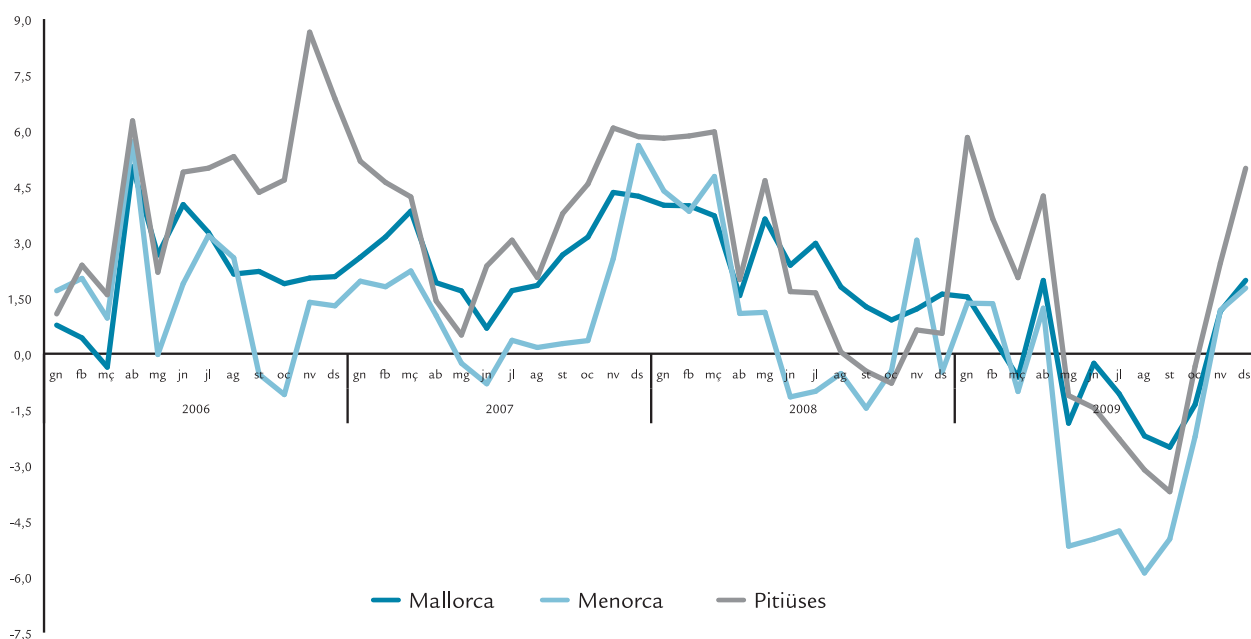
De l'observació del gràfic 24 es desprèn que el comportament tendencial per a cada una de les illes de l'arxipèlag és semblant, i hi destaca un creixement sostingut fins a mitjan 2008. A partir d'aquest període, canvia la tendència i marca un decreixement de la taxa de variació. A Mallorca, s'alenteix el ritme de creixement a partir del mes de maig del 2008, però no és fins al març del 2009 que no es produeixen taxes de creixement interanuals negatives, i s'arriba a un -2,5% al mes de setembre. Menorca té un comportament més heterogeni, en el sentit que durant el període analitzat ja mostra taxes interanuals de decreixement i assolix la major reducció de tot l'arxipèlag el mes de maig del 2009, amb una taxa del

-5,2%. Les Pitiüses són la regió de les Illes Balears on l'IPH té un comportament més pronunciat. El seu gràfic es caracteritza per tenir forma de dents de serra, cosa que implica fortes variacions interanuals durant l'any 2009: al mes de gener augmenta un 5,8%, mentre que al mes de setembre cau un -3,7%.

L'any 2009, tant a Mallorca com a Menorca i a les Pitiüses, l'índex agafa un valor màxim al mes d'agost, amb 1.241.190, 182.256 i 290.180, respectivament. D'altra banda, trobam els valors mínims a Mallorca al mes de gener, amb 852.487, i a Menorca i les Pitiüses al mes de desembre, amb 92.830 i 138.932, respectivament. Com es veu en el gràfic 25, durant el període 2006-2009, el valor màxim anual sempre apareix al mes d'agost i el valor mínim als mesos de desembre o gener per a cada una de les illes. Cal destacar que aquest comportament tendencial es produeix des de temps enrere, conseqüència de l'activitat turística de les Illes Balears a l'estiu.

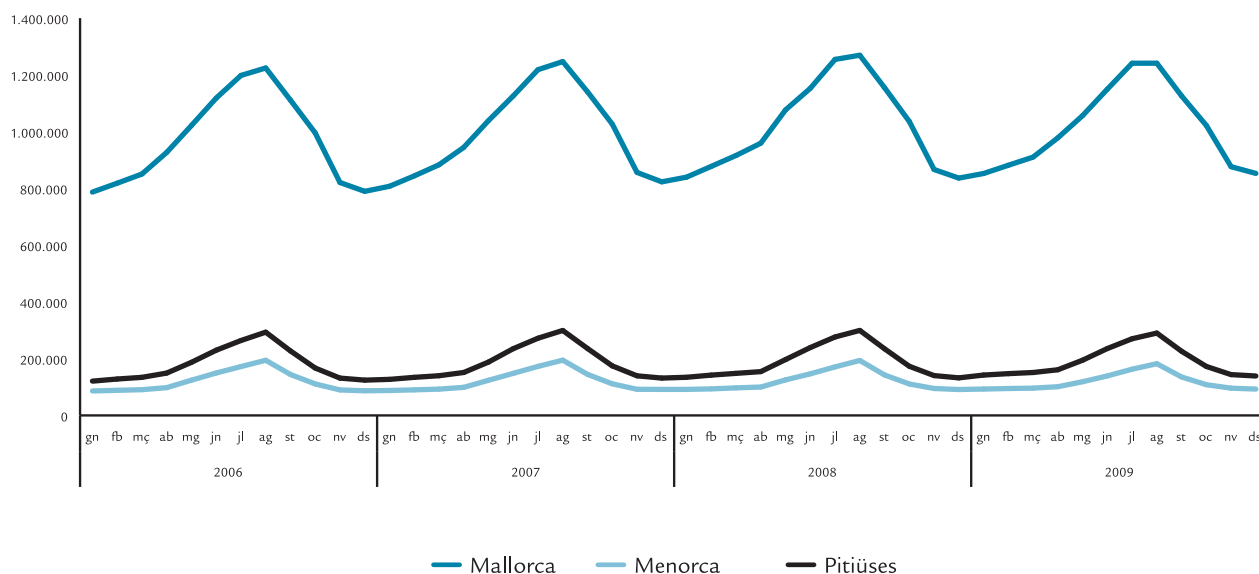
A partir de la segona meitat del 2008, l'IPH mostra una tendència a la baixa a totes les illes de l'arxipèlag.

Gràfic 24. Variació interanual de l'índex de pressió humana

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 25. Índex de pressió humana

Font: Elaboració pròpia

Consum de ciment

Com a indicador del consum de ciment s'empra el total de vendes de ciment gris en sacs i a l'engròs, i es fan servir les dades proporcionades per OFICEMEN. Els primers quatre mesos del 2009, el consum de ciment agreuja la tendència negativa començada a principi del 2007. La disminució del consum de tones de ciment l'abril de 2009 respecte al mateix mes de l'any anterior va ser del -50,8%. Cal esmentar que a partir del segon semestre del 2008 els descensos en el con-

sum de ciment s'accentuaren. Aquesta evolució ve motivada per la situació econòmica internacional, i, en concret, per l'ajust del sector de la construcció després de molts d'anys d'auge.

Durant els primers quatre mesos del 2009 el consum de ciment decreix un -48,1%.

Una matriu de comptabilitat social per a l'economia balear 2004

Clemente Polo
Universitat Autònoma de Barcelona
clemente.polo@uab.es

Elisabeth Valle
Universitat de les Illes Balears
elisabeth.valle@uib.es

1. Introducció

L'objectiu d'aquest article és presentar la primera matriu de comptabilitat social (MCS) o Social Accounting Matrix (SAM) de les Illes Balears 2004. L'únic precedent que hi ha en aquest camp d'investigació a les Illes Balears és la matriu de comptabilitat regional de 1997 (Polo i Valle, 2007). La diferència entre matriu de comptabilitat social i matriu de comptabilitat regional, encara que pràcticament inapreciable en el nom, és important conceptualment i analíticament. Per obtenir una matriu de comptabilitat social, s'hi han d'incloure l'anàlisi de l'estructura de consum i les rendes de diferents tipus de llars residents a la comunitat autònoma. És, per tant, un projecte molt més ambiciós, que s'ha duit a terme per primera vegada a les Balears.

L'elaboració de la matriu de comptabilitat regional de les Illes Balears 1997 va ser una aportació en si mateixa, però a més va permetre fer diferents estudis de l'estructura econòmica de les Balears. En primer lloc, va permetre examinar el paper que juguen els sectors turístics en l'economia balear i estimar l'impacte d'una reducció del 10% de la demanda de consum dels no residents sobre la producció i l'ocupació (Polo i Valle, 2007). En segon lloc, va permetre calcular el pes del turisme a la comunitat balear (Polo i Valle, 2008a). En tercer lloc, va servir d'eina per a analitzar els efectes potencials sobre l'ús d'un canvi estructural en la despesa turística (Polo, Ramos, Rey-Maqueira, Tugores i Valle, 2008). Va servir de base per a la construcció d'un model d'equilibri general aplicat que va ajudar a conèixer a fons el sector turístic balear (Polo i Valle, 2008b) i a analitzar l'impacte d'una reforma fiscal nacional sobre les Balears (Polo i Valle, 2008c).

La matriu de comptabilitat social de les Illes Balears 2004 es fa per continuar aprofundint en el coneixement de l'economia balear, i aspira a anar més enllà que la matriu de 1997, perquè com que presenta el sistema comptable regional de les Balears en comptes equilibrats proporciona tota la informació estadística necessària per permetre nombrosos estudis sobre l'estructura econòmica de la comunitat. És per això que la finalitat darrera d'aquesta matriu serà servir de base de dades per, d'una banda, aplicar un model de comptabilitat social (model SAM) i, de l'altra, especificar numèricament la majoria de les variables exògenes i els paràmetres d'un nou model d'equilibri general aplicat (MEGA) molt més complet que l'anterior. Disposar d'una SAM resulta, per tant, indispensable quan es vol abordar amb rigor i precisió un bon nombre de les preguntes que sorgeixen en l'àmbit de l'economia pública.

En els apartats següents s'explica a fons què és una matriu de comptabilitat social, la seva estructura, les característiques de la SAM de les Balears 2004 i les possibles futures aplicacions.

2. Una matriu de comptabilitat social per a les Balears 2004

Una matriu de comptabilitat social és un quadre de doble entrada on apareixen recollides les transaccions que caracteritzen el flux circular de la renda, que comprèn la producció de béns i serveis, la generació i la distribució de la renda i la seva utilització per absorbir la producció. El concepte va trobar aviat col·locació en el marc revisat de comptabilitat social elaborat per l'ONU, el sistema de comptes nacionals de 1968 (SCN 1968), en què, al mateix temps que s'inclou la taula input-output (TIO) com un desglossament del compte de producció del sistema anterior (SCN 1953), es presenta la SAM com un quadre que permet mostrar de manera compacta, eficient i flexible els comptes que descriuen el flux circular de la renda (SCN 1968, pàg. 5 i les següents).

I encara que és veritat que una SAM pot veure's simplement com una manera de presentar els comptes nacionals —o fins i tot com una mera extensió d'una TIO completada amb informació addicional obtinguda dels comptes esmentats—, el cert és que el concepte de SAM implica un canvi substancial en el punt de vista des del qual s'observa i valora l'economia, que situa en pla d'igualtat els aspectes distributius i les activitats productives, les úniques interdependències tingudes en compte en les TIO.¹ Si s'accepta aquest punt de vista, perquè una SAM sigui realment una SAM, això és, proporcioni informació rellevant des de l'òptica distributiva, és necessari que inclogui un desglossament de les llars fet amb criteris socioeconòmics per analitzar com s'altera la distribució de la renda en un model SAM quan se simulen polítiques.

El grau de desagregació que presenta la matriu de comptabilitat social de l'economia balear per a l'any 2004 incorpora 62 comptes dels quals els 24 primers es refereixen a les branques d'activitat (vegeu l'annex 1). Els 12 comptes següents presenten els béns de consum (vegeu l'annex 2) i a continuació es recullen 6 béns d'inversió (vegeu l'annex 3). El compte següent recull la variació d'existències, i seguidament hi ha un compte que inclou el total de les activitats de capital. Es representen dos factors primaris (treball i capital), les societats, les famílies residents, les no residents, l'Administració pública i les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars. El compte següent recull les relacions amb el sector exterior i, a continuació, un altre representa les transferències que es fan entre els diferents sectors institucionals. Finalment, cinc comptes més reflecteixen els impostos claus de l'economia balear: altres impostos nets sobre la producció, impostos nets sobre els productes, cotitzacions socials, impost sobre la renda de les persones físiques i impost de societats. La gran aportació d'aquest article, que converteix la matriu que s'acaba de descriure en una verdadera matriu de comptabilitat social, és la desagregació de les llars residents en funció de la situació en l'activitat actual del sustentador principal de la llar. La desagregació es fa gràcies a la informació recollida en l'Enquesta de pressuposts familiars de les Illes Balears 2004 i permet incloure el cinc tipus de llars següents: llar en la qual el sustentador principal treballa, llar en la qual el sustentador principal té feina però està temporalment absent, llar en la qual el sustentador principal està a l'atur, llar en la qual el sustentador principal està jubilat i llar en la qual el sustentador principal està incapacitat.

1 "Who gets what, and how much, as a result of the economic process of income generation?" és com descriuen molt gràficament Pyatt i Round, 1985, pàg. 3, aquest canvi en el punt de vista.

L'estructura de les branques d'activitat s'obté directament del marc input-output de les Balears 2004. En els ingressos es consideren les vendes intermèdies entre branques productives; el consum de residents, que es recull a través de la matriu de conversió dels béns de consum en productes homogenis del marc input-output; el consum de no residents; el consum públic; el consum de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars; la inversió, que es reflecteix mitjançant la matriu de conversió dels béns d'inversió en productes homogenis del marc input-output; i, finalment, les exportacions. L'estructura de despeses es compon de les compres intermèdies entre les branques productives, els pagaments al factor treball (salari i retribucions brutes), els pagaments al factor capital (excedent brut d'explotació / rendes mixtes), les compres al sector exterior (importacions de la resta d'Espanya i de la resta del món) i els impostos (altres impostos nets sobre la producció, impostos nets sobre els productes i cotitzacions socials).

Una de les grans limitacions existents en la comptabilitat regional, i per tant també en aquesta matriu de comptabilitat social, és, d'una banda, la falta de desagregació dels altres impostos nets sobre la producció entre impostos sobre la producció i subvencions sobre la producció, i, de l'altra, la falta de desagregació dels impostos nets sobre els productes en impost sobre el valor afegit, impostos sobre les importacions, altres impostos sobre els productes i subvencions sobre els productes. Aquest fet limitarà les possibles aplicacions futures d'aquesta matriu de comptabilitat social.

Els factors productius (treball i capital) reben els seus ingressos de les branques d'activitat i del sector exterior, i els destinen a les famílies residents, a les societats, a l'Administració pública i a les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars. La separació entre rendes rebudes de la resta del món i rendes pagades a la resta del món no va ser possible perquè la comptabilitat regional proporciona tan sols el valor net en el cas de les rendes del treball. En el cas de les rendes del capital, no es proporciona cap valor.

Les famílies residents reben, a més dels recursos ja esmentats, rendes de la propietat de les societats, transferències corrents de l'Administració pública² i recursos procedents de l'exterior. Aquesta renda és la que s'utilitza per dur a terme el consum (a l'interior i a l'exterior del territori econòmic), el pagament dels diferents impostos a què es veuen subjectes, el pagament de rendes de la propietat a les societats i la realització de transferències a l'exterior. Per diferència entre els ingressos i les despeses s'obté l'estalvi de les famílies residents en l'economia balear. Tots aquests valors es desagreguen per diferents tipus de llars en funció de l'activitat actual del sustentador principal.

De la mateixa manera, les societats utilitzen els seus ingressos per pagar les rendes de la propietat a les famílies residents i l'impost de societats a l'Administració pública. La diferència entre els seus ingressos i les seves despeses ens dona el valor de l'estalvi de les societats.

L'Administració pública rep els seus ingressos a través d'imposts i de transferències corrents. Aquests recursos han de cobrir els seus consums i les seves transferències corrents. Per diferència entre els ingressos i les despeses obtenim l'estalvi públic. El mateix succeeix amb les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars.

El compte de capital ens mostra com l'estalvi, tant privat com públic, finança la inversió que es fa a l'interior de les Illes. La diferència entre aquestes dues xifres ens indica l'existència d'una important capacitat de finançament a la comunitat balear.

La taula 1 mostra de manera abreujada l'estructura de la matriu de comptabilitat social de les Illes Balears 2004 que s'acaba de descriure.³

Aquesta és la base de dades coneguda com a matriu de comptabilitat social, que es presenta com una taula de doble entrada on cada fila mostra l'origen dels ingressos de cada institució singularitzada en el model (famílies, empreses, govern, sectors exteriors, impostos, recaptació total, etc.), i cada columna, les sortides a cada una de les institucions. La noció de consistència requereix en aquest cas que el total de rendes de treball generades en les activitats productives coincideixi amb el total de rendes distribuïdes entre els diferents agents.

3. Aplicacions d'una matriu de comptabilitat social

Disposar d'una matriu quadrada que reflecteix el flux circular de la renda d'una economia permet la possibilitat de plantejar nombrosos estudis sobre l'economia de què es tracta partint de dos models, que es presenten a continuació: un model de comptabilitat social i un model d'equilibri general aplicat.

3.1 Un model de comptabilitat social

Segui X una SAM, els elements de la fila i de la matriu ens indiquen l'origen de la renda del compte esmentat i , i els elements de la columna j els usos a què s'aplica. El principi de conservació de la renda exigeix que en una SAM la suma dels elements de la fila i , Y_i , sigui igual a la suma dels elements de cada columna.

$$\sum_{j=1}^N \tilde{x}_{ij} \equiv Y_i \equiv \sum_{j=1}^N \tilde{x}_{ji} \quad (3.1)$$

Seguint el model input-output, és possible definir coeficients de despesa

$$\tilde{a}_{ij} \equiv \frac{\tilde{x}_{ij}}{Y_i} \quad (3.2)$$

i substituint en (3.1) obtenim immediatament la identitat

$$Y_i \equiv \sum_{j=1}^N \tilde{a}_{ij} Y_j \quad (3.3)$$

Si dividim els comptes en endògens $1, 2, \dots, M$, i exògens $M+1, M+2, \dots, N$, les identitats dels comptes endògens es poden escriure com a

$$Y_i \equiv \sum_{j=1}^M \tilde{a}_{ij} Y_j + \sum_{j=M+1}^N \tilde{a}_{ij} Y_j \quad i = 1, 2, \dots, M \quad (3.4)$$

Aquest sistema d'identitats es transforma en un sistema d'equacions si estam disposats a suposar que els coeficients de despesa són coeficients fixos independents dels preus. En aquest cas, l'expressió (3.3) pot escriure's com la suma de les rendes de les institucions endògenes, d'una banda, i exògenes, d'una altra. El sistema d'equacions (3.4) pot resoldre's per obtenir els nivells de renda de les M institucions endògenes, una vegada fixats els valors de la renda de les institucions exògenes, $\bar{Y}_j$. Si denotam per A la matriu de coeficients de despesa, la corresponent partició d'aquesta matriu d'acord amb la classificació de les institucions en endògenes i exògenes

$$A = \begin{pmatrix} A_{mm} & A_{mn} \\ A_{nm} & A_{nn} \end{pmatrix}$$

permet escriure el sistema d'equacions (3.4) de manera més compacta

$$y^m = A_{mm} y^m + A_{mn} \bar{y}^n \quad (3.5)$$

on y^m i $\bar{y}^n$ són els vectors de rendes de les institucions endògenes i exògenes respectivament. Resolent (3.5) s'obté el vector de rendes endògenes

$$y^m = (I - A_{mm})^{-1} A_{mn} \bar{y}^n = M_m A_{mn} \bar{y}^n \quad (3.6)$$

que satisfà el vector de rendes exògenes $\bar{y}^n$. La matriu M_m és la matriu de multiplicadors generalitzats i el seu element

² Prestacions per desocupació, pensions (invalidesa permanent, jubilació, viduitat, orfandat, favor familiar), incapacitat temporal, maternitat, protecció a la família, etc.

³ Els autors posaran a disposició de tot de qui ho sol·liciti per correu electrònic (elisabeth.valle@uib.es) la matriu de comptabilitat social numèrica desagregada.

característiques, m_j , s'interpreta de la mateixa manera que en la inversa de Leontief: l'augment de renda de la institució i resultant d'una injecció unitària de renda dirigida a la institució endògena j .

Els models SAM mantenen les hipòtesis restrictives del model input-output (MIO) en l'esfera productiva, i fins i tot les estenen a les esferes de distribució i utilització de la renda. Són models lineals que permeten acomodar entre les variables endògenes les rendes d'altres comptes diferents de les activitats productives, com són ara les de les llars, els factors treball i capital, els béns i els serveis consumits, i l'estalvi i la inversió. L'espectre de qüestions que poden abordar-se amb aquests models és lògicament molt més gran. Però comparant amb el MIO que els seus paràmetres poden especificar-se amb la informació detallada que proporciona una SAM sobre les activitats productives i la generació, la distribució i la utilització de la renda, encara que desafortunadament són pocs els sistemes de comptabilitat nacional que proporcionen aquesta informació.

Els resultats obtinguts amb els models SAM han de prendre's amb almenys les mateixes cauteles que els obtinguts amb el MIO. En ambdós casos, se suposen coeficients fixos en producció i en els models SAM aquesta hipòtesi s'amplia a les esferes de distribució, utilització de la renda i acumulació. Igualment, els dos models ignoren les possibles restriccions imposades per les dotacions de capital i treball existent. No és estrany, doncs, que alguns dels autors més representatius d'aquesta literatura utilitzin l'expressió *multiplicadors de preus fixos*.⁴

El model SAM, a través de la matriu de multiplicadors generalitzats, permetrà captar els efectes de retroalimentació generats pels efectes d'una injecció sobre les rendes i la despesa. La descomposició de la matriu de multiplicadors, l'anàlisi de la redistribució de la renda i l'anàlisi estructural d'ambdues són també qüestions que poden ser abordades a través del model SAM.

3.2 Un model d'equilibri general aplicat

Durant les darreres dues dècades s'ha produït una progressiva adopció de l'enfocament d'equilibri general com a instrument comú de treball. Hi han contribuït tant una visió de la manera en la qual opera l'economia (els agents són racionals i les seves decisions produeixen efectes d'interdependència), com l'accés a tècniques computacionals que permeten resoldre models inabordables només fa uns anys.⁵ El desenvolupament d'aquests models ha afavorit una certa convergència entre l'economia teòrica i l'economia aplicada, enfocaments en moltes vegades excessivament separats, i ha permès, a partir dels mètodes de simulació, visualitzar o aproximar escenaris econòmics hipotètics. L'economista i, si s'escau el tècnic, en les institucions i agències públiques o privades, pot estimar quantitativament els efectes més probables de determinades mesures de política econòmica o xocs i prendre, d'aquesta manera, decisions més precises.

Un MEGA (model d'equilibri general aplicat) és un conjunt d'equacions numèriques la solució de les quals és un equilibri econòmic, això és, una situació en la qual els plans d'oferta de factors i adquisició de béns de les famílies són coherents individualment (les despeses d'una família no poden superar els seus ingressos) i compatibles amb els plans de producció que maximitzen el benefici de les empreses.⁶ Les equacions es deriven d'un model que especifica els béns i els serveis de l'economia, els agents representatius de les famílies, les empreses i les administracions públiques, i fixa les regles de comportament (maximització del benestar i dels

beneficis). Quant a l'especificació numèrica de les equacions, l'especificació dels paràmetres i de les variables exògenes es du a terme explotant la matriu de comptabilitat social (SAM) de l'economia a què s'aplicarà el model.⁷

L'especificació numèrica és un procediment per transformar les equacions del model, que inclouen paràmetres i variables exògenes, en un sistema d'equacions en el qual aquests paràmetres i variables prenen valors específics i la seva solució proporciona els valors de les variables endògenes: els preus de tots els béns i els serveis, els nivells de producció de les empreses, les demandes de factors, la taxa d'atur, els plans de consum i inversió de les famílies, la recaptació del govern, el dèficit públic, etc.⁸

L'ús de MEGA per analitzar problemes econòmics constitueix un camp relativament nou de l'anàlisi econòmica, els primers passos del qual podem datar amb bastant de precisió: les aportacions de J.B. Shoven i J. Whalley en la primera meitat dels anys setanta. La característica que unifica el conjunt de treballs realitzats en aquest camp és l'ús sistemàtic de l'aparell analític del model d'equilibri general per examinar els efectes de polítiques econòmiques sobre l'assignació de recursos i la distribució de la renda.

La literatura dels models d'equilibri general específicament realitzats per a l'economia espanyola inclou una gamma variada de problemes. Estudien aspectes de política fiscal (Kehoe *et al.*, 1988 i 1989; Polo i Sancho, 1990 i 1991), comercial (Roland-Holst *et al.*, 1995), d'immigració (Ferri *et al.*, 2002), de medi ambient (Gómez i Kverndokk, 2002), i també sobre el potencial d'aquests models com a instrument de predicció (Polo i Sancho, 1993).

L'elaboració de la matriu de comptabilitat social de les Illes Balears 2004 és, per tant, el pas previ per dur a terme nombrosos estudis que permetin aprofundir en el coneixement de l'estructura econòmica balear, i anticipar les reaccions de la producció de béns i serveis i la generació i la distribució de la renda davant escenaris fiscals i econòmics diversos.

4. Comentaris finals

La gran aportació d'aquest article és la presentació de la primera matriu de comptabilitat social per a l'economia balear. Per primera vegada, el flux circular de la renda, que comprèn la producció de béns i serveis, la generació i la distribució de la renda i la seva utilització per absorbir la producció de les Illes Balears, es recullen desglossant les llars amb criteris socioeconòmics.

El grau de desagregació que presenta la matriu de comptabilitat social de l'economia balear per a l'any 2004 incorpora els comptes següents: 24 branques d'activitat, 12 béns de consum, 6 béns d'inversió, la variació d'existències, dos factors primaris (treball i capital), les societats, 5 tipus de famílies residents, les famílies no residents, l'Administració pública, les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars, el sector exterior, les transferències i, finalment, els impostos claus de l'economia balear.

L'esforç que s'ha fet té la seva recompensa en els múltiples estudis que es poden realitzar arran de l'existència d'aquesta matriu de comptabilitat social. Aquests estudis es basen en dos tipus de models: els models SAM i els models d'equilibri general aplicats.

Els models SAM són models lineals que utilitzen la hipòtesi de coeficients fixos en l'àmbit de la producció, i aquesta hipòtesi s'amplia a les esferes de distribució, utilització de la renda i acumulació.

4 Aquesta és la terminologia emprada per Pyatt i Round, 1984.

5 El programa informàtic utilitzat en aquesta tesi és el General Algebraic Modeling System, més conegut com a GAMS.

6 Naturalment, al concepte d'equilibri es poden incorporar imperfeccions de mercat i rigideses causants, per exemple, de desocupació del factor treball.

7 Aquest procediment d'especificació és compatible amb l'especificació d'alguns paràmetres emprant mètodes econòmics.

8 Per calcular un equilibri cal resoldre un sistema d'equacions no lineals, i en el nostre cas s'ha utilitzat l'algoritme CONOPT del GAMS.

Els models d'equilibri general aplicat consisteixen en un conjunt d'equacions numèriques la solució de les quals és un equilibri econòmic que vindrà determinat per un conjunt de preus, de plans de producció dels productors, de plans de consum i estalvi dels consumidors, a més d'una taxa de desocupació, d'un dèficit/superàvit pressupostari del govern i d'un dèficit/superàvit del compte corrent. La solució es calcula per tal que els plans de producció maximitzin beneficis, els plans de consum i estalvi maximitzin la utilitat, tots els béns de mercat es buidin, el mercat de capital també es buidi, la demanda de treball agregada s'iguali a l'oferta efectiva, el superàvit/dèficit pressupostari del govern sigui igual a la diferència entre ingressos i despeses, i el superàvit/dèficit del compte corrent satisfaci l'equació del sector exterior. El bon funcionament d'un model d'equilibri general aplicat requereix disposar d'una bona matriu de comptabilitat

social. Però al seu torn el punt de partida en l'elaboració d'una SAM és una bona taula input-output. Des d'aquesta perspectiva, l'elaboració de taules i matrius es justifica precisament perquè permeten especificar numèricament models desagregats amb què podem analitzar els efectes sobre l'assignació de recursos i el benestar de la política fiscal i comercial.

Finalment, cal destacar la capacitat dels models desagregats en els apartats anteriors per analitzar els efectes de les polítiques públiques sobre l'assignació dels recursos i el benestar de les famílies, i la necessitat de disposar de bases de dades adequades per poder especificar-los i fer-los operatius. Aquesta és l'única justificació que podem esgrimir per justificar que es dediquin esforços importants a elaborar els comptes nacionals o qualsevol altra estadística.

Bibliografia

- FERRI, F.J.; MARTÍN, J.; GÓMEZ, A. (2002): "International immigration and mobility across sectors: an exploration of alternative scenarios for Spain". A *Estudios sobre la Economía Española*, núm. 124, FEDEA, Madrid.
- GOVERN DE LES ILLES BALEARS (2007): "El marco input-output de las Islas Baleares 2004". Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. Palma.
- GÓMEZ, A.; KVERNDOKK S. (2002): *Can carbon taxation reduce Spanish unemployment?* Ragnar Frisch Centre for Economic Research, Universitat d'Oslo.
- KEHOE, T.J.; MANRESA, A.; NOYOLA, P.; POLO, C.; SANCHO, F. (1988): "A general equilibrium analysis of the 1986 tax reform in Spain". A *European Economic Review*, vol. 32, pàg. 334-342.
- KEHOE, T.J.; MANRESA, A.; POLO, C.; SANCHO, F. (1989): "Un análisis de equilibrio general de la reforma fiscal de 1986 en España". A *Investigaciones Económicas*, vol. 13(3), pàg. 337-385.
- POLO, C.; SANCHO, F. (1990): "Efectos económicos de una reducción de las cuotas empresariales a la seguridad social". A *Investigaciones económicas*, vol. 14, pàg. 407-424.
- POLO, C.; SANCHO, F. (1991): "Equivalencia recaudatoria y asignación de recursos: un análisis de simulación". A *Cuadernos Económicos del ICE*, núm. 48, pàg. 239-251.
- POLO, C.; SANCHO, F. (1993): "Insights or forecasts? An evaluation of a computable general equilibrium model of Spain". A *Journal of Forecasting*, vol. 12, pàg. 437-448.
- POLO, C.; VALLE, E. (2007): "Un análisis estructural de la economía balear". A *Estadística Española*, 49 (165), pàg. 227-257.
- POLO, C.; VALLE, E. (2008a): "An assessment of the impact of tourism in the Balearic Islands". A *Tourism Economics*, 14(3), pàg. 615-630.
- POLO, C.; VALLE, E. (2008b): "A general equilibrium assessment of the impact of a fall in tourism under alternative closure rules: the case of the Balearic Island". A *International Regional Science Review*, 31(1), pàg. 3-34.
- POLO, C.; VALLE, E. (2008c): "El impacto de una reforma fiscal nacional sobre la economía balear". A *Cuadernos Aragoneses de Economía*, 18(1), pàg. 61-78.
- POLO, C.; RAMOS, V.; REY-MAQUIEIRA, J.; TUGORES, M.; VALLE, E. (2008): "The potential effects of a change in the distribution of tourism expenditure on employment". A *Tourism Economics*, 14 (4), pàg. 709-725.
- PYATT, G.; ROUND, J. (1984), "Improving the macroeconomic data base: a SAM for Malaysia 1970". World Bank. Washington.
- PYATT, G.; ROUND, J. (1985), "Social accounting Matrices. A basis for planning". Washington: International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank.
- ROLAND-HOLST, D.W.; POLO, C.; SANCHO, F. (1995): "Trade liberalization and industrial structure in Spain: an applied general equilibrium analysis". A *Empirical economics*, vol. 20, pàg. 1-18.
- SHOVEN, J.B.; WHALLEY, J. (1972): "A general equilibrium calculation of the effects of differential taxation of income from capital in the U.S". A *Journal of Public economics*, vol. 1, pàg. 281-322.
- SNA, 1968: *A system of national accounts*. United Nations Statistical Office, Studies in Methods, serie F, n. 2, rev. 3. Nova York: Naciones Unidas (traducció al castellà de 1970).

Taula 1. Estructura de la Matriu de comptabilitat social de balears 2004

Branques de producció homogènies	Béns de consum	Béns d'inversió	Variació d'existències	Formació bruta de capital/estalvi	Trànsferències	Capital	Societats	Famílies residents	Famílies no residents	Administració pública	Institucions sense ànim de lucre al servei de les Illes	Sector exterior	Transferències	Altres impostos nets sobre la producció	Imposts nets sobre els productes	SS	IRPF	Impost de societats
Branques de producció homogènies	Matriu de conversió (produccions homogènies a béns de consum)	Matriu de conversió (produccions homogènies a béns d'inversió)	Variació d'existències						Consum de no residents al territori econòmic	Consum de l'administració pública	Consum de les institucions sense ànim de lucre al servei de les Illes	Exportacions a la resta d'Espanya i a la resta del món						
Béns de consum								Consum de residents al territori econòmic										
Béns d'inversió				Formació bruta de capital/estalvi														
Variació d'existències																		
Formació bruta de capital/estalvi																		
Trànsferències																		
Capital																		
Societats																		
Famílies residents																		
Famílies no residents																		
Administració pública																		
Institucions sense ànim de lucre al servei de les Illes																		
Sector exterior																		
Transferències																		
Altres impostos nets sobre la producció																		
Imposts nets sobre els productes																		
SS																		
IRPF																		
Impost de societats																		

Annex 1

Branques de producció homogènies

1	Productes d'agricultura, ramaderia, caça, silvicultura, explotació forestal i pesca
2	Electricitat, aigua i gas
3	Productes energètics, refinació de petroli i combustibles nuclears
4	Minerals no energètics. Productes de la metal·lúrgia bàsica i foses
5	Productes alimentaris i begudes
6	Productes tèxtils. Calçat
7	Productes químics. Productes de cautxú. Productes de matèries plàstiques
8	Fusta i suro. Paper i cartró. Ciment, calç i guix. Vidre. Articles de ceràmica. Altres productes minerals no metàl·lics
9	Maquinària i equip mecànic. Material elèctric. Equip informàtic. Material electrònic
10	Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs. Naus i material de transport naval
11	Joieria, bijuteria i articles similars. Mobles. Altres articles manufacturats n.c.a.p. Serveis de recuperació de materials secundaris en brut
12	Treballs de construcció general d'immobles i obres d'enginyeria civil
13	Comerç
14	Serveis d'allotjament
15	Serveis de restauració
16	Serveis de transport
17	Altres serveis annexos als transports
18	Serveis de telecomunicacions
19	Serveis d'intermediació financera
20	Serveis immobiliaris
21	Serveis d'informàtica. Serveis d'investigació i desenvolupament. Altres serveis empresarials
22	Serveis d'educació, sanitaris i veterinaris. Serveis socials, de sanejament públic, recreatius, culturals i esportius de mercat
23	Serveis d'educació, sanitaris i veterinaris. Serveis socials, de sanejament públic, recreatius, culturals i esportius de no mercat
24	Altres serveis personals. Serveis de les llars que ocupen personal domèstic

Annex 2

Béns de consum

1	Aliments i begudes no alcohòliques
2	Begudes alcohòliques, tabac i narcòtics
3	Articles de vestir i calçat
4	Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles
5	Mobiliari, equipament de la llar i despeses corrents de conservació de l'habitatge
6	Salut
7	Transports
8	Comunicacions
9	Lleure, espectacles i cultura
10	Ensenyament
11	Hotels, cafès i restaurants
12	Altres béns i serveis

Annex 3

Béns d'inversió

1	Béns de capital: productes agrícoles
2	Béns de capital: productes metàl·lics i maquinària
3	Béns de capital: equips de transport
4	Béns de capital: habitatges
5	Béns de capital: altres construccions
6	Béns de capital: altres productes

Índex de taules i gràfics

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia Balear.
- Taula 2. Indicadors internacionals.
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2009.
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola.
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola.
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca
- Taula 8. Afiliació a la SS a l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de l'agricultura ecològica
- Taula 11. Indicadors de la ramaderia
- Taula 12. Afiliació a la SS al sector pesquer
- Taula 13. Indicadors de producció pesquera
- Taula 14. Creixement del VAB de la indústria i energia
- Taula 15. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 16. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 17. Creixement del VAB de la construcció
- Taula 18. Indicadors de la construcció
- Taula 19. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 20. Creixement del VAB del sector dels serveis
- Taula 21. Indicadors dels serveis
- Taula 22. Indicadors del comerç
- Taula 23. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 24. Hotels i Apartaments per Illes
- Taula 25. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions
- Taula 26. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 27. Passatgers arribats via aèria segons origen del vol.
- Taula 28. Passatgers arribats via marítima.
- Taula 29. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades.
- Taula 30. Indicadors d'intermediació financera
- Taula 31. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 32. Ocupats altres serveis
- Taula 33. Indicadors del mercat laboral
- Taula 34. Cost i jornada laboral
- Taula 35. Variació interanual de l'Índex de preus de consum
- Taula 36. Indicadors de consum
- Taula 37. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 38. Indicadors d'inversió.
- Taula 39. Taula comparativa de l'I.D.H per països
- Taula 40. Taula comparativa de l'I.D.H. per comunitats autònomes

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels Estats Units, Japó i Zona Euro (variació interanual).
- Gràfic 2. Variació interanual preu barril de Brent i inflació zona euro
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB d'Alemanya, Regne Unit i Zona Euro (Variació interanual).
- Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)
- Gràfic 6. Variació del VAB de les Illes Balears per sectors.
- Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears.
- Gràfic 8. Pernotacions, Viatgers i Estada mitjana a hotels a les Illes Balears.
- Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears.
- Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (promig gener-agost)
- Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen del vol. Cicle-tendència.
- Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
- Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 14. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2010
- Gràfic 15. Increments salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de preus de consum.
- Gràfic 17. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears
- Gràfic 18. Producció de residus sòlids urbans (RSU)
- Gràfic 19. Contaminació atmosfèrica
- Gràfic 20. Consum final d'energia a les Illes Balears
- Gràfic 21. Intensitat energètica de les Illes Balears
- Gràfic 22. Índex de desenvolupament humà per CCAA. Any 2003
- Gràfic 23. Índex de desenvolupament humà per CCAA. Any 2007
- Gràfic 24. Variació interanual de l'índex de pressió humana
- Gràfic 25. Índex de pressió humana

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes i abreviatures

Notes:

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

La Conselleria d'Economia i Hisenda no es responsabilitza de les opinions expressades en el monogràfic de la secció IV, les quals corresponen als autors.

Data de tancament: 21 d'octubre de 2010

Abreviatures:

T_{ck}^t (%): Variació interanual de la component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

n. d. No disponible.

AP: Administració Pública.

ISFLSL: Institucions sense finalitat de lucre al servei de les Illes

FBCF: Formació Bruta de Capital Fix.

MUFACE: Mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades

DGE: Direcció General d'Economia.

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa.

AENA – Aeroport de Maó.

AENA – Aeroport de Palma.

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment.

ANFAC: Asociación Española de Fabricantes de Automòviles y Camiones

Ports de Balears.

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears.

CBPAE- Consell Balear de Producció Agrària Ecològica

CITTIB-INESTUR, Conselleria de Turisme.

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma.

Conselleria d'Agricultura i pesca.

Consorci de Residus Urbans i Energia. Consell de Menorca

Departament de medi ambient. Consell d'Eivissa

Direcció General d'Aviació Civil, Ministeri de Foment.

DGT: Direcció General de Trànsit, Ministeri d'Interior.

Direcció Insular de Residus, Consell de Mallorca

IBESTAT: Institut d'estadística de les Illes Balears

EMT: Empresa Municipal de Transports

Euro6000

Gesa-Endesa.

INE: Institut Nacional d'Estadística.

Oficemen: Agrupación de Fabricantes de Cemento de Espanya.

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears, Conselleria de Treball i Formació

TGSS: Tesoreria General de la Seguritat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca)

Altres Fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu.

BE: Banc de Espanya.

BEA (US Department of Commerce)

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya.

DESTATIS: Statistics Bundesamt Deutschland

Direcció General de Canvi Climàtic i Educació Ambiental.

Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat.

EBF: European Banking Federation

EIA: US Energy Information Administration

EUROSTAT. European Statistics

EUROSTAT. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional.

HM Treasury (United Kingdom)

IET: Institut d'Estudis Turístics.

INSEE: Institut national de la statistique et des études économiques (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal.

Mercapalma: Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, S.A

MIC: Ministry of internal Affairs and Communication (Japan)- Statistics Bureau

Ministeri d'Economia i Hisenda.

Ministeri de Foment.

Ministeri de Indústria, Turisme i Comerç.

Ministeri de l'Habitatge.

Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí

MTIN: Ministeri de Treball i Immigració.

National Bureau of Statistics of CHINA

OCDE

OTIB: Observatori del Treball Illes Balears

Servei estadístic nacional de Malta.

Servei estadístic Nacional de Tunísia,

Servei estadístic Nacional de Turquia.

Servei estadístic Nacional de Xipre.

Servei estadístic nacional del Marroc.

Sociedad de Tasación, S.A.

TINSA.

UK Statistics Authority (United Kingdom)

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Economia i Hisenda
Direcció General d'Economia